

MATKAAN!

– lähettäilasten kurssimateriaali

Suomen Evankelisluterilaiselle Kansanlähetykselle

Joanna Amemori & Martta Vanhanen
Opinnäytetyö, syksy 2010
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Diak Etelä Kauniainen
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suun-
tautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) + kirkon nuoriso-
työnohjaajan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Amemori, Joanna & Vanhanen, Martta. Matkaan! -lähettilasten kurssimateriaali Suomen evankelisluterilaiselle Kansanlähetykselle. Diak Etelä, Kauniainen, syksy 2010, 49 s., 1 liite. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutus-ohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyöntekijän virkakelpoisuus.

Opinnäytetyö on työelämälähtöinen produkti, jossa tuotetaan kurssimateriaali Suomen Evankelisluterilaisen Kansanlähetyksen Lähettilinjalla opiskelevien vanhempien lapsille. Matkaan! -lähettilasten kurssin tavoitteena on valmistaa lasta kohtaamaan lähtemiseen ja muuttoon liittyviä asioita, kuten kulttuurishokki, uuden kielen oppiminen sekä kotimaan ja läheisten hyvästely. Lisäksi lapsi tutustuu kurssilla tulevaan kotimaahansa, jolloin se realisoituu lapsen mielessä. Lapsi opettelee kurssilla ilmaisemaan tunteitaan, mikä saattaa helpottaa vanhempien ja lasten vuorovaikutusta. Vanhemmille annetaan vinkkejä miten lapsi voidaan ottaa mukaan muuttovalmisteluihin niin, että lapsella on aikaa varautua tulevaan muuttoon. Kurssilla käytetään itsetuntoa tukevia opetusmenetelmiä.

Raporttiosuudessa käsitellään lapsen kulttuuri-identiteettiä, elämää kolmannen kulttuurin kasvattina, kielen vaikutusta identiteettiin, kulttuurishokkia, lapsen akkulturaatiota sekä muuton vaikutuksia perheessä.

Opinnäytetyön työstäminen alkoi syksyllä 2009. Yhteistyössä työelämä yhteyden kanssa jokaiselle SEKL:n lähetyskentälle tehtiin kysely, jonka vastausten piti toimia pohjana kurssisuunnitelmalle. Huonon vastausprosentin takia kurssimateriaali laadittiin kuitenkin kirjallisuuden ja työelämäyhteydeltä saadun tiedon pohjalta. Kurssimateriaali laadittiin kesällä 2010.

Produkti on tehty muistitikulle, josta löytyvät ohjaajan materiaali, kerhohetkien sisällöt leikkeineen, satuineen, kuvituksineen ja askarteluineen. Muistitikulla on myös paljon oheismateriaalia. Kurssimateriaali otetaan käyttöön todennäköisesti keväällä 2011 Kansanlähetyksen toimesta, jolloin sen käytännön toimivuus ja vaikutus ovat nähtävissä.

Asiasanat: Lapsen muutto, kolmannen kulttuurin kasvatti, lähetystyö, kulttuurishokki, kulttuuri-identiteetti, produkti

ABSTRACT

Let's go! – Material for missionary kids' course held at Finnish Lutheran Mission. 49 pages, 1 appendix. Language: Finnish. Kauniainen, Autumn 2010. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social services.

Let's go! -Material for missionary kids' course is designed to improve the work done among missionary kids in Finnish Lutheran Mission, FLM. The course material is designed to help the teachers of the course. The aim of the course is to prepare the children to face the matters related to moving abroad and leaving their home country, such as culture shock, learning a new language and saying goodbye to relatives. During the course the children will also learn to express their feelings, which might support the communication between children and their parents. The parents are given advices on how to involve their children in the moving preparations so that the child has the time to prepare himself for leaving. The teaching methods used in the course help to build up children's self-confidence.

The following topics are handled in the report: child's cultural identity, life as a third culture kid, learning of a new language and culture shock.

The making of the production was started in the autumn of 2009 in close cooperation with FLM. Questionnaires were sent to all FLM's mission fields to gather material for the course. Due to lack of responses the course was made out using literature and material given by the working life contact. The needed materials were gathered during the autumn of 2009 and spring of 2010. In the summer of 2010 the course material was put together.

The course material has been made on a memory stick. The course material consists of teacher's material, lesson plans including stories, pictures, songs, craft ideas, games and other activities. The course will very likely be held first time in the spring of 2011 in the Finnish Lutheran Mission Centre.

Key words: Children's migration, third culture kids, missionary work, culture shock, cultural identity, production

SISÄLLYS

1 LÄHETILASTEN KURSSIN LÄHTÖKOHTIA	6
2 PRODUKTION ESITTELY	7
2.1 Kurssimateriaali Matkaan! -lähettilasten kurssille	7
2.2 Lähettilasten kurssin taustaa	8
3 TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA ASIAKASRYHMÄ	9
3.1 Suomen evankelisluterilainen Kansanlähetys	9
3.2 Kansanlähetysoipiston lähettilinja	9
4 PRODUKTION TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	11
4.1 Produktiossa käytetyn kirjallisuuden esittely	11
4.2 Ulkomaille muuton asettamat haasteet lapsen elämässä	12
4.3 Kulttuuri-identiteetin muokkautuminen	13
4.3.1 Kulttuuri-identiteetin tärkeys	13
4.3.2 Kulttuuri-identiteetin muutos ja vanhempien vaikutus	14
4.3.3 Kolmannen kulttuurin kasvatit	16
4.4 Kieli ja identiteetti	18
4.4.1 Kielen oppiminen	18
4.4.2 Uuden kielen käyttöön otton vaikutus identiteettiin	19
4.5 Kulttuurishokki	20
4.5.1 Kulttuurishokin määritelmä ja vaiheet	20
4.5.2 Lapsen sopeutuminen uuteen kulttuuriympäristöön	21
4.5.3 Akkulturaatio	22
4.5.4 Akkulturaation vaiheet	22
4.6 Muutto perheen haasteena	24
4.6.1 Lapsen tunneilmaisuu muuton yhteydessä	24
4.6.2 Tutustumalla lievitetään pelkoa	25
4.6.3 Lapselle tärkeät esineet matkalle mukaan	25
4.6.4 Avioliitto kodin perustana	26
4.6.5 Sukulaisten asenteet ja hyvästely	26
5 PIKKULAPSET OPPIJOINA	27
5.1 Lapsi kehityspsykologian näkökulmasta	27
5.1.1 2–6-vuotiaan kehitysvaiheet	27
5.1.2 Itsetunnon kehitys lähettiperheen lapsen näkökulmasta	28
5.1.3 Abstraktien asioiden ymmärrys	29
5.2 Opetusmenetelmät	30
5.2.1 Ilmaisutaito ja leikkiminen	30
5.2.2 Lapsen leikki ja mielikuviutus	31
5.2.3 Käden taidot	32
5.2.4 Terapeuttiset ja opettavat sadut varhaiskasvatuksessa	33
5.2.5 Seikkailut ja elämykset oppimisen tukena	35
5.2.6 Musiikin rooli opetuksessa	36
6 TYÖSKENTEELYPROSESSI	38
6.1 Lähtötilanne ja suunnittelu	38
6.2 Prosessin kuvaus ja arviointi	38
6.3 Tehtävien jako	40

7. PRODUKTION ARVIOINTI JA PALAUTE	41
7.1 Työyhteisön antama palaute.....	41
7.2 Produktion arviointi	42
8. ANTOISA OPPIMISKOKEMUS	44
LÄHTEET.....	46
LIITE 1: Matkaan! -lähettilasten kurssimateriaali.....	50

1 LÄHETTIILASTEN KURSSIN LÄHTÖKOHTIA

Lähetystyö on kiinnostanut kumpaakin tämän opinnäytetyön tekijää jo pitkään, samoin alle kouluikäisten lasten kanssa työskentely. Siksi päätimme opinnäytetyönämme koota kurssimateriaalin Suomen Evankelisluterilaisen Kansanlähettyksen lähettilinjalla opiskelevien vanhempien lasten kurssille.

Suomen Evankelisluterilainen Kansanlähetys on ensimmäinen lähetysjärjestö, joka on järjestänyt lähetystyöhön lähtevien perheiden lapsille muuttoon valmistavan kurssin. Lähettiperheiden lapsille suunnattua kurssia on järjestetty vuodesta 2001. (Lähetysjärjestöjen edustajat, 2010.) Kurssi on hakenut muotoaan viime vuosien ajan. Suomen Evankelisluterilaisen Kansanlähettyksen lähettikuuraattorit ovat katsoneet perusteellisen kurssimateriaalin tarpeelliseksi. Se helpottaisi heidän mukaansa kurssin ohjaajien työtä ja varmistaisi sen, että kurssilla keskityttäisiin olennaisiin asioihin.

Suunnittelemassamme Matkaan! -lähettilasten kurssimateriaalissa käsitellään minäkuvaa, vierasta kieltä, kulttuurishokkia, ystävien ja sukulaisten hyvästelyä, haluttomuutta muuttaa ja kulttuuri-identiteettiä sekä tutustutaan uusien kotimaiden maisemiin, pukeutumiseen, ruokiin, ääniin ja tapoihin. Lähestymme aiheita satujen, leikin, laulun, askartelun, draaman, ruuanlaiton ja erilaisten muiden elämysten kautta.

Opinnäytetyöraportissamme käsittelemme lapsen muuton kannalta olennaisia aiheita, ja kerromme kuinka olemme ottaneet ne huomioon produktissa. Keskitymme myös lapsen oppimiseen vaikuttaviin seikkoihin: lapsen kehitysvaiheisiin ja valitsemiimme opetusmetodeihin. Toivomme, että opinnäytetyömme helpottaa osaltaan lähettiperheiden arkea ja auttaa lapsia kohtaamaan ulkomaille muuton elämää rikastuttavana kokemuksena.

2 PRODUKTION ESITTELY

2.1 Kurssimateriaali Matkaan! -lähettilasten kurssille

Produktimme on Matkaan! -lähettilasten kurssimateriaalin laatiminen. Kurssin tavoitteena on valmistaa lasta kohtaamaan ulkomaille muuttoon liittyviä asioita. Kurssimateriaali sisältää seikkaperäiset ohjeistukset kerhohetkien ohjaajille, tarvittavan teoretiedon muutosta aiheutuvista haasteista lasten tilanteen ymmärtämiseksi sekä perustiedot ja kuvat kohdemaista. Näiden lisäksi materiaali pitää sisällään kerhohetkien aiheisiin liittyvät sadut ja niiden kuvitukset, kirjeet vanhemmille, tunnekortit sekä ohjeet askarteluihin ja aktiviteetteihin.

Matkaan! -lähettilasten kurssi sisältää kuusi kerhohetkeä, jotka ovat kestoltaan noin kaksituntisia. Kerhohetket on tarkoitettu pidettäväksi kerran viikossa. Koko kurssin kesto on riippuen perheiden kohdemaiden määrästä kahdeksasta kahteentoista viikkoa. Kerhohetket käsittelevät lähetystyötä, haluttomuutta muuttaa, lapsen identiteettiä suomalaisena, kulttuurishokkia, uuteen kieleen totuttelua sekä lähtöön liittyviä positiivisia ja negatiivisia tunteita. Aiheet kerhohetkiin olemme valinneet lapsen muuttoon ulkomaille liittyvän teoretiedon pohjalta. Näiden kerhohetkien lisäksi olemme sisällyttäneet kurssiin lähetyskenttien esittelyt. Esittelyjä on kokonaisuudessaan viisi: Japani, Etiopia, Saksa, Venäjä ja Viro, mutta niistä valitaan kurssille vain ne maat, joihin lapset ovat muuttamassa. Tutustumme kerhohetkissä maiden maisemiin, kieleen, pukeutumiseen, ääniin, ruokiin ja tapoihin.

Opetuksessa käytettävät metodit ovat itsetuntoa tukevia. Käytämme oppimisen keinoina muun muassa satuja, leikkiä, laulua, kädentaitoja, näyttelemistä ja seikkailua.

Tarkoituksenamme on myös osallistaa vanhemmat mahdollisimman tiiviisti lapsen muuttoprosessiin mukaan. Kurssimateriaaliin kuuluu myös jokaisen kerhohetken jälkeen jaettava kirje vanhemmille. Kirjeessä kerrotaan lyhyesti, mitä kerhohetkessä on käsitelty, jotta vanhemmat voivat jatkaa keskustelua aiheesta

lapsen kanssa viikolla. Osaan kirjeistä on liitetty kerhohetken aiheeseen liittyvää teoriatietoa, jonka ajattelemme olevan hyödyllistä vanhemmille. Kirjeessä annetaan perheelle myös kotiläksy, jonka tarkoituksena on aktivoida vanhempia miettimään kuinka he voisivat valmistella lähtöä perheenä ja tukea lastaan.

2.2 Lähettilasten kurssin taustaa

Vuosittain Kansanlähetysoipiston lähettilinjalle osallistuu lapsiperheitä (Sihvonen 2010). Ajattelemme, että samalla kun vanhemmat valmistautuvat kohtaamaan tulevat muuttoon ja töihin ulkomailla liittyvät haasteet, valmistautuminen on tärkeää myös lapsille.

Vuonna 2001 lähettilinjalla opiskelleet Piittalat tekivät päättötyökseen lähettilasten kurssin, jonka tarkoituksena oli valmistaa lähetyskurssin lapsia tulevaan muuttoon. Tämä lähettilasten kurssi on tietojemme mukaan ensimmäinen laatuun suomenkielisissä lähetysjärjestöissä (Lähetysjärjestöjen edustajat 2010). Lähettilasten kurssin järjestäminen voi olla haasteellista. Lapset ovat hyvin erikäisiä ja heidät olisi saatava jollakin asteella käsittelemään yhtä elämänsä suurimmista muutoksista. Jotta lasten keskittymiskyky ja mielenkiinto säilyisivät, on mielestämme tärkeää, että lastenlähetykskurssin kerhohetket ovat tarkkaan suunniteltuja ja sisältävät mielekästä tekemistä.

Lähettilasten kurssin ohjausvastuu on ollut Suomen Evankelisluterilaisen Kansanlähetyksen Raamattulinjalla opiskelevilla nuorilla vapaaehtoisilla. Lasten lähetyskurssin vetäjiksi on mahdollisuuksien mukaan valittu nuoria, jotka ovat eläneet lapsuutensa lähettilapsina. On ajateltu, että he voivat jakaa omia kokemuksiaan tulevien lähettilapsien kanssa. Uskomme yhteisten kokemusten olevan hyödyksi, mutta ajattelemme kurssin toteutuksen vaativan myös huolellista suunnittelua ja perehtymistä aiheen teoriapuoleen. Lähettilasten kurssin ohjaamista on hankaloittanut ajan puute. Kenelläkään ei ole ollut tarpeeksi aikaa panostaa kurssin suunnitteluun sen vaatimalla tavalla. (Sihvonen 2010.) Toivomme, että valmiin kurssipaketin tuottaminen helpottaisi kurssin vetäjiä kurssin suunnittelussa ja ohjaamisessa.

3 TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA ASIAKASRYHMÄ

3.1 Suomen evankelisluterilainen Kansanlähetyks

Teemme produktimme Suomen Evankelisluterilaiselle Kansanlähetykselle. Käytämme raportissamme sen virallista lyhennettä SEKL. SEKL perustettiin 29.5.1967. Se sai alkunsa 60-luvun nuorisoherätyksistä. Nämä herätykset olivat aluksi irrallaan ja itsenäisiä, mutta kansanlähetyksenäky yhdisti nämä herätykset yhtenäiseksi liikkeeksi. Kansanlähetyksen tunnuslause oli ja on yhä: ”Evanke-lioikaa kansa evankelioimaan kansoja.” Kansanlähetyks pyrkii tekemään evan-ke-lioimistyötä niin Suomessa kuin ulkomailla. Ulkomaan työalueita ovat muun muassa Japani, Etiopia, Englanti, Saksa, Venäjä, Viro ja Papua-Uusi-Guinea (Kansanlähetyks 2007).

SEKL:n ulkomaan lähetyksen painopiste on alueilla, joita evankeliumi eli sano-ma Jeesuksesta ei ole vielä tavoittanut. Valtaosa näistä alueista sijoittuu niin kutsutun 10/40-ikkunan alueella itäisellä pallonpuoliskolla. Nämä alueet ovat suurten maailmanuskontojen ydinaluetta. Suurimpana haasteena kristilliselle kirkolle ja sen lähetykselle koetaan islamilainen maailma. Myös suomalaisten sukukansat Venäjällä ja Virossa ovat tärkeitä lähetyksen alueita, samoin use-assa eri maassa tehtävä raamatunkäännöstyö. Myös lähetyks juutalaisten pa-riissa on tärkeä osa Kansanlähetyksen työtä. Lähetyksen tekijät harjoittavat eri-laisia ammatteja kohdemaissaan, osa tekee perinteistä seurakuntatyötä, mutta osa tekee töitä median tai kehitysyhteistyöprojektien parissa. (Kansanlähetyks 2007.)

3.2 Kansanlähetyksen lähettilinjat

Matkaan! -lähettilästen kurssi on tarkoitettu SEKL:n Kansanlähetyksen lähettilin-jalla opiskelevien lapsille. SEKL:n kautta lähetyksen lähteviltä henki-löiltä edellytetään vuoden mittainen opiskelu lähettilin-jalla. Kurssilla lähetit saa-vat opetusta monikulttuurisuudesta, maailmanuskonnoista, kulttuurien kohtaa-

misesta, Raamatusta sekä kielistä. (Kansanlähetyks 2009.) Tämän koulutuksen lisäksi lähetystyöhön lähteviltä odotetaan omakohtaista kristillistä uskoa, työkokemusta, kielitaitoa, hyvää terveyttä, sopeutumis- ja yhteistyökykyä sekä sitoutumista vähintään kuuden vuoden työjaksoon kohdemaassa. (Kansanlähetyks 2007.) Matkaan! -lähettilästen kurssi on tarkoitettu sijoittamaan lähettilinjan loppuun.

4 PRODUKTION TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

4.1 Produktiossa käytetyn kirjallisuuden esittely

Lähetyslapseudesta on tehty joitakin tutkimuksia ja opinnäytetöitä Suomessa. Suurilta osin ne eivät kuitenkaan vastaa tarpeisiimme. Monet tutkimuksista pyrkivät selvittämään aikuisen lähetyslapsen käyttäytymistä sekä paluuta Suomeen. Me kuitenkin tarvitsimme ennen kaikkea tietoa muuttotilanteesta ja sen asettamista haasteista perheelle. Perheiden muuttoja yleisesti työn perässä on kuitenkin tutkittu jonkin verran. Keskityimme tarkastelemaan muutaman tutkimuksen sisältöä.

1982 julkaistu Perheen muutto lapsen ongelmatilanteena niminen väitöskirja käsittelee alakouluikäisten lasten kohtaamia ongelmia perheen muuttaessa. Tutkimuksessa pyrittiin tarkastelemaan asuinpaikan vaihdon lyhytaikaisia vaikutuksia lapsen käyttäytymiseen ja ajatteluun. Tutkimuksen kohderyhmänä olivat 8–12-vuotiaat lapset, jotka vaihtoivat paikkakuntaa Suomen sisällä perheensä kanssa. Vaikka opinnäytetyömme painottuu ulkomaille muuttaviin alle kouluikäisiin, hyödynsimme tutkimustuloksia suuntaa-antavasti. Vikmanin väitöskirjassa painotettiin, että jos havainnot uudesta asuinpaikasta puuttuvat, korostuvat muutosta johtuvat menetykset. Muun muassa tämän tutkimuksen perusteella päätimme tutustua mahdollisimman paljon lasten tuleviin kohdemaihin. (Vikman 1982, 169 & 20.)

Toinen tutkimus, jota hyödynsimme produktiomme suunnittelussa, on Mari Maximilienin Pro gradu -tutkimus lasten menosta ja paluusta maailmalle. Tutkimus on luonteeltaan laadullinen tapaustutkimus, jossa haastateltiin Aasiaan perheensä kanssa muuttanutta toisluokkalaista tyttöä ja hänen äitiään. Tutkimuksesta meille selvisi muun muassa kielen oppimisen tärkeys maahan sopeutumisen kannalta. (Maximilien 2004.) Edellä mainituista sekä muista aiheeseen liittyvistä tutkimuksista oli hyötyä myös muiden lähteiden etsimisessä.

Hyödynsimme opinnäytetyössämme myös opastyypistä kirjallisuutta, kuten esimerkiksi Ilona Tikan Suomalainen lapsi maailmalla, joka käsittelee monipuolisesti ja selkeästi lapsen muuton ja ulkomailla asumisen aikana huomioon otettavia asioita.

Ulkomailla muutosta johtuvia haasteita kartoittaessamme hyödynsimme Ann-Christine Marttisen teosta Matkalaukkulapset, joka kertoo lähettilasten subjektiivisista kokemuksista ulkomailla muutoista, koulunkäynnistä ulkomailla, vanhempien työstä ja paluusta Suomeen. Uskomme, että tämä vuonna 1992 ilmestynyt kirja toimi tarpeellisena keskustelun herättelijänä Suomessa. Kirja nostaa esiin lähettilasten kokemia tunteita aidosti ja kaunistelematta. Marttisen kirjasta olemme uskaltaneet poimia joitakin kertomuksissa usein toistuvia tunteita ja piirteitä ja tehdä niistä varovaisia yleistyksiä kuvaillessamme lähettilasten kohtamia haasteita. Käytimme ongelmien selvityksessä myös Inna Ilona Toiviaisen Pro gradu -tutkielmaa Who am I? An intercultural experience as a factor in intercultural identity development: The case of Finnish individuals with a transculturally mobile childhood. Toiviaisen tutkielma tutki ulkomailla lapsuutensa asuneiden suomalaisten kokemuksia.

4.2 Ulkomailla muuton asettamat haasteet lapsen elämässä

Ulkomailla muutto ja ulkomailla asuminen saattavat aiheuttaa erilaisia haasteita lapsen ja koko perheen elämässä. Me toivomme, että Matkaan! -lähettilasten kurssi voisi toimia yhtenä helpottavana tekijänä ja keskustelun virittelijänä perheen arjessa. Tässä kappaleessa selvitetään millaisten haasteiden eteen lähestytyöhön vanhempiensa kanssa lähtevä lapsi saattaa elämässään joutua.

On selvää, että on mahdotonta tehdä kattavaa yleistystä ulkomailla lapsuutensa asuneiden henkilöiden tunteista. Jokainen kokee ulkomailla muuton ja ulkomailla asumisen eri tavalla. Toiviaisen vuonna 1999 tehty tutkimus kuitenkin osoittaa, että liikkuvuus kulttuurista toiseen synnyttää monissa lapsissa samankaltaisia tunteita. Kulttuurista toiseen muuttava lapsi ei välttämättä kykene sopeutumaan uusiin ympäristöihin ja kokee kulttuurishokin oireita, kuten vieraantuneis-

suutta, tasapainottomuutta sekä ajan ja paikan tajun hämärtymistä. Toisaalta lapset oppivat kulttuurien välisiä taitoja, kuten kulttuurien ymmärrystä, empatiaa ja erilaisuuden hyväksymistä. (Toiviainen 1999, 118–122.)

Ulkomailla asuvan lapsen elämää vaikeuttavat Toivaiaisen tutkimuksen mukaan pysyvien ystävyysuhteiden puute, ulkopuolisuuden tunne, kielivaikeudet, elämän epävakaas sekä epävarmuus tulevaisuuden suhteen. Toisaalta paluu Suomeen aiheuttaa omat ongelmansa. Lapsella saattaa olla hyvinkin ruusuinen kuva Suomesta ja pettyy kun elämä kotimaassa ei olekaan helppoa. (Toiviainen 1999, 118–119.)

Ulkomailla lapsuutensa asuneen aikuisen elämää kuvaavat usein juurettomuus ja vieraantuneisuus. Hän saattaa vasta vanhemmalla iällä kysellä kuka minä olen, mistä minä tulen ja mihin olen menossa. Hän saattaa tuntea olonsa vieraantuneeksi missä sitten onkin. Lapsuuden useat muutot ovat jättäneet jälkeensä käsittelemätöntä surua ja katkeruutta ulkomailla lapsuutensa viettäneen elämään. Negatiiviset tunteet pyritään kätkemään ja niiden kanssa yritetään oppia elämään. (Tikka, 103–109.) Toivomme, että Matkaan! -lähettilasten kurssi voisi antaa joitakin välineitä perheille yhdessä keskusteluun negatiivisista tunteista.

4.3 Kulttuuri-identiteetin muokkautuminen

4.3.1 Kulttuuri-identiteetin tärkeys

Lapsen muuttaessa toiseen maahan hänen kulttuuri-identiteettissään alkaa tapahtua muutoksia (Tikka 2004). Lapsen omalla suhtautumisella sekä vanhempien suhtautumisella kohdemaan kulttuuriin sekä lähtömaan kulttuuriin on valtava merkitys lapsen identiteetin kehittymisen kannalta (Oksi-Walter 2009, 101–103). Katsoimme edellä mainituista syistä tarpeelliseksi ottaa huomioon identiteettiin ja kulttuuri-identiteettiin liittyvää teoriatietao lähettilasten kurssia suunnitellessamme.

Identiteetti voidaan yksinkertaisimmillaan määritellä vastaukseksi kysymyksiin: kuka minä olen, kuka luulen olevani ja kuka olen muiden mielestä. Kulttuuri-identiteetillä tarkoitetaan kulttuuriryhmään kohdistuvaa yhteenkuuluvuuden tunnetta ja yhteisiin arvoihin, kieleen, historiaan ja perinteeseen pohjautuvaa käyttäytymistä. (Liebkind 1994, 22.) Vaikka kansalaisuutta ei ole koodattu geenihimme, me pidämme sitä olennaisena osana luontoamme. Sanotaan, että ilman kansallisen identifikaation tunnetta ihminen kokee syviä menetyksen tunteita. Väitetään jopa, että ihmiselon ehdot täyttyvät vain jos ihminen kykenee mieltämään itsensä osaksi jotakin yhteiskuntaa, ryhmää, luokkaa, valtiota tai kansakuntaa. (Hall 1999, 45.) Lähettilasten kohdalla tämä mielestämme tarkoittaa, että on tärkeää, että lapsi tuntee itsensä suomalaiseksi, mutta samalla kokee kuuluvansa myös siihen yhteisöön, jossa hän elää.

Uskomme, että lähettilasten kurssilla on tärkeää tukea lasten identiteettiä suomalaisina. Haluamme antaa lapsille kurssilla positiivisia kuvan sekä Suomesta että maasta, johon he ovat muuttamassa. Yhdessä kerhohetkessä keskitytään Suomeen ja suomalaisuuteen. Kerhohetkessä tuodaan esille hienoja asioita Suomesta kuvien ja leikkien kautta. Oppitunnilla luetaan suomalaisuutta käsittelevä satu. Lasten kanssa pelataan Suomi-muistipeliä, jonka aikana voidaan keskustella mitkä asiat ovat Suomelle ominaisia. Kerhohetkessä askarrellaan myös Suomi-esittelyvihko, jonka avulla lapset voivat esitellä Suomea ulkomalaisille ystävilleen.

4.3.2 Kulttuuri-identiteetin muutos ja vanhempien vaikutus

Kulttuuri-identiteetti kehittyy koko elämän ajan vuorovaikutuksessa oman ryhmän ja ympäröivien ryhmien kanssa (Liebkind 1994, 30). Ulkomaille muuttaessa lapsi alkaa vanhempiensa lisäksi saada vaikutteita opettajiltaan ja ympäröivältä yhteisöltään. Näin lapsi omaksuu erilaisen kulttuuri-identiteetin kuin vanhempansa. Aikuisenkin maailmankuva avartuu ja hän saa uusia merkityksellisiä kulttuurillisia kokemuksia, mutta lapsi, joka vasta rakentaa omaa kulttuuri-identiteettiään imee itseensä vaikutteita uudesta kulttuurista ilman suodatinta. Hänen identiteettiinsä uusi elämäntapa vaikuttaa merkittävästi ja pysyvästi. Mitä

nuorempana lapsi muuttaa, sitä herkempi hän on uusille vaikutuksille. (Tikka 2004, 63.)

Kehitysvuosien aikana omaksutun kulttuuriympäristön vaikutus on äärimmäisen arvokas lapsen myöhäisemmissä kehitysvaiheissa. Jos vanhemmat eivät suhtaudu myönteisesti asuinmaan kulttuuriin, se heikentää lapsen minäkuvaa ja kehitystä. Tämä ei tarkoita, että vanhempien tulisi hyväksyä kaikki kulttuurin tavat ja tottumukset, vaan heidän tulisi osoittaa arvostusta asuinmaansa kulttuuria ja tapoja kohtaan. Lapsi omaksuu vanhempiensa suhtautumistavat, siksi vanhempien suhtautumisella asuinmaan kieleen ja elämäntapaan on niin suuri merkitys. Lapsi alkaa helposti jäljittelemään vanhempiensa kriittistä, jopa alentavaa suhtautumista asuinmaan kulttuuriin ja asukkaisiin. Samalla hän kuitenkin ryhtyy halveksimaan myös omia kokemuksiaan ja elämäänsä. (Tikka 2004, 58–59 & Oksi-Walter 2009, 101–103.) Vanhempien tulee kuitenkin muistaa vaalia myös omaa kulttuuriaan, sillä myös se vahvistaa osaltaan lapsen identiteettiä. (Oksi-Walter 2009, 102.)

Pyrimme lähettilasten kurssilla antamaan lapsille positiivisen kuvan kohdemaasta jo ennen lähtöä. Kurssilla on varattu yksi oppitunti jokaisen kohdemaan esittelyä varten. Lapset saavat itse olla mukana esittelemässä kohdemaataan. Lapsille annetaan helppoja tehtäviä, esimerkiksi paikallisiin vaatteisiin pukeutuminen tai paikallisten herkkujen jakaminen muille lapsille. Pyrimme siihen, että lapset tuntisivat ylpeyttä esitellessään tulevaa kotimaataan. Maihin tutustutaan ihastellen ja hämmästellään niiden ääniä, tapoja ja maisemia, niin että lapselle muodostuu positiivinen kuva maasta, johon hän on menossa. Erilaisuus pyritään tuomaan esiin rikkautena ja hienona asiana. Vanhemmille pyrimme viestittämään heidän asenteensa tärkeyttä lapsen kulttuuri-identiteetin kehityksessä. Yhdessä kirjeessä vanhemmille kerrotaan kuinka tärkeää lasten kehityksen kannalta heidän kunnioittava asenteensa paikallista kulttuuria kohtaan on.

4.3.3 Kolmannen kulttuurin kasvatit

Opinnäytetyömme kohderyhmästä, Lähettilinjalla opiskelevien vanhempien lapsista, kasvaa kolmannen kulttuurin kasvatteja. Siksi katsoimme tarpeelliseksi selvittää millaisia haasteita ja piirteitä kolmannen kulttuurin kasvateilla on. Pohdimme miten ne pitäisi ottaa huomioon lähettilasten kurssilla.

Stuart Hallin mukaan kolmannen kulttuurin kasvatilla tarkoitetaan henkilöä, joka on viettänyt merkittävän osan lapsuudestaan vanhempiensa kotimaan ulkopuolella. Lapsi muodostaa vanhempiensa kulttuurista ja asuinmaansa kulttuurista oman kolmannen kulttuuriinsa. Kolmannen kulttuurin kasvatit käsittävät hyvin laajan ja heterogeenisen ryhmän. Tätä ryhmää kuitenkin yhdistää kaksi seikkaa, jotka muokkaavat kolmannen kulttuurin kasvattien elämää. Ensinnäkin heidät on kasvatettu todellisessa monikulttuurisessa ympäristössä. He eivät ole vain tarkastelleet, opiskelleet tai analysoineet muita kulttuureja, vaan he ovat eläneet niiden arkea todeksi. He ovat matkustaneet edestakaisin vanhempiensa synnyinmaan ja isäntäkulttuurinsa välillä. Jotkut lapsista kasvavat vanhempiensa monikulttuurisen taustan vuoksi neljän tai useamman kulttuurin välimaastossa. Toiseksi he elävät mobiilissa maailmassa. Joko lapsi itse tai sitten häntä ympäröivät ihmiset muuttavat jatkuvasti. Heidän ystävänsä ja tuttavansa vaihtuvat tiheään. Myös fyysinen ympäristö voi vaihtua nopealla aikavälillä. (Hall 2003, 85–128.)

Näiden kahden seikan lisäksi kolmannen kulttuurin kasvatteja yhdistää usein myös seuraavat piirteet: Ensiksi *selkeät eroavaisuudet*. Suurin osa kolmannen kulttuurin kasvateista kasvaa ympäristössä, jossa hän erottuu selvästi valtaväestöstä. Silloinkin kun kolmannen kulttuurin kasvatti ei ulkoisesti erotu valtaväestöstä, hänellä on yleensä erilainen näkökulma ja käsitys maailmasta ikäisiinsä verrattuna. Toiseksi heitä yhdistää *kotoutumisen odotus*. Toisin kuin maahanmuuttajat, kolmannen kulttuurin kasvatit odottavat, että jossain vaiheessa heidän perheensä palaa kotimaahansa pysyvästi. Kolmanneksi kolmannen kulttuurin kasvatteja yhdistää *etuoikeutettu elämäntyyli*. Kansainvälisten yhtiöiden, lähetysjärjestöjen, armeijan ja diplomaattijoukkojen työntekijät kuuluvat usein maan elitistiseen joukkoon. Heidän elintasonsa on maan valtaväestöä korke-

ampi. Neljäs yhdistävä tekijä on *järjestöidentiteetti*. Tietyn kolmannen kulttuurin yhteisön jäsenet ovat usein ikäisiään kykenevämpiä edustamaan jotakin itseään suurempaa, oli se sitten yhtiö, valtio tai Jumala. (Pollock & Van Reken 1999, 19–36.)

Kolmannen kulttuurin kasvatit tuntevat yhteenkuuluvuutta ihmisten kanssa, joilla on samanlainen tausta kuin heillä. Australiassa asunut brasilialainen saattaa tuntea yhteenkuuluvuutta Nigeriassa asuneen suomalaisen kanssa. Vaikka heidän käyttäytymisensä ja arvonsa saattavat olla erilaisia, heidän samanlaiset kokemuksensa ja tunteensa korvaavat erilaisuuden. (Pollock & Van Reken 1999, 19–36.) Siksi koemme tärkeäksi, että samalla lasten lähetyskurssilla olleet lapset pitävät yhteyttä toisiinsa Suomesta muuton jälkeen. Kurssilla annetaan vanhemmille kirje, jossa kannustetaan mahdollistamaan lasten yhteydenpito toisiinsa. He voivat lähettää toisilleen kuvia, piirustuksia tai ajan myötä kirjeitä. Kursin lopuksi päätösjuhlassa askartelemme valokuvakehyksen. Kehyksiin tulee koko ryhmän kuva muistuttamaan lapsia siitä, että he eivät ole yksin vieraassa tilanteessa. Aikuisia kehoitetaan ripustamaan kehys lastenhuoneen seinälle. Heille ehdotetaan, että he voivat rukoilla perheenä muiden lähetyslasterien puolesta.

Kolmannen kulttuurin kasvatit joutuvat tuntemaan itsensä jatkuvasti valtaväestöstä poikkeaviksi, missä he sitten olivatkin. Lapsi pystyy hyväksymään erilaisuutensa jos hänellä on hyvä itsetunto. Etenkin kolmannen kulttuurin lapsille suositellaan harjoitteita, jotka tukevat itsetuntoa. (Roos 2009, 143.) Olemme ottaneet huomioon itsetunnon tukemisen oppitunteja suunnitellessamme. Kurssin ohjaajia ohjeistetaan tukemaan lapsen itsetuntoa sanoin ja elein. Tämän lisäksi olemme valinneet kurssin opetukseen itsetuntoa tukevia oppimismetodeja, esimerkiksi seikkailukasvatuksen, draaman ja musiikkikasvatuksen alueilta.

4.4 Kieli ja identiteetti

4.4.1 Kielen oppiminen

Lähettilasten kurssilla olevat lapset ovat muuttamassa uuteen kieliympäristöön. Koemme tärkeäksi valmistaa lasta myös uuden kielen omaksumiseen ja ymmärtämiseen.

Äidinkielen oppiminen on ainutlaatuinen tapahtuma. Siirtyminen kielettömyydestä kielelliseen ilmaisuun tapahtuu tavalla, joka ei toistu toisia kieliä opeteltaessa. Kieltä oppiessaan pikkulapsi ei opi ainoastaan sanoja, vaan muodostaa käsitystään maailmasta ja elää sanoja todeksi. (Skutnabb-Kangas 1988, 34–54.) Ensimmäinen äidinkieli on pohjana lapsen kognitiiviselle kehitykselle ja tunne-elämälleen. Äidinkieltä vaalimalla voidaan tukea lapsen itseilmaisua ja myönteistä minäkuvaa. Äidinkieltään puhuessaan lapsi tuntee itsensä varmaksi ja kykenee parhaiten ilmaisemaan tunteensa (Tikka 2004, 24–26). (Oksi-Walter ym. 2009, 101–104.)

Kun lapsi alkaa opetella toista kieltä, hänen ei tarvitse enää läpikäydä samaa prosessia. Lapsen on ainoastaan käsitettävä idea, että samoilla esineillä tai ilmiöillä on eri nimet eri kielissä. Tämän sisäistäminen helpottaa kielen oppimista huomattavasti. Jotta lapsi oppii uusia sanoja tuntemilleen asioille, hänen on saatava monipuolisia kokemuksia ja elämyksiä. Kielellä täytyy elää. (Skutnabb-Kangas 1988, 34–54.) Uuteen asuinmaahan sopeutumisen kannalta on tärkeää, että lapsi oppii paikallista kieltä ja selviää kodin ulkopuolisesta kanssakäymisestä ilman vanhempien apua (Maximilien 2004, 16).

Pyrimme oppitunneilla herättelemään lapsia ymmärtämään, että samoilla asioilla ja esineillä on eri nimiä eri maissa. Kerhohetkissä, joissa esitellään eri maita, opetellaan yhdessä muutamia sanoja ja tervehdyksiä maan pääkielellä. Yhdessä kerhohetkessä katsotaan lyhyt lastenohjelma vieraalla kielellä. Harjoittelemme uutta kieltä myös laulujen avulla. Toistamme joka tunnilla kaksi englanninkielistä laulua. Laulamalla lapsen kielelliset taidot kehittyvät (Young, 2009, 9).

Toivomme, että kurssin positiivinen ilmapiiri ja kannustus antaa positiivisen kuvan kielen opettelusta.

4.4.2 Uuden kielen käyttöön oton vaikutus identiteettiin

Sen lisäksi, että Matkaan! -lähettilasten kurssilla valmistetaan lapsia uuden kielen opetteluun, haluamme myös valmistaa lapsia kohtaamaan uuden kieliympäristön aiheuttamat haasteet. Kun lapsen täytyy selviytyä vieraalla kielellä uudessa ympäristössä, hän altistuu suuremmalle määrälle stressiä. Lapsi joutuu käyttämään enemmän energiaa kuuntelemiseen ja puhumiseen. Keskusteluihin tai luokkahuonetilanteeseen on vaikeampi osallistua, koska sanojen ja lauseiden muodostaminen vaatii paljon työtä. Usein lapsi ei saa sanotuksi sitä, mitä haluaisi, koska ei onnistu muodostamaan lauseita päässään kyllin nopeasti ja pelkää sanoa ajatuksiaan ääneen, koska muut saattaisivat nauraa. Lapset reagoivat tällaisiin tilanteisiin hyvin eri tavoin. Jotkut purkavat turhautumistaan aggressiivisesti, jotkut taas käpertyvät hiljaisuuteen. Epäonnistumiset kielen suhteen saattavat heikentää lapsen itsetuntoa. (Skutnabb-Kangas 1988,106–108.)

Käsitlemme kieleen liittyviä epäonnistumisen kokemuksia ja turhautumista sadun kautta. Sadussa päähenkilö turhautuu, koska ei osaa kommunikoida paikallisella kielellä. Sadun lopuksi hän kokee kuitenkin onnistumisen kokemuksen, mikä rohkaisee häntä jatkamaan yrittämistä ja opettelemista. Toivomme, että satu voisi jäädä lasten mieleen ja auttaa heitä tunnistamaan omia tunteitaan.

Koska lapsi joutuu kärsimään paljon epävarmuutta ja turhautumisia vieraalla kielellä kommunikoidessaan, on tärkeää, että kulttuuri-identiteetti perustuu turvallisiin perhesiteisiin, vanhempien kulttuuriin ja kieleen. Perheen kieltä ei tulisi vaihtaa muuton vuoksi, sillä kieliympäristön jatkuvuus luo lapselle turvallisuudentunteen. Koulut saattavat ehdottaa, että perheen kotikieli vaihdettaisiin koulussa käytettävään kieleen. Jotkut vanhemmatkin kokevat, että olisi helpompi puhua kotona samaa kieltä kuin koulussa. Tällaisessa tapauksessa lapsi kuitenkin menettää synnyinkulttuurinsa, eikä perhe-elämä perustu millekään kult-

tuuriperinnölle. (Tikka 2004, 24–26) Lähettilasten kurssilla vanhemmille pyritään kirjeissä viestittämään oman äidinkielen käytön tärkeyttä.

4.5 Kulttuurishokki

4.5.1 Kulttuurishokin määritelmä ja vaiheet

Kulttuurishokin voi määritellä kriisinä, jonka ihminen kokee yrittäessään sopeutua uuteen maahan ja sen kulttuuriin. Tällöin kaksi kulttuuria törmää edustaesseen omaa kulttuuriaan ja sen mukanaan tuomia arvoja ja ajattelutapoja. (Tikka 2004, 51.) Toiseen maahan muuttava ihminen kokee samaan aikaan hämmennystä kohtaamastaan kulttuurista, mahdollisesta ilmastonmuutoksesta, toisesta kielestä, ympäristöstä ja uusista terveysriskeistä. (Tikka 2004, 51.) Aikuinen turhautuu joutuessaan opettelemaan arkiasiat uudelleen toisessa kulttuurissa, sillä se ikään kuin palauttaa hänet psyykkisesti takaisin lapsen tasolle. Lapset sen sijaan eivät erottele eri kulttuureissa oppimiaan asioita. Tämä on yksi syy siihen, että lapset oppivat uuden kulttuurin nopeammin kuin aikuiset. (Tikka 2004, 52.)

Jokainen maahanmuuttaja oireilee ja reagoi kokemiinsa asioihin eri tavoin. Kuitenkin on yleistä, että maahanmuuttaja käy läpi kulttuurisokin neljä eri vaihetta, omassa tahdissaan. Ensimmäinen vaihe kulttuurisokissa on niin kutsuttu kuherruskuukausi, jolloin muuttaja on vasta saapunut maahan ja kaikki on vielä uutta, mielenkiintoista ja ihmeellistä (Talib & Lipponen 2008, 73.) Kuherruskuukautta seuraa itse kriisivaihe eli kulttuurisokki. Kieli, tavat ja ruokatottumukset voivat aiheuttaa uudelle tulokkaalle ahdistusta ja hätää. Toipumisen ja mukautumisen vaihe tasaannuttaa näitä tuntemuksia ja muuttaja alkaa mukautua valtakulttuuriin, samalla toipuen aiemmista kriiseistään. Kun maahanmuuttaja kokee kuuluvansa uuden kulttuurin piiriin, hän on saavuttanut viimeisen vaiheen – sopeutumisen ja vakaan tilan (Tikka 2004, 52–53.)

4.5.2 Lapsen sopeutuminen uuteen kulttuuriympäristöön

Kuten yllä mainittiin, lapsille uuden kulttuurin oppiminen on yleisesti ottaen helpompaa kuin aikuisille. (Tikka 2004, 52.) Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että lapset eivät osoittaisi oireita kulttuurishokista. Mitä vanhempi lapsi on, sitä vaikeampi hänen on sopeutua, aivan kuten yllä todettiin aikuisista. Pienemmät lapset kokevat kriisinsä usein kodin sisäpuolelta käsin. Lapsi saattaa reagoida uusiin televisio-ohjelmiin, palvelijoihin, ötököihin tai ikkunan kaltereihin. Pienen lapsen lähiympäristö saattaa pienentyä uudessa maassa entisestään ja tutut ja turvalliset asiat tai tavarat ovatkin poissa. (Tikka 2004, 55.) Lapsen kulttuurishokin aiheuttajia voi uuden ympäristön ja rajallisen liikkumisvapauden lisäksi olla kieli-muuri ja kohdemaan tavat, ruokailutottumukset, koulu tai päivähoito sekä oman aseman muutos (Tikka 2004, 57).

Lapsen kulttuurishokki ilmenee usein eristyneisyytenä. Koti-ikävä voi purkautua itkuna ja univaikeuksina. Siksi aikuisen onkin tärkeää antaa lapselle aikaa ja tukea häntä sopeutumisprosessissaan. Positiiviset kokemukset ja lapsen itsetunnon tukeminen ovat myös avainasemassa. (Tikka 2004, 58.) Vanhemman on hyvä tarjota lapselleen onnistumisen ja pätevyyskokemuksia, sillä esimerkiksi käsittelemättömillä epäonnistumisen kokemuksilla saattaa olla kauaskantoiset seuraukset lapsen hyvinvoinnin kannalta. (Tikka 2004, 58–59).

Vanhemmat ovat avainasemassa valmistaessaan lastaan tulevaan muutokseen ennalta käsin. Vanhempien olisi hyvä varata aikaa kuvien katselemiseen, muuttuvien asioiden selittämiseen ja uudesta maasta lapsilleen kertomiseen. Heidän näin tehdessään lapsen on helpompi valmistautua tulevaan, ymmärtää lähdön syy ja sopeutua uuteen kulttuuriin. Lapsella saattaa olla ristiriitaisia tunteita lähdön kanssa, mutta he eivät niitä osaa itse tuoda esille. Vanhemmilta vaaditaan herkkyyttä myös tällaisten tunteiden läpikäymiseen ja heidän on ymmärrettävä antaa tilaa lapsen omille kokemuksille. (Junkkari & Junkkari 2003, 29.) On kuitenkin ensisijaisen tärkeää pitää huolta avioliitosta, koska se tarjoaa turvallisen kodin lapselle, vaikka fyysinen koti vaihtuukin. Aikuisten tulisi turvata perheen rutiinit ja jatkuvuuden tunne, koska muuton yhteydessä moni asia lapsen maailmassa muuttuu. Vaikka lapset ovatkin tietyllä tapaa mukana kulkijoita van-

hempien lähetystyön ohessa, heidät tulisi silti laittaa kaikessa etusijalle ja muistaa lapsen huomiontarve, syli, rajat ja kannustus ulkomailla samalla tavalla kuin kotimaassa (Tikka 2004, 36–37.)

Kulttuurishokkia käsitellään kurssilla monella tapaa. Lasten on tärkeää ymmärtää, että Suomen ja kohdemaan kulttuurit ovat erilaisia: toisessa maassa ihmiset, tavat, kaupat, televisio-ohjelmat ja maisema poikkeavat toisistaan. Eroavuuksia voi kuitenkin käydä ennalta läpi vaikkapa katselemalla kuvia ja kyselemällä vanhemmilta uudesta maasta. Uudesta asuinmaasta voi oppia tykkäämään eikä erilaisuutta tarvitse pelätä. Kurssilla rohkaistaan kääntymään aina vanhempien puoleen ja kertomaan miltä itsestä tuntuu.

4.5.3 Akkulturaatio

Akkulturaatiolla tarkoitetaan ryhmän tai yksilön kulttuurin muutosta seurauksena kosketuksesta vieraaseen kulttuuriin. Akkulturaatiolla viitataan myös prosessiin, jonka aikana ihminen juurtuu tietyn yhteisön kulttuuriin. Akkulturaatio ei etene suoraviivaisesti kohti sulautumista valtakulttuuriin, vaan siihen liittyy erilaisia vaiheita. Tällöin puhutaan akkulturaatioasenteista. (Juuret maailmalla, koti Suomessa 2007.) Valtakulttuurin edustajien ja maahan tulleiden ihmisten väliset suhteet ovat osaltaan vaikuttamassa siihen, minkälaisen ”integraation” maahanmuuttajat valitsevat. Jonkinlainen kulttuurien yhteen sovittaminen on välttämätöntä, vaikkakaan se ei tarkoita sitä, että kaikki maahanmuuttajat sopeutuisivat uuteen maahan. (Talib & Lipponen 2008, 75.)

4.5.4 Akkulturaation vaiheet

Akkulturaation vaiheita ovat John Berryn (Alitolppa-Niitamo 1993, 29–45) mukaan vieraantumisen, eristäytyminen, sulautuminen ja sopeutuminen. Vieraantumisella eli marginalisoitumisella tarkoitetaan maahanmuuttajan haluttomuutta tai mahdollisuuksien puutetta säilyttää alkuperäiskulttuuriaan sekä yhteydenpitoa valtakulttuuriin ja sen edustajiin. Tällaisessa tilanteessa uhkana on mar-

ginalisaatio eli syrjäytyminen kummastakin viiteryhmästä. Eristäytyminen tarkoittaa samaa kuin separaatio. Silloin kun maahanmuuttaja arvostaa omaa syn-typeräistä kulttuuriaan siten, että haluaa säilyttää ja kehittää sitä ja samalla haluaa välttää yhteyttä valtakulttuuriin, on kyse separaatiosta. Sulautumisella eli assimilaatiolla viitataan maahanmuuttajien sulautumiseen osaksi yhteiskuntaa. Assimilaatiosta puhutaan esimerkiksi silloin, kun maahanmuuttaja ei halua tai kun hänelle ei anneta mahdollisuutta säilyttää kulttuuriaan tai kulttuuri-identiteettiään. Käsitettä käytetään myös jos maahanmuuttaja jatkuvasti hakeuu kanssakäymiseen valtakulttuurin kanssa tai jos hänellä ei ole mahdollisuutta kanssakäymiseen oman etnisen ryhmänsä kanssa. Sopeutumisella on Suomessa kaksi vastaavaa käsitettä. Integraatio ja kotoutuminen ovat molemmat synonyymejä sopeutumiselle. Sopeutuminen kuvaa suhdetta maahanmuuttajaryhmän ja uuden asuinmaan välillä, jossa maahanmuuttajat toimivat täysivaltaisina ja tasavertaisina kansalaisina tärkeillä julkisilla sektoreilla, kuten politiikassa, työelämässä ja taloudessa. Samalla he voivat pitää yllä jäsenyyttä omassa etnisessä tai kulttuurisessa ryhmässään vaalien sen tapoja ja sen tuoma identiteettiä. (Alitolppa-Niitamo 1993, 29–45.)

Huomaamme mieltivämme miten paljon vanhemmat voivat määritellä lapsen ja valtakulttuurin edustajien kohtaamiset – kuinka paljon sitä tapahtuu, missä, mihin aikaan päivästä ja kenen kanssa. Vanhemmat päättävät meneekö lapsi esimerkiksi kansainväliseen päivähoidon tai kouluun, vai löytyykö hoitopaikka paikallisen väestön parista. Vanhemmat vievät lapsia ulos leikkimään toisten kanssa tai pysyttelevät neljän seinän sisällä. Vanhempien valinnat ovat osaltaan vaikuttamassa lapsen kokemuksiin ja kulttuurishokkiin. Tiedostamme, että lapset eivät voi olla mukana politiikassa tai työelämässä, mutta he voivat vaikuttaa omalla paikallaan vaikkapa niissä päiväkodeissa tai kouluissa ja vaalia oman kulttuurinsa tapoja ymmärryksensä mukaan siinä missä muutkin.

4.6 Muutto perheen haasteena

4.6.1 Lapsen tunneilmaisu muuton yhteydessä

Koska muutto koskee koko perhettä, halusimme kurssisuunnitelmassa ottaa huomioon muuton aiheuttamat haasteet ja muutokset perheessä. Lähettilasten kurssilla lapset harjoittelevat tunnistamaan erilaisia tunteita ja kertomaan myös negatiivisista tunteistaan vanhemmilleen. Lapsen motivaatio muuttamiseen on monesti negatiivinen, koska muutto tapahtuu vanhempien tavoitteiden saavuttamiseksi (Junkkari & Junkkari 2003, 29–30). Vanhemmat usein arvioivat lastensa suhtautumisen muuttoon selvästi myönteisemmäksi kuin lapset itse (Maximilien 2004, 66). Lapsi kuitenkin saattaa kokea tilanteen hallitsemattomana ja uhkaavana, sillä muutto hajottaa totut sosiaaliset järjestelmät (Loponen 2007, 15). Lapselle tutut henkilöt ja esineet muodostavat käsityksen elämän tarkoituksesta. Hän ei pysty ajattelemaan elävänsä ilman näitä asioita. Kun lapsi kuulee muutosta, hän ei kykene arvioimaan sen yhteydessä tapahtuvien muutosten suuruutta. Uusi tilanne on tuntematon. Lapsi ennakoi vaikeuksia uusien ystävien saamisessa ja uuteen fyysiseen ympäristöön sopeutumisessa. Kun konkreettiset havainnot uudesta asuinpaikasta puuttuvat, painottuvat muutosta johtuvat menetykset. (Vikman 1982, 20.)

Vanhempien on annettava lapselle huomiota ja aikaansa varauksetta. Vanhempien täytyy varautua siihen, että lapsi saattaa kokea mielialavaihteluita, unettomuutta tai jopa taantua. Jos lapsi kieltäytyy muuttamasta ja suhtautuu muuttoon erityisen negatiivisesti on lapselle annettava aikaa totutella ajatukseen muutosta. Kenenkään ei tule muuttaa negatiivisessa mielentilassa. Lapselle kannattaa tehdä selväksi, että vaikka monet asiat muuttuvat, kaikki ei suinkaan muutu. Elämän jatkuvuus luo turvaa lapselle. Vanhemmat voivat helpottaa lapsen oloa myös kertomalla, että jotkut muutokset pelottavat heitäkin. Näin lapsi saa oikeutuksen peloilleen. (Tikka 2004, 30–33.)

Lähettilasten kurssilla halutaan antaa jokaiselle lapselle mahdollisuus puhua omista tunteistaan. Jokaisessa kerhohetkessä käytetään itse tekemiämme tunnekortteja tunteiden ilmaisun apuna. Kurssilla kaikki tunteet sallitaan ja toivom-

me, että lapsi kokee tilan ja tilanteen turvalliseksi, jotta voi avoimesti ilmaista tunteitaan. Suosittelemme, että ryhmää ohjaisi kaksi henkilöä, vaikka ryhmäko-ko olisikin pieni. Tällöin varmistetaan se, että ohjaajilla on aikaa pysähtyä kuuntelemaan lapsia.

4.6.2 Tutustumalla lievitetään pelkoa

Perheen on hyvä valmistautua muuttoon tutustumalla yhdessä kohdemaan tapoihin, kulttuuriin ja maantieteeseen. Turhaa nippelitietoa kannattaa kuitenkin välttää, sillä pieni lapsi ei kykene sisäistämään kaikkea. (Tikka 2004, 31.) Lapsille on hyvä näyttää kuvia ja videoita tulevasta kotimaasta sekä antaa tämän maistaa paikallisia herkkuja. On tärkeää, että lapselle kerrotaan tulevasta kotimaasta innostuneesti ja positiivisesti. Turhaa ylistämistä kannattaa välttää, ettei lapsi pety kun kohtaa todellisuuden. (Knell 2001, 68–69.)

Yksi lähettilasten kurssin tavoitteista on antaa lapselle mahdollisimman paljon tietoa tulevasta kotimaasta, siellä asuvista lapsista ja asuinympäristöstä. Sen lisäksi, että lapsi saa kurssilla tietoa tulevasta asuinmaasta, kurssilla kehoitetaan vanhempia tutustumaan kohdemaahan yhdessä lapsen kanssa. Toivomme, että maihin tutustumalla vierauden tuntu ja uuden tilanteen uhkaavuus voisi lievit-tyä. Kurssilla jokainen lapsi saa myös toisen tulevassa kohdemaassa asuvan lapsen yhteystiedot. Lapsi voi vanhempiensa avulla pitää yhteyttä lapseen ja saada tietoa maasta lapsen näkökulmasta.

4.6.3 Lapselle tärkeät esineet matkalle mukaan

Vanhemmat voivat yhdessä lapsen kanssa miettiä, mitä hän haluaa ottaa mukaan Suomesta. On tärkeää, että lapsi saa ottaa mukaan lempilelunsa ja esi-neensä, jotka antavan paikan päällä uudessa maassa kotoisen tunnelman. (Knell 2001, 69–70.) Lähettilasten kurssilla yhdessä kerhohetkessä harjoitte-lemme lähtöä leikin kautta. Leikin yhteydessä lapset suunnittelevat mitä he ha-luaisivat ottaa mukaan kun he muuttavat. Heille annetaan matkalaukun kuva,

jonka sisään he piirtävät ne esineet, jotka haluavat mukaan. Suunnitelmat annetaan vanhemmille.

4.6.4 Avioliitto kodin perustana

Parasta mitä äiti ja isä voivat lapsilleen antaa on rakkaus parisuhteessa. Kun vanhempien suhde on kunnossa, lapsi tuntee olonsa turvalliseksi. Ajan löytäminen parisuhteen hoitoon voi olla vaikeaa muuttokiireessä. (Knell 2001, 43–44.) Muutto mullistaa koko perheen arjen. Usein ulkomaille muuton yhteydessä perheen äiti jää kotiin ja isä tekee pitkää päivää töissä. Vanhemmat voivat myös kokea turhautumista kun eivät osaa kieltä tai paikallisia tapoja, mikä usein johtaa kiukkuisuuteen. Kiireisestä aikataulusta huolimatta kannattaa varata aikaa kahdenkeskisille keskusteluille, yhteisille virkistäville matkoille tai kahdenkeskisille illallisille. (Alanko & Rousku 1998, 118–119.) Yksi lähettilasten kurssin kerhohetki järjestetään illalla ja se on kestoltaan hieman pidempi. Tarvittaessa ohjaajat voivat pyytää avukseen lastenhoitajia. Tuon kerhohetken aikana on tarkoitus rohkaista vanhempia lähtemään yhdessä ulos treffeille. Haluamme tällä tavoin muistuttaa avioliiton hoitamisen tärkeydestä muuttokiireiden keskellä.

4.6.5 Sukulaisten asenteet ja hyvästely

Maassa johon perhe muuttaa voi päästä hyvään alkuun vain jos on saattanut edellisen elämän vaiheen päätökseen. Sukulaisten ja perheenjäsenien hyvästely kuuluu tärkeänä osana kotimaasta irtautumiseen. (Tanner 2002, 34–36.) Hyvästien jättäminen on tärkeä osa surutyötä, sille on järjestettävä aikaa. Jos lapsi ei ole saanut hyvästellä itselleen tärkeitä ihmisiä, hän voi padota sisälleen käsittelemätöntä surua. Hyvästit saattavat tuntua lapsesta lopullisilta ja lohduttomilta. Surulle on annettava tilaa, mutta samalla lasta tulee muistuttaa siitä, etteivät hyvästit suinkaan ole lopulliset. (Tikka 2004, 44–45.) Lähettilasten kurssilla harjoitteleme hyvästien jättämistä leikin avulla. Kurssilla pyritään korostamaan hyvästien jätön yhteydessä yhteyden pidon tärkeyttä.

5 PIKKULAPSET OPPIJOINA

5.1 Lapsi kehityspsykologian näkökulmasta

5.1.1 2–6-vuotiaan kehitysvaiheet

Lähettilasten kurssia ja opinnäytetyötämme ajatellen olemme rajanneet kohde-ryhmämme 2-6-vuotiaisiin lapsiin. Tämä johtuu siitä syystä, että tämänikäisiä on osoittautunut olemaan kurssilla yleensä eniten (Sihvonen 2010). Ennen kerho-
hetkien suunnittelua on tärkeää tietää eri-ikäisten lasten kehitysvaiheet, jotta kurssin toteuttajat ja me suunnittelijat osaamme arvioida heidän kehitystasoaan ja mahdollisuuksien mukaan varautua lasten reaktioihin muuttoon liittyviä aiheita käsiteltäessä.

Toisen ikävuoden tärkein kehitysvaihe lapsella on puheen oppiminen. Puheen omaksumiseen ja sen harjaannuttamiseen vaikuttaa ympäristön ja perimän vuorovaikutus, samaten kuin herkkyykskauden vaikutus, puheen matkiminen ja sitä kautta sen sisäistäminen sekä puheen yksilöityminen lapsen omaksi puheeksi. (Dunderfelt 1997, 74.) Kolmantena ikävuotena lapsella kehittyy ajattelu ja yksilöllisyys. Lapsen sisäiset mielikuvat säilyvät pidempiä aikoja ja myös puhe ja omien mielikuvien luominen itsestä kehittyy. (Dunderfelt 1997, 75.) Lapsi alkaa toimia omasta itsestään päin käsitellen ja järjestellen oppimiaan asioita kokonaisuuksiksi. Lapselle syntyy myös tietoisuus omasta minuudesta ja sitä kautta hän alkaa toteuttaa myös puheessaan enemmän sanaa *minä* oman nimensä sijaan.

Kolmannen ikävuoden jälkeinen aika aina seitsemänvuotiaaksi asti sisältää vaiheen, jossa lapsi yhdistyy vallitsevaan kulttuuriin ja sosiaaliseen arvo- ja normimaailmaan. Yliminä, sisäinen henkinen kontrolli ja sensuuritoiminta kehittyvät näinä vuosina. (Dunderfelt 1997, 78.) Lapsi saattaa toimia ensimmäisinä ikävuosinaan mielitekojensa mukaan, tavoitteenaan nopea omien halujen tyydytys. Lapsen on kuitenkin opittava toimimaan vanhempien, perheen ja yhteiskunnan asettamien sääntöjen ja rajojen mukaan. Käskyt ja käyttäytymistavat muovautu-

vat hiljalleen lapsen omaksi sisäisyyden osaksi. Tämä kuvaa lapsen yliminän kehittymistä. Yliminän tarkoitus on auttaa lasta ympäristön aiheuttamissa haasteissa sekä rajaamaan lapsen spontaaniutta. Yliminän kehittymiseen kuuluu myös tunne siitä, että oma itse on hyväksytty ja osa sosiaalista kokonaisuutta. Sosiaalinen identiteetti muodostuu, joka onkin lapsen omantunnon perusta. Tämä perusta muokkautuu ja kehittyy ihmisen koko elämän ajan. Jonkintasoisen sukupuolisen identiteetin saavuttaminen on viimeinen osa yliminän kehittymistä tänä ikäkautena. (Dunderfelt 1997, 79–81.)

5.1.2 Itsetunnon kehitys lähetti-perheen lapsen näkökulmasta

Lähettilasten kurssia ja lasten senhetkistä elämäntilannetta silmällä pitäen pidämme tärkeänä, että lapsen itsetuntoa pyritään tukemaan. Itsetunnon tukeminen kulkee yhtenä punaisena lankana kurssin läpi erilaisten suunnittelemiemme toimintojen kautta. Itsetuntoa tuemme esimerkiksi leikin, käsityön ja seikkailukasvatuksen avulla. Meille sydämenasia on, että lapsi voi kokea positiivisia asioita kurssilla – tuntea onnistuvansa, kokea että hänestä välitetään ilman suorittamista ja oppia itsestään uusia kykyjä.

Itsetunto ja kehonkuva ovat varhaisen minäkäsityksen rakennuspalikoita. Lapsen ollessa leikki-iässä, itsetuntoa muokkaa muun muassa vanhempien ja ympäristön antama palaute. Niitä kuullessaan lapselle muotoutuu käsitys omista mahdollisuuksistaan ja niiden rajallisuudesta. Lapsen itsetuntoa kohottavat erityisesti sellaiset tilanteet, joissa hän suoriutuu jostakin odotettua paremmin ja saa siitä aikuisen tunnustusta ja positiivista palautetta. (Takala & Takala 1988, 223.) Aikuinen voi monin tavoin osoittaa kiinnostustaan ja arvostustaan lapsen tekemisiin. Lapsen itsetuntoa voi terveellä tapaa tukea muutenkin kuin sanojen ja yltiöpäisen ihailun kautta, sillä vuorovaikutusta lapsen kanssa on tärkeä ylläpitää myös katsein, kasvon ilmein ja kosketuksen avulla. Ensisijaisesti lapsen tulisi saada kaiken kokemansa kautta tieto ja tunne siitä, että hän on ainutlaatuinen ja rakastettu juuri sellaisenaan. (Sinkkonen 2008, 176–179.)

5.1.3 Abstraktien asioiden ymmärrys

Opetusmenetelmiä suunniteltaessa on hyvä ottaa huomioon myös lasten taso ymmärtää abstrakteja asioita. Jos kerhohetkissä käytetään esimerkiksi liian vaikeita käsitteitä tai vaaditaan laajaa käsityskykyä tilasta ja ajasta, kerhohetken sisältö ja tavoitteet jäävät lapselta saavuttamatta, mikä on tietysti vastoin tarkoitusta. Abstrakteihin asioihin kuuluvat myös tunteet ja niiden ilmaisu, jota lapsi saa harjoitella kurssilla esimerkiksi tunnekorttien avulla.

Lapsi oppii kokemustensa kautta ja jäsentää kuvan ympäristöstään ja itsestään niiden perusteella. Kokemukset tietenkin muuttuvat ja ovat erilaisia, mutta maailmankuva, joka lapselle on alun perin syntynyt, antaa hänelle pohjan, jonka varassa hän tulkitsee uusia kokemuksiaan. Pienen lapsen kuva ympäristöstä perustuu ensin lähiaistien, sittemmin kaukoaistien pohjalle. Lapsi hahmottaa aluksi maailmaa itsestään ja ympäristöstään käsin, sillä ne ovat sille kaiken keskipiste. Käsitys ympäröivästä tilasta muokkautuu lapsen alkaessa liikkumaan siinä itsenäisesti ja tekemään havaintoja. 4–5-vuotiailla arvellaan jo olevan jonkinasteinen sisäinen kartta, sillä he osaavat usein kulkea itsenäisesti tuttuihin paikkoihin. (Takala & Takala 1988, 135–137.)

Helen Bee kertoo kirjassaan *The Developing Child* (2000), kuinka jo kaksivuotiaat lapset voivat tunnistaa ja eritellä ilon ja surun ilmaisut toisen ihmisen kasvoilta. Neljään ikävuoteen mennessä lapselle hahmottuu kyky tunnistaa monia erilaisia ilmaisuja toisessa niin ilmeiden kuin tilanteiden kautta. (Bee 2000, 156.) Tämä toimikoon muistutuksena vanhemmille ja ohjaajille lasten sosiaalisista taidoista ja siitä ymmärryksestä, mikä heille on jo kehittynyt tunteiden ilmaistamiseen ja niiden hahmottamiseen. Lapset lukevat monia tällaisia viestejä niin kotona kuin kurssillakin. Miten lapset sitten käsittelevät ja ilmaisevat omia tunteitaan? Kaksivuotias on vahvasti vanhemman ohjailtavissa tunteiden tasolla kun taas 5–6-vuotiaat kykenevät usein säätelemään vahvojen tunteiden ilmaisuaan. He eivät enää välttämättä lyö kun ovat suuttuneita tai itke lohduttomina kun ovat turhautuneita. Kolmesta ikävuodesta ylöspäin lapset kehittävät niin kutsuttua sosiaalista hymyä, jolloin he tajuaavat, että tilanteessa on parempi hymyllä, vaikka he eivät olisikaan täysin onnellisia sillä hetkellä. (Bee 2000, 178.)

Ohjaajat ja vanhemmat voivat oppia tunnistamaan lasten tunteita ja mahdollista käytöksen muutosta. He voivat myös miettiä, miten käsittelevät lähetystyöhön lähtöön liittyviä asioita lasten seurassa ja minkälaisia viestejä he antavat lapsille tulevasta muutosta niin ilmeiden kuin muunkin viestinnän kautta.

5.2 Opetusmenetelmät

5.2.1 Ilmaisutaito ja leikkiminen

Mielestämme draama on mielenkiintoinen ja erilainen tapa opettaa ja oppia. Siinä on paljon lasta kehittäviä ja tukevia sisältöjä, jotka voivat helpottaa lapsen lähtöön liittyvien ongelmien käsittelyä. Draamaa ja lapsen mielikuvitusta hyväksi käyttäen voi päästä hyvin lähelle niitä tilanteita, joita lapsi saattaa kokea.

Draama on saanut alkunsa muun muassa tanssin, tekstin, puheen, eleen, musiikin ja kuvan yhteistyöstä. Suomessa käytetään draaman sijasta toisinaan nimeä ilmaisutaito. Draamapedagogiikalla tarkoitetaan draaman käyttöä sekä opetusmenetelmänä että taiteen muotona. Draaman avulla voidaan järjestää kasvatuksellista ja opetuksellista toimintaa käyttäen luovia, teatterinomaisia keinoja. Draamassa aikuisen rooli on merkittävä ja hän voi ohjata toimintaa joko ulkoa päin tai ikään kuin sisältä käsin, näytellen jotain roolia. Draamassa eläydytään mielikuvituksen maailmaan, mutta jokainen roolinkantaja toimii kuin todellisuudessa. (Helenius; Jäälinoja & Sormunen 2000, 20–23.) Kun puhutaan varhaiskasvatuksen pedagogiikasta, draama näyttäytyy toisaalta aistillisena alueena, jossa vaikuttavat musiikki, liikunta ja kuvaamataito, toisaalta myös eri taideaineita yhdistävänä opetusmenetelmänä. Draamalla voi onnistuessaan olla monia erilaisia kannustavia tekijöitä lapsen kasvussa ja kehityksessä. Sen kautta kehitetään lapsen kielellistä ja fyysistä ilmaisua, samoin kuin annetaan vapaus mielikuvituksen käyttöön, luovuuteen, uteliaisuuteen ja kokeilumieleen. Lapsen itsetuntoa voi draaman avulla tukea ja auttaa lasta ymmärtämään ympäröivää maailmaa ja omaa itseään. (Helenius; Jäälinoja & Sormunen 2000, 27.) Varhaiskasvatuksessa draama tulisi mieltää miltei samankaltaisena kuin leikki. Draaman on mahdollista kuitenkin olla myös elämyksellinen tuotos, jota työste-

tään näytelmäksi asti. Draamatuokioiden tulisi joka tapauksessa olla lasten ja aikuisten yhteisiä hauskoja vuorovaikutustilanteita, joissa eteen voi tulla vaikka minkälaisia jännittäviä ja haastavia tilanteita. (Helenius; Jääliñoja & Sormunen 2000, 28.)

5.2.2 Lapsen leikki ja mielikuvitus

Alle kouluikäisten mielikuvitus on vilkas. Joskus mielikuvitusmaailman ja todellisuuden erottaminen on lapsille vaikeaa, etenkin jännittävässä fantasialeikissä. Tällöin lapsen on saatava varmistaa mikä on todellisuutta ja mikä mielikuvitusta. Garveyn (1991) mukaan fantasian hallitseminen kehittyy lapsen kasvaessa, samalla kun tieto karttuu. (Hiitola 2000, 35.) Pyrimme käyttämään lasten hyvää mielikuvitusta hyväksi kerhohetkiä suunniteltaessa samoin kuin niitä toteutettaessa, aivan kuin edellä mainittiin draaman yhteydessä. Esimerkiksi seikkailumme jännitystaso ei saa kuitenkaan olla niin korkea, että se pelottaisi edes pienimpiä lapsia.

Koska lapsen kuvamaailma eroaa aikuisen järkevän ajattelun ja suunnittelun todellisuudesta, lapsesta on mielekästä ja innostavaa elää kuuntelemiaan ja näkemiään asioita ikään kuin todeksi. Tämä tapahtuu useimmiten leikin avulla. Lapsi leikkii aluksi itsekseen ja myöhemmin noin kolmannen ikävuoden tienoilla muiden lasten kanssa. Leikissä lapsella on tarve matkia muita ja oppia jäljittelemisen kautta yhteisön tapoja ja perinteitä. Leikki on lahja, jossa lapsi harjoittelee suhtautumistaan maailmaan, harjaannuttaa omia sosiaalisia taitojaan sekä kehittää omia sisäisiä kykyjään. (Dunderfelt 1997, 82–84.) Yllä mainittu Garvey (1991) on koonnut eri teorioista yhteen leikin eri piirteitä. Garveyn mukaan leikki on positiivista ja lapselle nautinnollista tekemistä. Leikkiin ei päde tavoite- ja tuottavuusajattelu ja se kumpuaa lapsesta itsestään. Leikin tulisi olla vapaaehtoista ja sillä on tietynlainen suhde siihen, mikä ei ole leikkiä (Hiitola 2000, 27–28.) niin kuin aiemmin totesimme mielikuvitusmaailman ja todellisuuden erottamisesta. Iällä ja lapsen kehityksellä on vaikutusta siihen, millaisia leikkejä lapsi keksii. Perheen elämäntilanne ja lapsen omat kokemukset muokkaavat mielikuvitusta ja leikkejä myös. (Sinkkonen 2008, 224.) Lähettilasten kurssille tulevat

lapset varmasti tuovat omia mietteitään ja muuttunutta elämäntilannettaan esille myös leikkiensä kautta. Barbie saattaa leikissä olla muuttamassa ulkomaille suuren meren toiselle puolelle tai pikkupoika voi mahdollisesti tutkailla maastoa safarihattu päässä miettien onkohan maassa oleva jälki kenties leijonan vai kirahvin.

5.2.3 Käden taidot

Kerhohetkiin sopii mainiosti käden taitojen harjoittelu ja opettelu. Niiden harjaannuttaminen voi oman kokemuksen mukaan olla aikuiselle työläämpää kuin lapselle, mutta työskentely on rauhoittavaa ja loppujen lopuksi palkitsevaa. Lapsi näkee konkreettisesti saavutuksensa ja voi viedä sen kotiin. Valitsimme käden taitoja mukaan paitsi rauhoittaaksemme kerhohetkiä, myös opettaaksemme niiden kautta jotain uutta toisesta maasta ja kulttuurista. Teemme lasten kanssa käsillämme jotain sellaista, mikä saattaa tulla vastaan lapsen uudessa ympäristössä.

Pienet lapset ovat taidokkaita havainnoimaan ympäristöään. Lapsen havaintoherkkyyttä voidaan pyrkiä säilyttämään muun muassa taidekasvatuksen avulla. Taidekasvatuksen keinoin voidaan kokea lähempää tietoisuutta omasta kehosta, elämästä sekä ajatuksista. Käsityö on yksi taidekasvatuksen osa-alue, jossa kehitetään esimerkiksi käden motorisia taitoja sekä erilaisten materiaalien ja tekniikoiden tuntemusta. Luovalla työskentelyllä lapsi voi käsitellä tunteitaan ja ajatuksiaan sekä onnistumisten kokemuksilla tukea itsetuntoaan ja itsetunteistaan. Käsityö paitsi hioo lapsen taitoja, se lisää myös hänen tiedon tasoaan. Hiljaisen tiedon avulla, eli sellaisen joka meissä ihmisissä piilee sisällämme, lapsi tuntee esimerkiksi saven muotoutumisen astiaksi. (Karppinen 1999, 19–21.)

Käsityö voidaan monipuolisuudessaan nähdä myös ongelmanratkaisun kehittäjänä. Tehtävää voidaan rajata, antaa aiheita, vinkkejä ja näkökulmia, mutta sitä tehdessä on itse tehtävä valintoja. Lapsilla ongelman ratkaisu ei välttämättä synny loogisen ajattelun kautta, vaan useimmiten intuitiivisen älynsä avulla.

Lapsi oppii yrityksen, erehdyksen ja kokeilun kautta löytämään ongelmaan ratkaisut. Mielikuvitus ja leikkivä mieli ovat lapsen vahvuuksia käden taitoja opetellessa ja käsitöitä tehdessä. (Karppinen 1999, 22–23.)

5.2.4 Terapeuttiset ja opettavat sadut varhaiskasvatuksessa

Olemme valinneet sadut yhdeksi Matkaan! -lähettilasten kurssin opetusmetodiksi, koska uskomme, että satujen kautta alle kouluikäiset lapset voivat käsitellä tunteitaan. Toivomme myös, että sadut tekevät lapsen muuton yhteydessä kohtaamat haasteet jo ennalta tutuiksi. Parhaimmillaan ne voivat antaa ratkaisuja ja käyttäytymismalleja eri tilanteisiin (Mäki & Arvola 2009, 37).

Mäen ja Arvolan kirjassa Satu kantaa lasta esitellään kirjallisuusterapian muotoja. Kirja on ensimmäinen suomeksi kirjoitettu teos lajiaan. Kaikessa yksinkertaisuudessaan kirjallisuusterapia on toimintamuoto, jossa käytetään kirjallisuutta parantamisessa, persoonallisuuden kehittämisessä tai apuna kriisin tai muutoksen läpikäymisessä. Kirjallisuusterapiaryhmän vetäjän ei tarvitse olla psykoterapeutti, vaan kirjallisuutta voivat käyttää terapeuttisessa mielessä niin kirjastojen työntekijät kuin lastentarhan opettajat. (Mäki & Arvola 2009, 12–14.) Lähettilasten kurssilla ei pyritä luomaan terapiaryhmää, mutta käytetään joitain sen keinoja.

Kirjoitamme ja kuvitamme lähettilasten kurssia varten satuja, jotka käsittelevät tilanteita, joita he tulevat kohtaamaan. Kirjoja, joissa käsitellään arkisia asioita, kutsutaan täsmäkirjoiksi. Niissä voidaan käsitellä esimerkiksi hammaslääkärikäyntejä tai kauppareissuja. Nykyään arkisten asioiden lisäksi täsmäkirjallisuudessa on alettu käsittelemään lapselle vaikeita elämän vaiheita ja kriisejä. Täsmäkirjoilla ei katsota olevan yhtä terapeuttista vaikutusta kuin kansansaduilla, mutta valitsimme täsmäkirjallisuuden sen takia, että ne pureutuvat juuri niihin asioihin, joita lapsi käy läpi. (Mäki & Arvola 2009, 28–29.) Kun saduissa kohdetaan samanlaisia ongelmia kuin elämässä, voivat ne tarjota ratkaisu- ja käyttäytymismalleja lapselle. (Mäki & Arvola 2009, 37.)

Saduissamme seikkailevat eläimet, jotka kuitenkin muistuttavat ajatuksiltaan ja elämäntavoiltaan ihmisiä. Valitsimme eläimet sen tähden, että lasten on helpompaa samaistua eläimeen kuin ihmiseen. Kun puhutaan eläimistä vaikeat asiat voi etäännyttää niin, että niistä on helpompi keskustella. Lapsilla on luonnostaan läheinen suhde eläimiin. Lapsi kokee voivansa samaistua enemmän eläimiin kuin aikuisiin. (Mäki & Arvola 2009, 59.)

Hyvässä sadussa on selkeä juoni. Sadun tarkoitus on tiivistää ja yksinkertaistaa asioita, jotta lapsi ymmärtäisi ne. Sadun onnellinen loppu antaa lapselle toivoa tulevastakin. Onnellinen loppu viestittää lapselle, että hän voi selvitä vaikeuksista huolimatta. Satu tarjoaa mahdollisuuden lähteä sankarin kanssa jännittävälle matkalle. Satu viestittää lapselle, että jos sankari selviää vaikeuksista, miksei hänkin. (Mäki & Arvola 2009, 38–39.)

Satuja kuunnellessaan lapsi käy läpi nelivaiheisen prosessin.

1. Tunnistaminen
2. Tarkastelu
3. Vastakkainasettelu
4. Omaan elämään soveltaminen

Tunnistamisen vaiheessa lapsi tunnistaa tarkasteltavassa sadussa jotain tuttua, mikä koskettaa ja kiinnostaa häntä. Tarkastelun vaiheessa hän tutkiskelee miten käsiteltävä asia liittyy hänen elämäänsä. Vastakkainasettelu vaiheessa lapsi keskusteleee sadusta joko muiden ryhmäläisten kanssa tai ryhmän vetäjän kanssa. Hän vertaa näkemyksiään sadusta muiden kanssa. Pienten lasten kohdalla tämä voi tapahtua joko keskustelemalla tai vaikka piirtämällä. Sadun läpikäymiseen on varattava aikaa, eikä lapsia saa tässä vaiheessa hoputtaa. Kun lapsi on siihen valmis, hän voi alkaa soveltamaan satua omaan elämäänsä ja alkaa puhua omista tunteistaan. Parhaassa tapauksessa lapsi alkaa ymmärtää ja jäsentämään paremmin elämäntilannettaan ja alkaa puhua siitä. (Mäki & Arvola 2009, 15–16.)

Prosessi on lapsille tiedostamaton, eikä portaita tule sanottaa heille. Lapset saattavat olla hyvin eri vaiheissa prosessia, aina prosessi ei edes toteudu.

Ryhmässä käsitellyt asiat ja oivallukset jäävät työstymään lasten ajatuksiin ja kypsyvät yhdessä lapsen muun kehityksen kanssa. (Mäki & Arvola 2009, 16.) Olemme kirjanneet produktiimme kysymyksiä ja laatineet tehtäviä joiden avulla satuja voi käydä läpi ryhmän kanssa. Otimme kysymyksiin mallia Godly play nimisestä tarinankerronta menetelmästä. Menetelmää käytetään yleensä Raamatunkertomusten kerrontaan, mutta mielestämme jotkut osat sopivat myös meidän opetustuokioihimme. Kertomuksen kuuntelemisen jälkeen vietetään ihmettelyhetki. Opettaja alkaa ihmetellä: mikähän oli teidän mielestä tämän kertomuksen hauskin kohta? Mikähän oli teidän mielestä tämän tarinan opetus? Jos sinä saisit olla mikä tahansa kertomuksen hahmoista, mikähän sinä olisit? Mitä sinä ihmettelet? (Fox Eades 2006, 96–97.)

5.2.5 Seikkailut ja elämykset oppimisen tukena

Koska yksi lähettilasten kurssin tavoitteista on tukea lasten itsetuntoa, päätimme valita seikkailut ja elämykset yhdeksi opetustavaksi. Seikkailu- ja elämyspedagogiikka ovat olleet jo pitkään suosittuja pedagogisia toimintamalleja Suomessa. Erityisesti niitä on käytetty nuorisotyössä, sosiaali- ja terveysalalla ja kasvatusalalla. (Erkkilä 2010, 177.) Seikkailupedagogiikasta on tehty korkea-koulu- ja yliopistotasoisia opinnäytetöitä, mutta väitöskirjoja on tehty vain yksi (Latomaa & Karppinen 2010, 10). Seikkailua ja elämyksiä opetusmetodeina tutkiva tai esittelevä kirjallisuus on kohdistettu lähinnä kouluikäisille. Päiväkotikäisten seikkailu- ja elämystoimintaa käsitellään kirjassa *Seikkailuun! – Varhaiskasvatuksen seikkailukirja*.

Seikkailukasvatuksen avulla pyritään tukemaan lapsen tiedollisia, motorisia ja sosiaalisia taitoja sekä persoonallisuuden kehittymistä. Seikkailuun voidaan sisällyttää haluttuja sisältöalueita. (Kokljuschkin 1999, 34–35.) Meidän produktisamme pyrimme seikkailuissa käsittelemään muuttoon liittyviä haasteita. Pyrimme yhdistelemään seikkailuihin myös leikkiä. Seikkailutoiminta antaa jokaiselle lapselle onnistumisen kokemuksia. Seikkailut pyritään rakentamaan niin, että jokainen lapsi on hyvä ja tarpeellinen tehtävissä. Onnistumisen kokemukset parantavat itsetuntoa. Yhteiset seikkailut parantavat lasten vuorovaikutustaitoja

ja kohottavat yhteishenkeä. (Kokljuschkin 1999, 34–35.) Tämän takia päädyimme pitämään ensimmäisen seikkailullisen tuokion jo ensimmäisessä kerhohetkessä.

Jotta lapsi voi saavuttaa elämyksen, tulee tehtävien olla oikean tasoisia lapsen suoritettavaksi. Jos tehtävä on liian haasteellinen, lapsi turhautuu, jos taas tehtävä on liian helppo, lapsi kyllästyy herkästi. (Kokljuschkin 1999, 49.) Tehtävien suunnittelu haastetasoltaan oikeaksi oli meidän produktissamme hankalaa. Tehtävien tulee soveltua niin seitsemänvuotiaille kuin kaksivuotiaille. Tämä vaatii ohjaajalta valmiutta ottaa kaikki huomioon ja ohjata heitä oikeanlaisiin tehtäviin. Ohjaajan on myös autettava jos hän huomaa tehtävän olevan liian haasteellinen.

5.2.6 Musiikin rooli opetuksessa

Musiikilla voidaan saavuttaa erilaisia tavoitteita, kuten sosiaalisten taitojen kehittymistä. Laulamalla ja osallistumalla laululeikkeihin lapsi kokee olevansa osa ryhmää (Krokmors 1985, 8). Kielelliset taidot kehittyvät myös laulaessa. (Young, 2009, 9.) Tästä syystä valitsimme musiikin yhdeksi opetusmetodiksi lähettilasten kurssilla.

Tuoreessa väitöskirjassa on tutkittu musikaalisuuden ja musiikin suhdetta kielen oppimiseen ja ääntämiseen. Tutkimustulokset osoittivat, että kielellinen ja musikaalinen lahjakkuus korreloivat merkittävästi. Musiikin säännöllisellä harjoittamisella voi olla vaikutus kielen oppimiseen ja sisäistämiseen. (Milonanov 2009, 6.) Koska lähettilapset ovat tilanteessa, jossa heidän tulee omaksua uusi kieli, katsoimme tärkeäksi, että lasten lähetyskurssilla käytetään musiikkia yhtenä oppimisen keinona. Harjoitteleimme englanninkielisiä lauluja, tanssimme ja kuuntelemme musiikkia aktiviteettien lomassa.

Musiikkikasvatuksessa käytetään myös hiljaisuutta. Erilaiset harjoitteet, joissa opetellaan kuuntelemaan ja olemaan hiljaa auttavat lapsia keskittymään, rauhoittumaan ja kuuntelemaan. Ne myös tuovat kaivattua vaihtelua kerhohetkiin.

(Young & Glover 1998, 17) Lähettilasten kurssille olemme koonneet erilaisia harjoitteita. Esimerkiksi kulkusten kuljettaminen ringissä niin, että ne päästävät mahdollisimman vähän ääntä. Lähetyskohteiden esittelykerroilla lapset kuuntelevat ääniä, jotka ovat tyypillisiä esiteltävälle maalle. Löysimme Internetistä ääniä, joita voi käyttää ilmaiseksi. Äänet voivat olla minareetin huutoja, rumpujen rummutusta tai ihmisten hälinää. Niitä on tarkoitus kuunnella mahdollisimman hiljaa.

Musiikilla on myös suora vaikutus lapsen turvallisuuden tunteeseen. Pelottavassa ja uudessa tilanteessa tutut laulut voivat lievittää uhkaavuuden tunnetta. Riittävä toisto voi tuoda lapselle turvallisuuden tunteen. Uskomme, että laulamalla ja kuuntelemalla samoja lauluja voimme vahvistaa turvallisuuden tunnetta lähettilasten kurssilla. Musiikin avulla lapsi voi suojautua tuskallisilta tilanteilta, tunteilta ja tapahtumilta. Kipeät tunteet voi musiikin keinoin muuttaa leikiksi ja etäännyttää niin, että niitä on helpompi tarkastella. (Ahonen 2000, 59–60.)

6 TYÖSKENTELYPROSESSI

6.1 Lähtötilanne ja suunnittelu

Ajatus lähettilasten kurssin kehittämistä lähti liikkeelle Joannan työskennellessä SEKL:n Lähetyslinjan lastenhoitajana vuonna 2007. Hän oli mukana lasten lähtöprosessissa ja keskusteli tulevien lähettivanhempien kanssa lähtöön liittyvistä haasteista. Joanna on ollut vastuutehtävissä myös muussa SEKL:n lähettiperheille suunnatussa toiminnassa. Kiinnostus lähetyslapseutta kohtaan on synnyttänyt ajatuksen tehdä aiheesta opinnäytetyö. Martan kiinnostuksen kohteet opinnäytetyön tiimoilta olivat samankaltaisia, joten päätimme tehdä opinnäytetyön yhdessä.

Aluksi ajatuksenamme oli tehdä lähettilasten kurssimateriaali SEKL:n läheteille lähettämiemme kyselyiden pohjalta. Vaikka ajattelimme, että lähettiperheet kokisivat aiheen tärkeänä ja olisivat alttiita vastaamaan, vastaustulos oli todella huono. Emme saaneet yhtään kaikilta osin täytettyä lomaketta takaisin, joten päätimme tehdä kurssimateriaalin valmiin kirjallisuuden pohjalta. Jälkikäteen ajateltuna kyselyvastausten analysoiminen produktin toteuttamisen lisäksi olisi vienyt paljon enemmän aikaa kuin opinnäytetyön tekemiseen on varattu.

Tarkoituksenamme oli myös toimia lähettilasten kurssin ohjaajina ja testata tekemämme materiaali, mutta Suomen Evankelisluterilaisen Kansanlähetyksen Lähettilinjalle ei osallistunut lukuvuonna 2009–2010 yhtään perhettä. Emme siis saaneet tilaisuutta testata kurssia käytännössä.

6.2 Prosessin kuvaus ja arviointi

Aloitimme opinnäytetyötämme tekemisen syksyllä 2009. Olimme yhteydessä Suomen Evankelisluterilaisen Kansanlähetyksen lähetyskoordinaattoriin Sirkka Sihvoseen ja kyselimme hänen toiveitaan lähettilasten kurssin suhteen. Hän antoi meille melko vapaat kädet ja luotti arviointikykyymme kurssin sisältöjen suh-

teen. Prosessin aikana olemme olleet useaan otteeseen yhteydessä ja raportoineet työn vaiheista. Yhteistyö työelämä yhteyden kanssa on sujunut hyvin. Olemme saaneet tarvittavan tiedon ja tuen. Koimme hyvänä palautteena sen, että meitä pyydettiin ohjaajiksi lähettilasten kurssille kun se seuraavan kerran järjestetään.

Syksyllä 2009 aloimme kerätä teoriatietoa lähettilapseudesta ja lapsen muuttoon liittyvistä haasteista, jonka pohjalta laadimme kyselykaavakkeet. Teoriatiedon pohjalta aloimme jo alustavasti suunnitella kurssin sisältöjä.

Kevään 2010 alussa tajusimme, ettei kyselyvastauksia ollut tullut riittävästi ja päätimme tehdä kurssimateriaalin valmiin tutkimustiedon pohjalta. Keväällä työskentely sujui töiden ja opiskeluiden takia hitaammin kuin olimme alun perin kaavailleet. Saimme kuitenkin suunniteltua rungon sekä opinnäytetyö raporttiin että itse kurssimateriaaliin. Teimme myös tehtävien jaon, jotta pystyimme kesällä jatkamaan töitä omaan tahtiimme. Kesän aikana tapasimme muutaman kerran kartoittaaksemme tilannetta. Kävimme myös keskustelemassa työelämäyhteyden kanssa.

Syksyn 2010 alussa meillä oli jo esiteltävissä opettajille melko kattava raportti. Se vaati kuitenkin vielä paljon jäsentelyä ja tiivistämistä. Koska teoria oli valmiiksi kerätty, oli helppo siirtyä tekemään kurssisuunnitelmaa ja materiaalia. Tarkoituksenamme oli saada opinnäytetyömme melkein valmiiksi syksyn 2010 alkuun mennessä, jolloin Joanna lähti suorittamaan monikulttuurisuusharjoitteluaan Etiopiaan. Aikataulu kuitenkin venyi ja jouduimme tekemään opinnäytetyötä myös sähköpostin välityksellä eri maissa. Viimeistelimme kumpikin omia osioitamme tahoillamme. Joanna teki kuvituksia Etiopiasta käsin ja lähetti ne Suomeen postitse. Arviointipalaverissa SEKL:n kanssa marraskuussa 2010 maaesittelykertoja jouduttiin vielä karsimaan työelämäyhteyden toiveesta.

6.3 Tehtävien jako

Aloitellessamme opinnäytetyömme tekoa sovimme opiskeluaikataulumme takia, että syksyllä 2009 Joanna tekisi hieman enemmän töitä opinnäytetyön suunnittelemisessa ja alkuun saattamisessa ja Martta viimeistelyvaiheessa. Joanna vastasi aihepiiriin liittyvien tutkimusten selvittämisestä, kurssin esittelystä, kuvituksista ja oppituntien ja niihin liittyvien kirjeiden saattamisesta sanalliseen muotoon. Hänen vastuullaan oli lisäksi toimintaympäristön ja asiakasryhmän kuvaus sekä teoriaosuudet kulttuuri-identiteetin muokkautumisesta, muutosta perheen haasteena, saduista, seikkailuista ja musiikkikasvatuksesta. Joannaideoi ja tuotti sadut ja kuvitukset kurssimateriaaliin sekä kirjoitti englanninkielisen tiivistelmän Martan tekemän tiivistelmän pohjalta.

Martan vastuulla olivat maaesittelyiden tekeminen, käsitöiden valinta sekä teoriaosuuksista ilmaisutaito, leikki, mielikuvitus ja käden taidot. Myös kulttuurishokin ja lapsen kehityspsykologian teoriat olivat Martan vastuulla.

Yhdessä suunnittelimme kurssin sisällön ja kirjoitimme johdannon sekä pohdinnan. Osallistuimme myös yhdessä palavereihin opettajien ja työelämäyhteyden kanssa. Molemmat ovat muokanneet toistensa tekstejä ja yhteistä kirjoitusta opinnäytetyöprosessin aikana, joten vaikka vastuut ovatkin jakautuneet, tekstejä on paranneltu puolin ja toisin. Näin olemme yrittäneet saada aikaan hyvää, yhtenäistä tekstiä. Olemme yrittäneet olla tasapuolisia vastuiden jaon suhteen ja toimia vertaistukena toisillemme. Yhteistyömme on ollut pitkäjänteistä ja sujuvaa. Koimme, että työtä oli mukava ja helppo tehdä yhdessä. Meillä oli työn suhteen samankaltaiset tavoitteet ja työtahtimme oli suurin piirtein sama, vaikka painotukset työn alussa ja lopussa olivat erilaiset. Opponoojilta olemme saaneet kannustavaa palautetta ja hyviä vinkkejä työn jatkamiseen ja sisällön rakentamiseen liittyen.

7. PRODUKTION ARVIOINTI JA PALAUTE

7.1 Työyhteisön antama palaute

Seuraavassa SEKL:n lähettikuraattori Paula Vuorisen antama palaute opinnäytetyöstämme. Vuorinen antoi myös erikseen ohjeita käyttämiemme termien täsmällisyydessä.

Sain luettavaksi Joanna Amemorin ja Martta Vanhasen opinnäytetyön *MAT-KAAN! -lähettilasten kurssimateriaali Suomen Evankelisluterilaiselle Kansanlähetykselle* ja olen tutustunut sekä työn teoriaosuuteen että kurssimateriaaliin. Joannan ja Martan opinnäytetyö täyttää yhden puutteen järjestömme työssä ja siinä, miten se kouluttaa uusia lähetystyöntekijäperheitä elämään ja työhön ulkomailla. Näen työn erityisenä ansiona sen, että kerhohetkien suunnitelmat perustuvat ymmärrykselle lasten kehitysvaiheista ja heille sopivista opetusmenetelmistä sekä ymmärrykselle siitä, mitä ulkomaille työhön muuttava perhe kohtaa niin lähtövaiheissa kotimaassa kuin alkaessaan työtä ulkomailla.

Näen, että kurssimateriaali on helppokäyttöinen, valmis paketti, jossa on opetussuunnitelmat ja käytettävät aineistot valmiina. Yksityiskohtaiset suunnitelmat ja ohjeet mahdollistavat sen, että lähettilasten kurssin voi toteuttaa sellainenkin henkilö, joka tekee sitä ensimmäistä kertaa ja jolla ei ole aikaa koko kurssin perinpohjaiseen suunnitteluun. Toisaalta kurssi on muunneltavissa eri lähettiperheiden lasten tarpeisiin.

Vanhempien ottaminen mukaan lasten ulkomaille muuton valmennukseen on hieno oivallus ja meille lähettiperheidemme koulutukseen sopiva työkalu. Aikuiset valmistautuvat hekin elämänsä suureen muutokseen eivätkä välttämättä tiedä, miten voisivat parhaiten auttaa lapsiaan kaiken uuden eteen tullessa. Minusta kurssimateriaalin vanhemmille kirjoitetut kirjeet ja yhdessä tehtävät koti-tehtävät ovat avuksi tässä. Erityistä plussaa treffi-illan suunnitelmasta!

Joanna ja Martta ovat tehneet erittäin hienoa luovaa työtä kerhohetkien ohjelman suunnittelemisessa kuvitettuihin satuineen, lauluineen ja askarteluineen. Vastaan organisaatiossamme lasten valmennuksesta ulkomaille muuttoon, ja otan kurssimateriaalin erittäin mielelläni käyttöön heti seuraavalla lähetykslinjan kurssilla, joka alkaa tammikuussa 2011. Toivon saavani sen ohjaajaksi Joannan ja/tai Martan.

7.2 Produktion arviointi

Olemme hyvin tyytyväisiä itse produktioon. Mielestämme se on kattava ja toimiva kokonaisuus. Tietysti voidaan miettiä voiko näin lyhyen kurssin aikana saada muutosta aikaan lapsen kokemusmaailmassa. Tarpeen mukaan kurssia voidaan kuitenkin laajentaa kestoaltaan ja sisällöiltään. Tuleville lähettilapsille voisi hyvin pitää vaikka koko vuoden mittaisen kerran viikossa kokoontuvan kurssin, mutta opinnäytetyöhön varatussa ajassa emme tämän laajempaa kokonaisuutta olisi saaneet aikaan. Uskomme, että jos vanhemmat sitoutuvat ottamaan puheeksi kirjeissä mainittuja asioita ja tekemään laatimiamme tehtäviä yhdessä, voi kurssilla olla vaikutusta lapsen muuttoon liittyvissä kokemuksissa.

Mielestämme kurssimateriaalista tuli helppokäyttöinen ja selkeä. Uskomme sen soveltuvan myös henkilölle, jolla ei ole laajaa kokemusta lasten kerhojen ohjaamisesta. Kerhohetkisuunnitelmissa neuvotaan ohjaajaa miten hoidetaan käytännön asioita tai reagoidaan ja eläydytään eri tilanteissa. Ennen kurssin alkua ohjaajan olisi hyvä lukea opinnäytetyömme teoriaosuus, josta voi ammentaa tietopohjaa ja perusteluja sille, miksi olemme valinneet kyseiset opetusmenetelmät, ikäryhmän ja muut materiaalissa esiin tulevat asiat. Tietenkin suosittellemme kurssin ohjaajiksi henkilöitä, joilla on mahdollisimman paljon kokemusta lasten kanssa toimimisesta. Yksi kurssimateriaalin tavoite oli helpottaa ohjaajien työtä säästämällä suunnittelemiseen kuluvaan aikaan. Aivan ilman valmisteluita ei kurssin ohjaamisesta kuitenkaan selviä. Jotkut kerhohetket vaativat melko paljon työtä, vaikka aktiviteetit ovatkin valmiiksi suunniteltuja. Esineiden, askartelutarvikkeiden ja avustajien hankkiminen saattaa viedä ohjaajalta aikaa.

Päätimme tehdä kurssimateriaalin muistitikulle. Mielestämme kurssimateriaali on kätevä sähköisenä, näin ollen sadut saa näytettyä PowerPoint -esityksenä ja kuvat ja tehtävät on helppo tulostaa.

8. ANTOISA OPPIMISKOKEMUS

Opinnäytetyön tekeminen on ollut meille pitkä, mutta antoisa prosessi. Olemme kummatkin aiemmin suunnitelleet lapsille erilaisia opetustuokioita, joten kurssimateriaalin tekeminen oli jokseenkin tuttua. Tämä kurssimateriaali oli kuitenkin ehdottomasti laajin kokonaisuus, jonka olemme suunnitelleet. Emme ole myöskään käyttäneet aikaisemmin teoriatietoa yhtä laajasti pohjana suunnitelmillemme. Uskomme, että laaja taustatyö syvensi kurssimateriaalia ja antoi uusia ideoita. Opinnäytetyötä tehdessä opimme pitkäjänteistä ja järjestelmällistä työskentelyä. Opimme myös pitämään kiinni meille annetuista tarkastus- ja palautuspäivämääristä. Vaikka välillä tekikin mieli vastoinkäymisestä johtuen siirtää opinnäytetyön palautusta kauemmaksi tulevaisuuteen, olemme kuitenkin onnellisia siitä, että saimme työn ajoissa valmiiksi.

Jos saisimme aloittaa opinnäytetyömme alusta, tekisimme varmasti muutaman asian eri tavalla. Tekisimme selkeän sisällysluettelon opinnäytetyöllemme opettajien ohjeistuksessa aikaisemmassa vaiheessa, sillä sisällysluettelon tekeminen helpotti työskentelyä huomattavasti. Jättäisimme kyselylomakkeiden laatimisen ja lähettämisen, sillä niiden tekemiseen ja vastausten odottelemiseen meni niistä saatuun hyötyyn verrattuna aivan liikaa aikaa. Pyrkisimme tekemään opinnäytetyön samassa maassa, sillä yhteistyö hankaloitui huomattavasti pitkän välimatkan johdosta. Opinnäytetyötä tehdessämme olemme oppineet sekä onnistumisten että epäonnistumisten kautta.

Toivomme, että työskentelystämme on ollut itsemme lisäksi hyötyä Suomen Evankelisluterilaiselle Kansanlähetykselle, mutta ennen kaikkea lähetystyöhön lähteville perheille. Jotta SEKL:in työtä voitaisiin entisestään kehittää, suosittelemme tuleville opinnäytetöille aiheiksi esimerkiksi Matkaan! -lähettilästen kurssin testaamisen käytännössä sekä palautteen keräämisen sekä vanhemmilta että lapsilta. SEKL:n muuta lähettilapsille suunnattua toimintaa voisi kartoittaa ja suunnitella yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Myös vertailututkimusta voisi harkita: Onko lähettilästen kurssista ollut hyötyä?

Kurssimateriaaliamme soveltuisi myös muihin yhteyksiin. Materiaali olisi helposti muokattavissa muiden lähetysjärjestöjen käyttöön. Myös seurakunnat voisivat osittain hyödyntää materiaalisamme lähetyskasvatuksessa. Kurssimateriaali voi toimia ohjenuorana tai valmiina materiaalina, käytön tarpeesta riippuen.

LÄHTEET

- Ahonen, Heidi 2000, Musiikki - Sanaton kieli. Musiikkiterapian perusteet. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab.
- Alanko, Heikki; Rousku, Kristiina 1998. Työ ja koti maailmalla - Muuttajan valmentautumisopas. Helsinki: FINTRA, TT- Ulkomaantyö ja -tekijät.
- Alitolppa-Niitamo, Anne 1993. Kun kulttuurit kohtaavat: matkaopas maahanmuuttajan kohtaamiseen ja kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen. Helsinki: Sairaanhoidajien koulutussäätiö, Suomen mielen-terveysseura.
- Bee, Helen 2000. The Developing Child. Yhdeksäs painos. Needham Heights: Allyn & Bacon.
- Dunderfelt, Tony 1997. Elämänkaaripsykologia. Lapsen kasvusta yksilön henkiseen kehitykseen. Porvoo: WSOY.
- Erkkilä, Raija 2010. Seikkailupedagogiikkaa opettajankoulutuksessa – Ammatillisiksi opettajiksi opiskelevien kokemuksia seikkailukasvatuksen opintojaksolta. Teoksessa Seikkaillen elämyksiä 2 – Elämyksen käsitehistoriaa ja käytäntöä. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 177-192.
- Fox Eades Jennifer M. 2006. Classroom Tales – Using Storytelling to Build Emotional, Social and Academic Skills across the Primary Curriculum. Lontoo ja Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.
- Hall, Stuart 1999. Identiteetti. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Hall, Stuart, 2003. Kulttuuri, paikka ja identiteetti. Teoksessa Lehtonen & Löytty, 2003. Erilaisuus. Tampere: Vastapaino, 85-128.
- Helenius, Aili; Jäälinoja, Päivi & Sormunen, Helena 2000. Sesam! Avaimia esiopetuksen draamapedagogiikkaan. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.
- Hiitola, Briitta 2000. Parantava leikki. Kustannusosakeyhtiö Tammi: Helsinki.
- Roos, Jonna 2009 Monikulttuuriset perheet Suomessa. Teoksessa Oksi-Walter, Päivi; Roos, Jonna; Viertola-Cavallari, 2009. Monikulttuurinen

- perhe. Helsinki: Kustannus Oy Arkki. Keuruu: Otava Kirjapaino Oy, 128-156.
- Junkkari, Kaija-Maria & Junkkari, Lari 2003. Nykyajan paimentolaiset. Työ ja koti maailmalla. Helsinki: Otava.
- Järvinen, Katriina; Lindblom-Ylänne, Sari; Niemelä, Raimo; Päivänsalo, Tiina-Maria & Tontti, Jukka 2009. Sosiaalipsykologia. Helsinki: Otava.
- Karppinen, Seija 1999. Käsityö taitona, tunteena ja ajattelun heräämisenä. Teoksessa Maarit Humalajärvi & Marja-Leena Seilo (toim.) Käsityö koskettaa. Helsinki: Suomen kuntaliitto.
- Knell, Marion 2001. Families on the move –Growing up overseas– and loving it! Iso-Britannia: Monarch Books.
- Kohl, MaryAnn F; Potter; Jean 1998. Global Art. Activities, Projects, and Inventions From the World. Beltsville: Gryphon House, Inc.
- Kokljuschkin, Mikael 1999. Seikkailuun! Varhaiskasvatuksen seikkailukirja. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.
- Krokkfors, Maisa 1985. Lapsi ja musiikki - laulaminen. Mannerheimin Lastensuojeluliitto P-julkaisusarja. Porvoo: WSOY.
- Latomaa, Timo; J. A. Karppinen, Seppo 2010. Elämys, kokemus - teoriaa ja käytäntöä. Teoksessa Seikkaillen elämyksiä 2 - Elämyksen käsittehistoriaa ja käytäntöä. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 9-19.
- Liebkind; Karmela 1994. Maahanmuuttajat ja kulttuurien kohtaaminen. Teoksessa Liebkind; Karmela (toim.) Maahanmuuttajat –Kulttuurien kohtaaminen Suomessa. Helsinki: Gaudeamus Kirja, 21-49.
- Loponen 2007. ”Olli muuttaa maailmalle” - Perheen muutto ja lapsen sopeutuminen muuton aiheuttamiin muutoksiin. Helsingin yliopisto, Käytännötieteellinen tiedekunta, Soveltavan kasvatustieteen laitos. Pro gradu -tutkielma.
- Maximilien Mari 2004. Meno-paluu maailmalle. Helsingin yliopisto, Helsinki. Pro gradu –tutkielma.
- Marttinen, Ann-Christine 1992. Matkalaukkulapset. Helsinki: Kirjaneliö.
- Milonanov, Riia 2009. The Connectivity of Musical Aptitude and Foreign Language Learning Skills: Neural and Behavioral Evidence, Turun yliopisto, Turku. Väitöstutkimus.

- Mäki; Silja, Arvola; Pirjo 2009. Mitä lasten ja nuorten kirjallisuusterapia on? Teoksessa Satu kantaa lasta -opas lasten ja nuorten kirjallisuusterapiaan 1. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim, 12–21.
- Mäki; Silja, Arvola; Pirjo 2009. Satu hoitaa lapsen mieltä. Kirjassa Satu kantaa lasta -opas lasten ja nuorten kirjallisuusterapiaan 1. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim, 22–44.
- Mäki, Silja; Arvola, Pirjo 2009. Sadun salaisia viestejä. Kirjassa Satu kantaa lasta -opas lasten ja nuorten kirjallisuusterapiaan 1. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim, 45–66.
- Oksi-Walter, Päivi 2009. Syleilen ulkomaalaista. Teoksessa Oksi-Walter, Päivi; Roos, Jonna; Viertola-Cavallari. Monikulttuurinen perhe. Helsinki: Kustannus Oy Arkki, 67–127.
- Pollock, David; Van Reken, Ruth 1999 The Third Culture Kid Experience: growing up among worlds. London: Nicholas Brealey Publishing.
- Sihvonen, Sirkka 2010. SEKL. Henkilökohtainen tiedonanto 22.6.2010
- Sinkkonen, Jari 2008. Mitä lapsi tarvitsee hyvään kasvuun. Helsinki: WSOY.
- Skutnabb-Kangas, Tove 1988. Vähemmistö, kieli ja rasismi. Helsinki: Gaudeamus
- Takala, Annika & Takala, Martti 1988. Psykologinen kehitys lapsuusiässä. Porvoo: WSOY.
- Talib, Mirja-Tytti & Lipponen, Päivi 2008. Kuka minä olen? Monikulttuuristen nuorten identiteettipuhetta. Suomen kasvatustieteellinen seura.
- Tanner, Kirsi 2002. Ulkomaille muuttajan opas. Saarijärvi: Gummerus Kustannus Oy.
- Tikka, Ilona, 2004, Suomalainen lapsi maailmalla - Kolmannen kulttuurin kasvatit. Keuruu: Kansanvalistusseura, Otavan Kirjapaino Oy.
- Toiviainen, Inna Ilona 1999. Who am I? An intercultural experience as a factor in cultural identity development: The case of Finnish individuals with a transculturally mobile childhood. Pro gradu. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Työväenmuseo. Juuret maailmalla, koti Suomessa 2007. Viitattu 10.11.2009. <http://www.tkm.fi/mamu/kayttajalle.html#sanasto>
- Vikman, Juha-Pekka 1982. Perheen muutto lapsen ongelmatilanteena. Akateeminen väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto.

Young, Susan 2009. Music 3-5, Essential guides for early years practitioners, USA & Kanada: Taylor & Francis Inc.

Young, Susan; Glover, Joanna 1998. Music in the early years. USA: Taylor & Francis Inc.

LIITE 1: Matkaan! -lähettilästen kurssimateriaali

MATKAAN!

-lähettilästen kurssimateriaali

Suomen Evankelisluterilaiselle Kansanlähetykselle

SISÄLTÖ

OSA 1	2
Kansio: Ohjaajan materiaali	2
OSA 2	7
Kansio: Tutustumiskerta	7
Kansio: 1. kerhohetki - Mitä lähetystyö on?	10
Kansio: 2. Kerhohetki - Minä en halua muuttaa!	15
Kansio: 3. Kerhohetki - Mistä minä olen kotoisin?	21
Kansio: 4. Kerhohetki - Tähän minä en ole totunut.....	26
Kansio: 5. Kerhohetki - Minä lähden nyt!	31
Kansio: Kerhohetki 6 - Lähtöjuhla!	35
Kansio: Maakohtaiset esittelyt	38
ETIOPIA	39
JAPANI	43
SAKSA	48
VENÄJÄ	52
VIRO	56
Nimikyltit	60
Matkalaukku väritystehtävä	61
Todistus	62
Tunne-nallet.....	63
Satujen kuvitukset.....	65
Tanssiliikkeet	75
Suomi-muistipeli	76
Lähteet.....	78

OSA 1

Kansio: Ohjaajan materiaali

Hyvä Matkaan! -lähettilasten kurssin ohjaaja,

Olet ottanut vastaan mielenkiintoisen haasteen. Saat olla valmistamassa lapsia yhteen heidän elämänsä suurimmista muutoksista. Perheen lähtö lähetystyöhön tulee vaikuttamaan lapsen koko loppu elämään. Matkaan! -lähettilasten kurssi on suunnattu alle kouluikäisille ja sen tavoitteena on valmistaa lasta kohtaamaan muuttoon liittyviä uusia kokemuksia ja haasteita, kuten kulttuurishokki, läheisten ja kotimaan hyvästely sekä uuden kielen opettelu.

Olemme keränneet oheiseen opinnäytetyöhömmme mielestämme tarpeellista tietoa lapsen muutosta, lähettilapseudesta, lapsen kehityksestä ja identiteetistä. Olemme myös perustelleet tiettyjen opetusmenetelmien käytön. Kehotamme sinua tutustumaan perusteellisesti opinnäytetyöraporttiimme. Uskomme, että aiheeseen syventyminen auttaa sinua kurssin ohjaamisessa sekä tekee sen entistä mielenkiintoisemmaksi.

Seuraavissa kappaleissa annamme sinulle käytännön ohjeita, joiden avulla opit käyttämään kurssimateriaalia ja saat vinkkejä miten sinä voit luoda turvallisen ja kannustavan ilmapiirin lapsille. Toivomme, että raportista ja Matkaan! -lähettilasten kurssimateriaalista on sinulle hyötyä ja iloa!

Ystävällisin terveisin: Martta Vanhanen ja Joanna Amemori

Näin käytän Matkaan! -lähettilasten kurssimateriaalia

1. Mitkä kerhohetket valitsen omalle kurssilleni?

Kurssilla on tarkoitus toteuttaa tutustumiskerta, kaikki kerhohetket ja lähtöjuhla. Maakohtaiset esittelykerrat taas valitaan sen mukaan minne maihin kurssille osallistuvat lapset ovat lähdössä. Tarkoitus ei siis ole esitellä kaikkia Kansanlähettyksen lähetyskohteita, vaan tutustua niihin maihin, joihin lapset tulevat muuttamaan. Olemme suunnitelleet seuraavanlaisen järjestyksen kerhohetkille:

1. Tutustumiskerta
2. Mitä on lähetystyö?
3. Haluttomuus muuttaa.
4. Mistä minä olen kotoisin? Lapsen identiteetti suomalaisena.
5. Maaesittely
6. Maaesittely
7. Kulttuurishokki -kieli.
8. Maaesittely
9. Maaesittely
10. Hyvästely.
11. Lähtöjuhla:

Kurssi on tarkoitettu pidettäväksi kerran viikossa. Koko kurssin kesto on riippuen perheiden kohdemaiden määrästä yhdeksästä kuuteentoista viikkoa. Kurssi on tarkoitus pitää Lähettilinjan loppupuolella.

2. Kuinka monta ohjaajaa Matkaan! -lähettilasten kurssilla pitäisi olla?

Suosittellemme kurssille kahta ohjaajaa, näin työtaakka ei käy liian suureksi. Ajattelemmekin, että myös lasten kannalta on hyvä jos ohjaajia on kaksi. Kun toisella on opetusvastuu toinen voi pitää huolen siitä, että lapset pystyvät keskittymään ja tarvittaessa hän antaa myös lähiohjausta. Kaikkein pienimmille on myös hyvä varata syli, jos ilman vanhempia oleminen pelottaa. Yksi kurssin tavoitteista on myös antaa lapsille mahdollisuus puhua heitä askarruttavista asioista. Jos ohjaajia on kaksi, toinen voi keskittyä kuuntelemaan lapsia, kun toinen ohjaajista pitää huolen esimerkiksi askartelujen ohjeistuksesta. Jos ei ole mahdollista hankkia toista ohjaajaa, suosittellemme aikuista avustajaa, jolla ei ole kurssin vetovastuuta, mutta hän on valmis auttamaan edellä mainituissa asioissa.

3. Missä järjestän Matkaan! -lähettilasten kurssin?

Valitse kurssipaikaksi huone, joka ei ole liian suuri, muttei liian ahdaskaan. Huoneeseen pitää järjestää pöytä askarteluja varten, CD-soitin, PowerPoint -projektorit sekä tynnyjä tai patjoja piiriä varten. Voit laittaa seinille lasten tekemiä piirustuksia ja sisustaa huoneen lapsiystävälliseksi. Voit myös käyttää muuttoon liittyviä elementtejä sisustuksessa. Maaesittely kerroilla olisi hyvä lisätä sisustukseen esittelyssä olevaan maahan liittyviä elementtejä, joita saa esimerkiksi Kansanlähetyksen lähetyksinäytelmästä (Kysythän luvan?).

4. Miten käytän kerhohetkisuunnitelmia?

Lue kerhohetki suunnitelma hyvissä ajoin ennen kerhohetkeä. Listaa asiat, jotka sinun tulee hankkia ja valmistella kerhohetkeä varten. Jotkut kerhohetket vaativat enemmän suunnittelua kuin toiset.

Ennen ensimmäistä kertaa sinun tulee tulostaa **Tunnekortit**. Tulosta kahdet kappaleet Tunnekortteja, ettei lasten kesken tule riitaa. Voit laminoida Tunnekortit, jotta ne kestävät koko kurssin ajan. Tunnekortteja käytetään jokaisessa kerhohetkessä. Niiden tarkoitus on helpottaa lapsia käsittelemään ja tunnistamaan erilaisia tunteita ja puhumaan niistä. Kaikki lapset eivät ole tottuneet tunnistamaan tai ilmaisemaan tunteita, joten sinun tulee auttaa lapsia selittämällä ja kysymällä lisäkysymyksiä. Kerhohetkisuunnitelmissa on lisätietoa Tunnekorttien käytöstä. Tunnekortit ovat Joanna Amemorin tekemiä ja niitä on lupa käyttää Matkaan! -lähettilasten kurssilla. Muissa tapauksissa käännä tekijän puoleen.

Jokaisessa kerhohetkessä lauletaan kaksi **englanninkielistä laulua**. Laulut voit kuunnella ja opetella Internetissä osoitteessa www.kididdles.com/lyrics/inspirational.html. Tanssiliikkeet on kuvattuna ohessa ohjaajan materiaalissa. Kerhohetkissä luettavat **sadut** on liitetty kerhohetkisuunnitelmaan. Kuvat satuihin löytyvät PowerPoint -muodossa kunkin kerhohetken kansiossa. Ohjeet **askarteluihin** löytyvät jokaisesta kerhohetken kansiossa kuvineen. Muut kerhohetkeen liittyvät tulostettavat materiaalit löytyvät niin ikään kerhohetken kansiossa.

5. Mitä ovat kirjeet vanhemmille?

Kurssin tarkoitus on osallistaa vanhemmat lapsen muutto prosessiin. Tämä tapahtuu pitkälti kirjeiden kautta. Jokaisen kerhohetken päätteeksi, kun vanhemmat tulevat hakemaan lapsen, heille annetaan kirje. Kirjeessä selitetään mistä kerhohetkessä on keskusteltu ja annetaan perheelle kotiläksy. Kotiläksy saattaa liittyä kerhohetken aiheeseen. Kirjeeseen voi myös kirjoittaa lyhyesti viestin vanhemmille, jos lapsi on ottanut kerhossa jonkin sellaisen asian esille, josta sinun mielestäsi olisi hyvä keskustella kotona. Jotkut kotiläksyt liittyvät seuraavaan kerhohetkeen, siksi pyydämme sinua lukemaan kotiläksyjen sisällöt, mikäli kerhohetkien järjestystä pitää muuttaa.

6. Miten voit luoda hyvän ja turvallisen ilmapiirin Matkaan! -lähettilasten kurssille?

Jotta lapset uskaltavat keskustelemaan, täytyy heidän tuntea ilmapiiri kannustavaksi ja turvalliseksi. Turvallinen ilmapiiri syntyy rajoista ja rakkaudesta. On hyvä listata muutama sääntö, jotka takaavat, että kaikilla on turvallinen olo. Kiusaaminen, nimittely ja naureskelu eivät kuulu Matkaan! -lähettilasten kurssille. Siihen on puututtava välittömästi. Vaikka kurssilla on lupa pitää hauskaa, päätön riehuminen kannattaa lopettaa heti alussa. Jos lapsille annetaan lupa riehua ensimmäisellä kerralla, tulevat he tekemään sitä joka kerta. Tällöin keskustelu ja yhdessä pohtiminen käyvät mahdottomiksi. Kun rajoitat lapsia, vältä huutamista. Pyydä ensin lasta ystävällisesti lopettamaan. Jos lapsi jatkaa, käske napakammin. Jos tämäkään ei auta käske häntä vielä uudelleen lopettamaan ja sano, että jos hän ei nyt lopeta hänen on mentävä jäähyille. Valitse jäähyaikaksi rauhallinen nurkkaus, jossa on tuoli. Jäähy aika määräytyy lapsen iän mukaan. Kun jäähy on päättynyt, keskustele lapsen kanssa jäähystä. Voitte jakaa tunteitanne molemmin puolin.

Ennen kaikkea on tärkeää, että ohjaajana kannustat ja kehuat lapsia. Muista kehua kaikkia lapsia tasapuolisesti. Kehu heitä etenkin kun he ovat selvinneet jostakin tehtävästä. Kannusta heitä silloin kun, joku asia tuntuu vaikealta. Huomioi jokainen lapsi erikseen. Kysy jokaisessa kerhohetkessä ainakin yksi kysymys jokaiselta lapselta. Keskity mitä he sanovat piirissä ja sen ulkopuolella ja ole valmis kysymään lisäkysymyksiä.

7. Vanhemmat treffeille!

Yhden kerhohetken aikana on tarkoitus kannustaa vanhempia lähtemään treffeille. Tämän on tarkoitus muistuttaa suhteen hoitamisen tärkeydestä ja antaa mahdollisuus yhteiselle ajalle muuttokiireiden keskellä. Keskustele yhdessä vanhempien kanssa mikä kerhohetken ajankohta soveltuisi parhaiten tähän tarkoitukseen. Jatka kerhohetkeä lasten hoidolla, johon kannattaa pyytää pari lasten hoitajaa. Voitte leikkiä yhdessä muuttoaiheisia leikkejä.

8. Ota kuvia!

Kurssin loppuksi järjestetään lähtöjuhla, missä lapset saavat esitellä mitä ovat tehneet ja oppineet vanhemmilleen. Lähtöjuhlassa olisi kiva näyttää dia-näytös, jossa kuvien kautta esiteltäisiin mennyttä kurssia vanhemmille. Kuvat auttavat lapsia myös kertaamaan mitä kurssilla on opittu.

OSA 2

Kansio: Tutustumiskerta

Tavoite: Tutustumiskerralla tavoitteena on tutustua lapsiin ja antaa lasten tutustua toisiinsa. Ensimmäisellä kerralla on tärkeää, että tunnelma on rento ja lapsia tutustutetaan tuleviin lauluihin ja kerhohetkien rutiineihin. Vanhemmat ovat lastensa tukena tutustumiskerralla ja saavat tietää, mitä asioita kerhohetket tuovat tullessaan.

Tutustumiskerta

Järjestä ensimmäisen tapaamisen ajankohta siten, että vanhemmat pääsevät osallistumaan. Tutustumiskerta ei siis ole vain lapsille vaan koko perheelle. Näin vanhemmat saavat tietää mistä lasten lähetyskurssissa on kyse. Myös pienimpien alkujännitys lievittyy, kun he saavat tutustua ohjaajiin omien vanhempiensa kanssa.

Tervetuloa ja esittely:

Toivota kaikki tervetulleiksi. Ole jo ovella kätelemässä ja esittelemässä itsesi. Pyydä osallistujia istuutumaan patjoille piiriin. Kun kaikki ovat saapuneet, toivota kaikki vielä yhdessä tervetulleiksi. Kerro, että tutustumiskerrassa tutustutte kaikki toisiinne ja saatte tietää mikä on Matkaan! -lähettilasten kurssin tarkoitus. Pitäkää lyhyt esittelykiertos, jossa kukin kertoo nimensä ja esimerkiksi lempiruokansa. Ota jo tässä vaiheessa erityisesti lapset huomioon.

Tutustumispaketti:

Tee paketti, jossa on yhtä monta kerrosta kuin osanottajia. Laita kunkin kerroksen sisään yksi kysymys ja käärekaramelli. Pyydä osallistujia heittämään paketti jollekin piirissä istuvalle ja sanomaan samalla paketin kiinniottajan nimi. Kiinniottaja saa avata yhden kerroksen. Vastattuaan kysymykseen hän saa karamellin ja heittää paketin seuraavalle.

Esimerkkikysymyksiä:

- *Minkä värinen hammasharja sinulla on?*
- *Mikä on lempiruokasi?*
- *Mitä ruokaa inhoat?*
- *Mikä on sinusta parasta kesällä?*
- *Mikä eläin olisit jos saisit päättää? Miksi?*
- *Yms.*

Laulu:

Heijasta laulun "Love of Jesus" sanat seinälle ja opeta leikki aikuisille ja lapsille. Selitä lapsille, että tätä laulua he tulevat aina täällä kerhossa laulamaan. Kerro, että tulette opettelemaan vähän englantia kurssilla.

Mikä puuttuu? -leikki:

Asettele eri maiden tavaroita maahan. Kerro, että tulette kurssilla tutustumaan niihin maihin, joihin perheet ovat muuttamassa. Pyydä kaikkia kertomaan kohdemaansa. Asetellessasi tavaroita kerro mistä maista ne ovat. (Voit etsiä esineitä yhdessä lähettikoordinaattorin kanssa.) Pyydä sitten ihmisiä sulkemaan silmänsä ja ota yksi esine pois. Pyydä tämän jälkeen osallistujia arvaamaan mikä esine on kadonnut.

Kahvi ja meuhetki:

Pyydä keittiöltä tarjottavaa tai leivo itse. Varmista, että tarjolla on myös lasten herkkuja.

Kurssin esittely kahvittelun lomassa:

Samalla kun osallistujat kahvittelevat kerro, että tulet samalla kertomaan mistä Matkaan! -lähettilasten kurssissa on kyse. Ota esille seuraavat asiat:

- *Mihin aikaan kurssi järjestetään?*
- *Kuinka monta kerhohetkeä pidetään?*
- *Tavoite: Kurssi helpottaa lasten sekä lähtöä Suomesta että asettumista uuteen kotimaahan ja valmistaa heitä kohtaamaan muuttoon liittyviä asioita.*

- *Tutustutte tuleviin kotimaihin yhdessä. Pyritte esittelemään maata positiivisesti, kuitenkin niin, ettei lapsi tule pettymään kun näkee todellisuuden.*
- *Kurssilla opetellaan yhdessä tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteita satujen, leikkien ja tunnekorttien kautta.*
- *Perheelle annetaan vinkkejä kuinka muuttoa ja siihen liittyviä asioita voi käsitellä lapsen kanssa. (Kerro kirjeistä perheelle.)*
- ***Pyydä vanhempia kysymään heitä askarruttavia kysymyksiä.***

Matkalaukun askartelu

Lopuksi vanhemmat ja lapset askartelevat yhdessä kansion, joka näyttää matkalaukulta. Kansio on valmis normaalikokoinen yksivärinen kansio, johon voi askarrella ja liimata matkatarrojen kuvia ja matkalaukun kahvan ruskeasta paperista. Selitä heille, että matkalaukkuun he voivat kerätä askarteluja ja piirustuksia, joita he tekevät Matkaan! -lähettilasten kurssilla. He saavat matkalaukut mukaan loppujuhlassa.

Kansio: 1. kerhohetki - Mitä lähetystyö on?

Tavoite: Tämän kerhohetken tavoitteena on tutustua lähetystyöhön ja siihen miten eri tavoilla lähetystyötä nykyään tehdään. Samalla tutustutte ryhmässä toisiinne.

Tervetuloivotukset:

Jaa jokaiselle lapselle oma nimilappu (matkalippu). On tärkeää, että huomioit jokaisen lapsen erikseen – voit kysyä kuulumisia ja millä mielellä lapsi on tullut lasten lähetyskurssille. Innosta lapsia kertomalla lyhyesti, mitä kaikkea kivaa tänään on tapahtumassa. Samalla lievität lasten mahdollista jännitystä uudesta kerhosta. Muista, että oma innostuneisuutesi tarttuu lapsiin!

Laulu:

Love of Jesus sweet and marvelous (laulu löytyy osoitteesta www.kididdles.com/lyrics/inspirational.html). Selitä lapselle, että tulette laulamaan tätä laulua joka kerhokerran alussa. Kerro, mitä laulun sanat tarkoittavat suomeksi. Liikkeet lauluun löydät ohjaajan materiaalista.

Tunnekortit:

Aseta tunnekortit lattialle lasten eteen. Selitä lapsille, että korteissa nalleilla on erilaisia tunteita: jotain saattaa surettaa, joku on iloinen ja joitain jännittää. Voit keskustella lasten kanssa, mitä heidän mielestään nallet tuntevat. Jokainen voi seuraavaksi valita sellaisen kortin, joka kuvaa omaa olotilaa. Selitä lapsille, että jos sinä olet iloinen, ota iloiselta näyttävän nallekortin. Anna lapsille muutama esimerkki. Jokainen lapsi saa vuorollaan kertoa, minkä kortin valitsi. Reagoi lapsen valintaan lisäkysymyksillä, esimerkiksi miksi nalle on tänään surullinen?

Rukous:

Kerro lapsille pian seuraavasta seikkailusta ja siitä, että ennen seikkailua pyydetään Taivaan Isän suojelusta matkalle sekä kiitetään tästä päivästä ja kerhon alkamisesta.

Lähetysseikkailu:

Anna lapsille mukaan matkalaukku, joka sisältää seikkailussa tarvittavia tavaroita: Erilaisilla aakkosilla kirjoitettu Raamattu, muovimukeja ja lautasia sekä side- tarpeita. Eläydy seikkailuun lasten kanssa, koska lapset katsovat sinusta esimerkkiä.

1. Rasti:

Ensimmäisellä rastilla odottaa Pietari. Pietari esittelee itsensä ja kysyy lapsilta, minkä takia lähetystyötä tehdään. Hän kertoo, että oli paikalla kun Jeesus antoi lähetyskäskyn. Pietari lukee kertomuksen lasten Raamatusta, jonka jälkeen hän kertoo miten itse teki lähetystyötä. Lähetystyö on tänä päivänä hyvin erilaista. Pietari pyytää lapsia ottamaan selvää, miten lähetystyötä nykyään tehdään ja palaamaan luokseen kertomaan mitä he ovat saaneet selville. Lopuksi Pietari antaa lapsille kortin, jossa on vihje (kuva) seuraavasta seikkailukohteesta.

2. Rasti:

Toisella rastilla lapset kohtaavat henkilön, joka puhuu heille tuntematonta kieltä (siansaksaa) ja yrittää saada selvää Raamatusta. Sinä ohjaajana tulkaat puheen lapsille: Tämä henkilö ei ymmärrä mitä hänen Raamatussaan lukee. Pohdi yhdessä lasten kanssa, mikä neuvoksi. Pyri johdattelemaan lapsia niin, että he muistaisivat laukussa olevan Raamatun. Antakaa Raamattu rastilla olevalle henkilölle. Hän alkaa lukea Raamattua iloiten. Selitä lapsille, että yksi osa lähetystyötä voi olla Raamatun kääntäminen eri kielille ja sen jakaminen ihmisille. Kiitollisena ratin ulkomalainen henkilö antaa vihjeen seuraavasta paikasta.

3. Rasti:

Kolmannella rastilla odottaa henkilö, joka on pukeutunut siististi ja työskentelee mahdollisesti työpöydän ääressä. Hän toivottaa lapset tervetulleiksi toimistoon ja kertoo, että hän tekee radiotyötä. Radiotyö on hänelle tapa kertoa Jeesuksesta niille, joiden maassa voi olla vaarallista kertoa Jeesuksesta. Sitten hän kysyy haluaisivatko lapset kokeilla millaista on tehdä radiotyötä. Lapset saavat päättää laulun, jonka haluavat laulaa. Miettikää myös yhdessä mitä haluaisitte sanoa ihmisille, jotka eivät vielä Jeesusta tunne. Sen jälkeen nauhoittakaa laulu ja sanomiset nauhurilla. Kuunnelkaa ne sitten yhdessä. (Pyydä nauhuria lainaksi tiedottajalta.) Toimittaja antaa seuraavan vihjeen. (Tarkoituksena ei siis ole tehdä valmista ohjelmaa, vaan yksinkertaisesti nauhoittaa ääntä ja kuunnella se.)

4. Rasti:

Matkalla seuraavalle rastille huomaatte maassa pehmolelun, joka on rikki. Pohtikaa yhdessä miten voisitte auttaa nallea. Käyttäkää sidetarpeita, jotka ovat matkalaukussa.

5. Rasti:

Seuraavalla rastilla odottaa lääkäri. Lääkäri hoitaa nallen kuntoon (ompelee rikkimenneen raajan) ja kertoo, että hänkin on lähetystyöntekijä. Hän auttaa ihmisiä, jotka ovat sairaita ja pyytää heitä seurakunnan tilaisuuksiin. Lääkäri antaa seuraavan vihjeen.

6. Rasti:

Kuudennella rastilla odottaa henkilö ruuan kanssa (esimerkiksi mehua ja keksiä). Hän pyytää lapsia antamaan mukinsa ja lautasensa. Hän kertoo, että kaikilla ihmisillä maailmassa ei ole riittävästi ruokaa ja juomaa. Hänen tehtävänsä on antaa heille ruokaa ja opettaa heitä kasvattamaan omaa ruokaa kasvimaalla ja rakentamaan kaivoja. Samalla hän kertoo ihmisille Jeesuksesta ja kutsuu heitä kirkkoon. Hän antaa viimeisen vihjeen, joka ohjaa Pietarin luo.

7. Rasti:

Viimeisellä rastilla lapset kertovat Pietarille mitä ovat nähneet ja kokeneet. Ja mitä he ovat oppineet lähetystyöstä.

Purku:

Radan jälkeen palataan kerhuhuoneeseen, missä voit kehottaa lapsia istumaan pöydän ääreen ja kysyä heiltä oliko heillä hauskaa vai harmittiko joku asia.

Loppulaulu:

Jesus loves me this I know

Rukous**Hyvästelyt:**

Kiitä lapsia kerhosta ja toivota tervetulleiksi seuraavalle kerralle. Jaa lapsia hakeamaan tulleille vanhemmille kirjeet.

Kirje vanhemmille 1. Kerhohetken jälkeen:

Hei!

Keskustelimme tänään mitä lähetystyö oikeastaan on ja miksi ihmiset yleensä lähtevät lähetystyöhön. Tapasimme Pietarin, joka kertoi, että Jeesus on antanut käskyn kertoa hänestä eteenpäin. Selvitimme myös miten eri tavoilla lähetystyötä nykyään tehdään.

Perheen kotiläksy:

Kertokaa lapsellenne, miksi juuri te olette lähdössä lähetystyöhön ja mitä te aiotte tehdä lähetyskentällä.

Tässä on kohdemaassanne asuvan lapsen osoite tiedot:

Voisitte yhdessä lapsenne kanssa piirtää ja kirjoittaa kirjeen hänelle ja kysyä millaista on olla lähetystyössä oman perheen kanssa.

Kansio: 2. Kerhohetki - Minä en halua muuttaa!

Tavoite: Tämän kerhohetken tavoitteena on käsitellä muuttoon liittyviä tunteita ja antaa lapselle tilaa ilmaista niin positiivisia kuin negatiivisia tunteita. Lapselle on ilmaistava selkeästi, että hän voi aina kääntyä aikuisen puoleen kun hänellä on huolia.

Tervetuloivotukset:

Jaa jokaiselle lapselle oma nimilappu (matkalippu). On tärkeää, että huomioit jokaisen lapsen erikseen – voit kysyä kuulumisia ja millä mielellä lapsi on tullut lasten lähetyskurssille. Innosta lapsia kertomalla lyhyesti, mitä kaikkea kivaa tänään on tapahtumassa. Samalla lievität lasten mahdollista jännitystä. Muista, että oma innostuneisuutesi tarttuu lapsiin!

Laulu:

Love of Jesus sweet and marvelous

Rukous.

Pyytäkää siunausta kerhohetkeen.

Tunnekortit:

Pyydä lapsia asettumaan piiriin. Laita musiikki soimaan. Musiikin aikana lapset antavat matkalaukun vieressään istuvalle lapselle. Musiikin lakatessa laukku pysähtyy. Lapsi saa ottaa laukusta yhden tunnekortin. Hänen täytyy sanoa miltä nalle hänen mielestään näyttää ja sen jälkeen matkia nallen ilmettä. Jatkaa niin kauan, että jokainen on saanut katsoa laukkuun.

Tämän jälkeen aseta nallekortit lattialle lasten eteen. Kerro lapsille, että tänään juttelemme muutosta. Te kaikki olette muuttamassa jonnekin. Kysy lapsilta minne he ovat muuttamassa. Kysy heiltä mitä heidän mielestään muuttoon kuuluu (pakkaaminen, hyvästely...) Kysy heiltä sitten miltä heistä tuntuu kun he ajattelevat muuttoa ja pyydä heitä ottamaan sopiva nalle kortti. Selitä heille esimerkiksi, että jos heitä jännittää he voivat ottaa jännittyneen nallen. Anna taas jokaiselle vuoro kertoa minkä tunnenallen otti ja kysele.

Hiljaisuusleikki

Karhu talviunilla. Pyydä avustajaa olemaan karhu. Selitä lapsille, että karhut nukkuvat talviunta, mutta meidän tehtävänä on napata karhun ympärillä olevia karamelleja kippon, joka on asetettu huoneen toiselle puolelle. Meidän täytyy olla aivan hiljaa, ettei karhu herää. Kun karhu meinaa herätä, se murisee ja venyttelee ja silloin pitää jättää karkit maahan. Jakakaa karkit lopuksi ja silittäkää karhu uneen. Puhu lapsille leikin aikana ja sen jälkeen kuiskaten.

Satu

Ohjaa lapset istumaan kuiskaamalla. Esittele sadun seikkailija ja aloita satu.

Kuva 1

Jussi-jänis herää siihen kun äiti ja isi kolistelevat muutto tavaroiden kanssa. He sullovat kaikenlaisia tavaroita suuriin laatikoihin. Jussi tietää, että he ovat lähdössä perheenä lentokoneella lähetystyöhön, mutta hän ei muista minne. Eikä vanhemmilla ole ollut juuri aikaa puhua Jussin kanssa, koska he vain pakkaavat vimmatusti. Nytkään Jussin vanhemmat eivät huomaa, että Jussi on jo herännyt. Hän päättää mennä yksin katsomaan televisiota. *Miltäköhän Jussista tuntuu kun hänen äitinsä ja isänsä eivät huomanneet kun hän heräsi?*

Kuva 2

Kun on ruoka-aika, pupuperheeseen saapuu tärkeä vieras: lähetys sihteeri. Jussi ei tiedä mikä lähetys sihteeri on, mutta vanhemmat sanovat, että pitää käyttäytyä nätisti sillä vieras on tärkeä. Ruokapöydässä Jussi taiteilee ruuasta kasvot lautaselleen. Hän tekee spagetista hiukset, lihapullista silmät nenän tomaattista ja suun herneistä. Jussin mielestä naamasta tuli hieno.

- Katso äiti mitä minä tein, huutaa Jussi ylpeänä.
- Shh, kuiskaa äiti.
- Katso isä mitä minä tein, Jussi hihkaisee isälle.
- Meillä on nyt tärkeää keskusteltavaa. Olepas nyt vähän aikaa hiljaa, isä vastaa.

Miltähän Jussista nyt tuntuu?

Kuva 3

Nyt Jussi raivostuu. Hän haluaisi vain huomiota vanhemmiltaan ja päättää heittää spagetit ilmaan, niin että ne lentävät kaareissa lähetyssihteerin päähän.

Jussia alkaa naurattaa, niin typerältä ja hölmistyneeltä lähetyssihteerin näyttää spagetit päässään. Mutta äitiä ja isää ei naurata. He ovat vihaisia. He käskevät Jussin omaan huoneeseensa miettimään tekosiaan. Jussia suututtaa nyt myös. Hän olisi vain halunnut huomiota.

Kuva 4

Iltapäivällä Jussin ei enää tarvitse olla omassa huoneessaan. He ovat lähdössä ulos. Jussi rakastaa olla leikkipuistossa. Hän pitää erityisesti siitä kun isä antaa hänelle kovat vauhdit keinoissa. Mutta nyt isä ei lähdekään leikkipuistoon, koska hänellä on hommia. Jussista tuntuu pahalta, ettei isä pääsekään puistoon ja alkaa kiukutella. Äiti yrittää saada Jussille haalaria päälle, mutta Jussi huutaa ja rimpuilee vastaan. He taistelevat haalarin kanssa niin kauan, että äidillekin tulee kyynel silmään. Silloin Jussi alkaa kaduttaa ja hän pukee haalarin kiltisti päälle.

Kuva 5

Kun on nukkumaan menon aika, Jussi haluaisi viettää vielä aikaa vanhempiensa kanssa. Äiti ja isä käskevät kuitenkin Jussia nukkumaan ja niin alkaa takaa ajo. Jussi juoksee pitkin sohvia ja kaataa tavaroita perässään. Hän jatkaa juoksua niin kauan kunnes väsähtää ja vanhemmat kantavat hänet sänkyyn.

Kuva 6

Mutta sängyssä Jussia alkaa itkettää. Hän itkee niin sydäntä särkevästi, että vanhemmat tulevat juoksujalkaa Jussin sängyn vierelle.

- Mikä sinun on kultapieni, äiti kysyy.

Jussi miettii mitä sanoisi. Hän takeltelee sanoissaan, nielee kyyneleitään ja par-kaisee:

- Teillä ei ole yhtään aikaa minulle! Te ette puhu minulle! Te ette enää rakasta minua!

- Voi kulta, sanoo isä, tietysti me rakastamme sinua. Harmi, että sinulla on ollut sellainen olo tänään. Senkö takia sinä olet kiukutellut niin paljon?

Jussi nyökkää varovaisesti.

Kuva 7

- Olen pahoillani, ettei meillä ole ollut sinulle tarpeeksi aikaa. Joskus äidillä ja isällä on vain niin kiire, ettemme ymmärrä, että sinulla on jostain paha mieli. Silloin sinun kannattaa kertoa meille mikä sinua suututtaa, äiti sanoo.
- Jos kerrot mikä sinulla on hätänä niin voimme jutella ja miettiä miten asian saisi korjattua, isä jatkaa. Mitä sanoisit jos huomenna lähtisimme yhdessä retkelle puistoon? Siellä voisimme olla koko perheenä rauhassa yhdessä.
- Se olisi oikein mukavaa, Jussi sanoo hymyillen ja nukahtaa raskaan päivän jälkeen hyvillä mielin.

Ihmettelyhetki.

Kysele lapsilta seuraavia kysymyksiä:

Minkähän takia Jussilla oli niin paha mieli?

Onko teillä joskus paha mieli?

Mitä Jussi teki kun hänellä oli paha mieli? (Voit kerrata kuvat.)

Olikohan se teidän mielestä oikein tehty?

Mitähän meidän kannattaa tehdä jos joku asia suututtaa?

Mikähän oli teidän mielestä tämän tarinan opetus?

Kerro sadun opetus selkeästi: Joskus on vaikeaa kertoa vanhemmille miksi on paha mieli. Mutta jos emme kerro mikä meitä suututtaa tai harmittaa vanhemmat eivät voi auttaa. Muistakaa, että vanhemmille voi aina mennä juttelemaan jos on paha mieli.

Askartelu:

Askarellaan nallenaamarit. (Ohjeet ohessa)

Loppulaulu:

Jesus loves me this I know

Rukous**Hyvästelyt:**

Kiitä lapsia kerhosta ja toivota tervetulleiksi seuraavalle kerralle. Jaa lapsia hakemaan tulleille vanhemmille kirjeet.

Kirje vanhemmille 2. opetustuokion jälkeen.

Hei!

Me keskustelimme tänään tunteiden ilmaisusta. Me puhuimme siitä, että kaikenlaiset tunteet ovat sallittuja. Opettelimme myös tunnistamaan erilaisia tunteita. Päädyimme kerhossa siihen, että teille vanhemmille voi aina kertoa mikä harmittaa ja arveluttaa.

Hyvä tietää: Lapsen motivaatio muuttamiseen on monesti negatiivinen, koska muutto tapahtuu vanhempien tavoitteiden saavuttamiseksi. Vanhemmat saattavat arvioivat lastensa suhtautumisen muuttoon selvästi myönteisemmäksi kuin lapset itse. Lapsi saattaa kokea tilanteen hallitsemattomana ja uhkaavana, sillä muutto hajottaa totutut sosiaaliset järjestelmät.

Kun lapsi kuulee muutosta, hän ei kykene arvioimaan sen yhteydessä tapahtuvien muutosten suuruutta. Lapsi saattaa ennakoida vaikeuksia uusien ystävien saamisessa ja uuteen ympäristöön sopeutumisessa. Kun konkreettiset havainnot uudesta asuinpaikasta puuttuvat, painottuvat muutosta johtuvat menetykset. On hyvin tärkeää, että tällaisessa tilanteessa vanhemmat antavat lapselle huomiota ja aikaansa varauksetta. Vanhempien on hyvä varautua siihen, että lapsi saattaa kokea mielialavaihteluita, unettomuutta tai jopa taantua.

(Lähteet: Maximilien: Meno-paluu maailmalle, Junkkari & Junkkari: Nykyajan paimentolaiset. Työ ja koti maailmalla, Loponen: "Olli muuttaa maailmalle" - Perheen muutto ja lapsen sopeutuminen muuton aiheuttamiin muutoksiin, Vikman: Perheen muutto lapsen ongelmatilanteena.)

Perheen kotiläksy: Lähtekää perheen kanssa kirjastoon. Lainatkaa satukirjoja, jotka käsittelevät muuttoa ja erilaisia tunteita. Suosittelemme seuraavia kirjoja:

- Laurence Bourguignon - Valérie d'Heur: Vanha elefantti
- Katri Kirkkopelto: Pikku Pesu ja iso ikävä
- Knister - Eve Tharlet: Lupaus on lupaus
- Pirkko Vainio: Sippo ja satakieli
- Isabel Abedi - Julia Kaergel: Enni Possunen sanoo en!
- Thierry Robberecht - Philippe Goossens: Kiukkuhirviö
- Anthony Browne: Martti murehtija
- Päivi Franzon - Sari Airola: Surusaappaat
- Mari Mörö - Marjo Nygård: Surunappi
- Monika Weitze - Eric Battut: Kuinka pikku elefantti parani suuresta surustaan
- Päivi Franzon - Sari Airola: Muuttolintulapsi
- Tittamari Marttinen - Timo Kästämä: Tavallisen kiva päivä

Kansio: 3. Kerhohetki - Mistä minä olen kotoisin?

Tavoite: Tämän kerhohetken tavoitteena on vahvistaa lapsen identiteettiä suomalaisena. Identiteetin kehityksen kannalta on tärkeää, että lapsi kokee kuuluvansa johonkin yhteisöön (Hall 1999, 45).

Tervetuloivotukset:

Jaa jokaiselle lapselle oma nimilappu (matkalippu). On tärkeää, että huomioit jokaisen lapsen erikseen – voit kysyä kuulumisia ja millä mielellä lapsi on tullut lasten lähetyskurssille. Innosta lapsia kertomalla lyhyesti, mitä kaikkea kivaa tänään on tapahtumassa. Selitä, että tällä kerralla puhutaan siitä millaista on elämä Suomessa.

Laulu:

Love of Jesus sweet and marvelous

Rukous:

Pyytäkää siunausta kerhohetkeen.

Tunnekortit:

Kehota lapsia ottamaan sellainen tunnekortti, joka kuvaa heidän oloaan nyt.

Hiljaisuusleikki:

Ota kulkunen käteesi niin, etteivät lapset näe sitä. Kilistä kulkusta kädessäsi ja pyydä lapsia arvaamaan mikä sinulla on kädessäsi. Kysy sen jälkeen mitä heille tulee äänestä mieleen. Voit kertoa, että monet ihmiset uskovat, että joulupukki asuu Suomessa, siksi leikimme tällaista kulkusleikkiä. Kehota lapsia asettumaan piiriin ja pyydä heitä liikuttamaan kulkusta ympyrässä niin, ettei kulkunen päästä yhtään ääntä. Pyrkikää siihen, että saatte yhden kierroksen ilman yhtään kilahdusta. Jos haluat ohjeistaa tai kannustaa lapsia, tee se kuiskaamalla.

Satu:

Ohjaa lapset istumaan kuiskaamalla. Esittele sadun seikkailija ja aloita satu.

Tessalla on ikävä Suomeen

Kuva 1

Tessa istuskelee ikkunalaudalla uudessa kodissaan. Hän on muuttanut Lähi-itään perheensä kanssa vasta viikko sitten. Tessan mielestä Lähi-idässä on ärsyttävää: Vieraat ihmiset tuijottavat kadulla ja nipistelevät poskista. Ruoka maistuu kummalliselle ja polttaa ikävästi suussa. Kaiken lisäksi ulkona haistaa pahalle. Tessalla on ikävä kotiin Alajärvelle. Suomessa asiat ovat tuttuja ja voi tehdä kaikkea kivaa, mitä Lähi-idässä ei voi tehdä. Tessa alkaa ajatella kaikkia mukavia asioita Suomessa ja vaipuu uneen.

Kuva 2

Tessa uneksii itsensä pois haisevasta Lähi-idästä. Yhtäkkiä hän onkin jossain aivan muualla. ”Tämä paikka tuntuu tutulta”, Tessa pohtii itsekseen. Puut ympärillä näyttävät tutuilta, ne ovat koivuja. Ilma tuoksuu raikkaalle ja puhtaalle. Ja ohi kulkijat eivät kiinnitä häneen mitään huomiota. Kirjaimet kadun viitoissa näyttävät normaaleilta. Tessa tavaa kirjaimet: A-LA-JÄR-VI... Alajärvi! Hän on kotona! Tessa innostuu: ”Nyt minä voin tehdä kaikkia niitä asioita, joita en saanut tehdä Lähi-idässä!

Kuva 3

Ensimmäiseksi Tessa päättää mennä uimaan. Hän menee Alajärven rantaan ja vaihtaa päälleen punaraitaisen uimapukunsa. Vesi on puhdasta ja viileää. Tessan isosisko on opettanut hänet uimaan koiraa. Hän pulikoi onnellisena ja etsii kaloja rantakaislikoista. Pian Tessa kuitenkin kyllästyy, eikä keksi mitään tekemistä kun sisko ja veli eivät ole häneen kanssaan leikkimässä.

Kuva 4

Seuraavaksi Tessa päättää lähteä metsään. Hän rakastaa korkeita puita, niissä on mukava kiipeillä. Tessa kulkee metsässä, etsii korkeimman puun ja lähtee kiipeämään. Puun latvasta hän näkee melkein koko Alajärven. Aurinko alkaa laskea ja ilta hämärtyy. Tessa laskeutuu alas puusta. Metsässä alkaa olla jo melkein pimeää ja Tessaa alkaa vähän pelottaa. Nyt olisi mukava kun isä olisi mukana, hänen kanssaan on aina niin turvallista.

Kuva 5

Tessan vatsa kurnii. Hän päättää lähteä kotiin. Hän löytää kotiin nopeasti ja avaa etuoven. ”Mä olen kotona!” Tessa huutaa, mutta kukaan ei vastaa. Hän menee jääkaapille ja ottaa sieltä ruisleipää, voita, juustoa ja ison lasin maitoa. Se on hyvää, mutta Tessan tekisi kovasti mieli perunamuusia ja jauhelihakastiketta. Häntä alkaa harmittaa, että äiti ei ole kotona tekemässä ruokaa. Muutenkin Tessa tuntee itsensä hyvin yksinäiseksi. Vaikka Suomi on mukava maa, ei se tunnu kodilta ilman omaa perhettä. Tessalla tulee niin kova ikävä, että häntä alkaa itkettää.

Kuva 6

Yhtäkkiä hän säpsähtää unesta ja avaa silmänsä. ”Anteeksi rakas, ei ollut tarkoitus säikäyttää”, sanoo äiti. ”Olen juuri tehnyt perunamuusia ja jauhelihakastiketta. Tuletko syömään?” Tietysti Tessa tulee. Hän kertoo äidilleen unestaan ja sanoo: ”Minä opin unessa, että on hyvä olla siellä, missä sinä ja muu perhe on. Tykkään nyt olla Lähi-idässä, koska tekin olette täällä.” ”Hieno juttu”, vastaa äiti. ”Ehkä sinä myöhemmin opit pitämään myös muista asioista Lähi-idässä, joskus se vain vaatii vähän aikaa ja totuttelua.”

Ihmettelyhetki.

Minkähän takia Tessalla oli ikävä Suomeen?

Mitähän asioita teille tulee ikävä kun te muutatte?

Olikohan Tessalla mukavaa Suomessa?

Miltähän Tessasta tuntui sitten kun hän huomasi, ettei perhe ollutkaan Suomessa?

Kerro lapsille selkeästi sadun opetus: Kun te muutatte teille saattaa tulla kova ikävä Suomeen, koska asiat siellä uudessa maassa tuntuvat vierailta. Mutta yhdessä perheen kanssa uuteen maahan on turvallista totutella. Kun asuu uudessa maassa tarpeeksi kauan, oppii tykkäämään asioista siellä.

Leikki:

Muistipeli Suomi-teemalla. Esittele kortit lapsille kertomalla, että meillä Suomessa on... Anna lapsille palkinnoksi Fazerin Sininen – konvehdit.

Askartelu:

Koristellaan Suomi-esittelykirja.

Jokainen lapsi saa A5-kokoisen vihkosen, jonka kannet he saavat koristella. Lapset voivat leikellä lehdistä kuvia, piirtää tai koristella hilein, tarroin ja muiden löytämiesi koristelutarpeiden avulla vihkon omannäköiseksi. Etusivulle voi piirtää tai askarrella Suomen lipun.

Loppulaulu:

Jesus loves me this I know

Rukous**Hyvästelyt:**

Kiitä lapsia kerhosta ja toivota tervetulleiksi seuraavalle kerralle. Ota lapsilta nimilaput. Jaa lapsia hakemaan tulleille vanhemmille kotiläksy laput.

Kirje perheelle kerhohetken 3 jälkeen:

Hei!

Tänään puhuimme Suomesta. Opettelimme millaisia tapoja Suomessa on ja mitkä asiat ovat tyypillisiä Suomelle. Lapsenne identiteetin kehitykselle on tärkeää, että hän muistaa mistä on kotoisin. Pyrkikää perheenä vaalimaan suomalaisia tapoja, perinteitä ja kieltä, samalla kun kannustatte lastanne elämään aktiivisesti siinä yhteisössä, johon olette muuttamassa. (Lähde Oksi-Walter: Monikulttuurinen perhe.)

Perheen kotiläksy: Teimme Suomi-esittelykirjat Matkaan! - lähettilasten kurssilla. Siinä on tilaa kuville. Olisi kiva jos voisitte ottaa yhdessä kuvia lapsellenne tärkeistä asioista ja paikoista ja tulostaa ne paperille. Voitte antaa tulosteet sitten ohjaajalle, joka liimaa ne lapsenne kansioon. Kuvat toimivat sekä muistoina Suomesta että välineenä esitellä Suomea uusille kavereille uudessa kotimaassa.

Kansio: 4. Kerhohetki - Tähän minä en ole tottunut.

Tavoite: Kerhohetken tavoitteena on valmistaa lasta kohtamaan uuden kotimaansa erilaisia tapoja ja vieras kieli. Kerhohetkessä pyritään kannustamaan lasta tutustumaan uusiin tapoihin ja harjoittelemaan uutta kieltä, vaikka se alussa tuntuisikin vaikealta.

Tervetuloivotukset:

Jaa jokaiselle lapselle oma nimilappu (matkalippu). On tärkeää, että huomioit jokaisen lapsen erikseen – voit kysyä kuulumisia ja millä mielellä lapsi on tullut lasten lähetyskurssille. Innosta lapsia kertomalla lyhyesti, mitä kaikkea kivaa tänään on tapahtumassa. Kerro lapsille, että joskus kun muuttaa ulkomaille, ei pidäkään kaikesta mihin törmää. Ihmiset ovat erilaisia, kieli on kummallisen kuu-loista, hajut voivat olla erilaisia ja ruoka maistuu erilaiselta.

Laulu:

Love of Jesus sweet and marvelous.

Rukous:

Pyytäkää siunausta kerhohetkeen.

Tunnekortit:

Kehota lapsia miettimään silmät kiinni sitä maata, johon he ovat muuttamassa. Pyydä heitä sitten ottamaan sellainen tunnekortti, joka kuvaa heidän oloaan kun he ajattelevat uutta kotimaataan.

Hiljaisuusleikki:

Leikkikää rikkinäistä puhelinta. Pyydä lapsia asettumaan riviin. Kuiskaa ensimmäiselle lapselle, joku lause ja pyydä häntä toistamaan sama lause kuiskaamalla seuraavan lapsen korvaan. Toista muutaman kerran. Kerro kuiskaamalla lapsille, että kun ihmiset ympärillämme puhuvat eri kieltä me välillä ymmärrämme väärin mitä meille yritetään sanoa. Joskus taas emme ymmärrä yhtään!

Satu

Ohjaa lapset istumaan kuiskaamalla. Esittele sadun seikkailija ja aloita satu.

Kuva 1

Kalle karhu oli perheensä kanssa lähetystyössä Japanissa. Pian saapumisen jälkeen hän aloitti esikoulun yhdessä muiden 5-vuotiaiden kanssa. Kun he istuivat rivissä uuden luokkahuoneensa edustalla, Kallea nolotti. Eskarilaiset olivat pieniä, suloisia ja heillä oli pienet sarvet päänsä päällä, mutta hän oli puolet pidempi, kamalan karvainen eikä hänen päässään kasvanut sarvia.

Kuva 2

Seuraavaksi eskarilaiset marssivat sisään. Heidän opettajansa näyttää mukavalta, mutta kun hän avaa suunsa, Kalle ei ymmärrä sanaakaan. Muut oppilaat alkavat vuoron perään kertoa jotakin japaniksi. Kallen kurkkua alkaa kuivata, hän ei osaa sanoa japaniksi muuta kuin ”Konnitsiva”. Joka tarkoittaa päivää. Niinpä kun tulee Kallen vuoro, hän sanoo vain ”Konnitsiva” ja muut oppilaat alkavat nauramaan. Opettaja komentaa heidät hiljaiseksi, mutta Kallea nolottaa.

Kuva 3

Ruokatunnilla Kallen eteen laitetaan pieniä pyörylöitä, jotka näyttävät ihan koriste esineiltä ja kaksi tikkua. Kalle katsoo ympärilleen kuinka eskarilaiset pistelivät tottuneesti pallerointia tikuilla suuhunsa. Kalle yrittää myös, mutta ei meinaa onnistua millään. Puikot eivät pysy sen kömpelöissä käsissä. Ruokatunnin päätyttyä Kallelle jää nälkä.

Kuva 4

Ruokatunnin jälkeen on askarteluhetki. Heidän pitää askarrella lintu. Jokaiselle jaetaan värikäs paperin pala, mutta ei yhtään limaa eikä saksia. Muut eskarilaiset alkavat taitella papereista lintuja. Ällistyneenä Kalle yrittää samaa, mutta saa aikaan vain hikisen pallon. Hän heittää pallon seinään ja lähtee ulos.

Kuva 5

Hän istahtaa kivelle murjottamaan. Hän säpsähtää kun hänen eteensä lentää lintu. ”Mistäs sinä siihen tupsahdit”, Kalle kysyy. ”No vähän sieltä ja täältä”, vastaa lintu. ”Olen sellainen maailman matkaaja. Mene aina sinne minne tuuli vie. Mutta entäs sinä? Miksi sinä näytät noin surkealta?” ”No, kun kaikki täällä on niin erilaista kuin Suomessa. Tuntuu, etten osaa yhtään mitään”, vastaa Kalle. ”Oi, tuttua! On vaikeaa opetella uusia tapoja, mutta minä onnistuin näiden taikajyvien avulla,” sanoo lintu ja ojentaa pussillisen jyviä Kallelle. ”Aina kun tuntuu, ettet osaa jotakin, syö tällainen siemen ja yritä uudestaan.”

Kuva 6

Ja niin Kalle otti siemenet mukaan esikouluun joka päivä ja harjoitteli niiden avulla uusia tapoja. Hän opetteli uusia sanoja kysymällä esineiden nimiä kaveriltaan. Hän harjoitteli syömään puikoilla. Ruokatunnin ulkopuolella hän nosteli puikoilla palikoita. Kalle pyysi myös muita eskarilaisia opettamaan häntä taittelemaan lintuja. Hän aloitti suurella paperilla, mutta onnistui lopulta taittelemaan jo aivan pieniäkin lintuja. Kalle jopa teki itselleen sarvet.

Kuva 7

Mutta yhteen asiaan siemenet eivät vaikuttaneet: hän oli ja pysyi suurena. Uupuneena yrittämiseen hän palasi samalle kivelle. Ja kuinka ollakaan sama lintu odotti häntä siellä. ”No miten on mennyt,” se kysyi reippaasti. ”Hyvin, ” vastasi Kalle, ”taikasiemenet ovat opettaneet minua tekemään kaikenlaista, mutta pienemmäksi en ole tullut.” Lintu katsoi Kallea pitkään. ”Uskoitko sinä oikeasti, että ne olivat taikasiemeniä. Nehän olivat vain tavallisia auringonkukan siemeniä. Sinä olet oppinut uudet asiat, koska halusit oppia. Kun yrittää tarpeeksi monta kertaa: oppii. Ja mitä siihen kokoon tulee: ei kukaan voi kasvaa pieneksi. Ja miksi edes pitäisi? On hienoa, että olemme kaikki erilaisia, muuten elämä kävisi tylsäksi.” Kalle katsoi lintua ymmällään. ”Olenko siis oppinut kaikki ne asiat itse?” Lintu nyökkäsi. Nyt Kalle palasi sisälle luokkaan iloisena siitä, ettei hänen tarvinnut yrittää olla pieni ja ylpeänä siitä, että oli oppinut niin monta uutta asiaa.

Ihmettelyhetki:

Miltähän Kallesta tuntui aloittaa eskari vieraassa maassa?

Mikähän oli Kallen mielestä kaikista vaikeinta?

Miksihän se oli kaikista vaikeinta?

Kenellekähän Kalle olisi voinut sanoa, että hänestä tuntuu pahalta?

Mikähän sai Kallen paremmalle tuulelle?

Kun me muutamme toiseen maahan, me huomaamme, että olemme erilaisia kuin muut. Millä tavalla voimme olla erilaisia? Näytämme erilaiselta, puhumme eri kieltä ja teemme asioita eri tavalla. Joitakin asioita voimme opetella: kuten puhumaan uutta kieltä ja syömään käsillä tai puikoilla. Joskus erilaisuus voi kuitenkin tuntua tosi ärsyttävältä. Ja voimme tulla vihaisiksi, että asiat ovat eri tavalla kuin Suomessa. Mutta mitä kauemmin asumme uudessa maassa, sitä paremmin ymmärrämme kieltä, tapoja ja totumme uuteen kotiimme.

Vieraankielinen lastenohjelma:

Lainaa kirjastosta vieraankielinen lyhyt lastenohjelma ja katso se yhdessä lasten kanssa. Selitä lapsille, että ulkomailla lastenohjelmatkin ovat erilaisia, mutta niistä voi vaikka opetella kieltä.

Askartelu:

Askarrellaan omat pyyhekumit muovailumassasta.

Lapset voivat muovaila massan sellaisen pyyhekumin muotoiseksi, kuin haluavat. Massa kovetetaan 130 asteessa uunissa 15 minuutin ajan. Pyyhekumimassaa saa esimerkiksi Hobby Pointista jos se pääsee varastosta loppumaan.

Loppulaulu:

Jesus loves me this I know.

Rukous**Hyvästelyt:**

Kiitä lapsia kerhosta ja toivota tervetulleiksi seuraavalle kerralle. Ota lapsilta nimilaput. Jaa lapsia hakemaan tulleille vanhemmille kotiläksy laput.

Kirje perheelle kerhohetken 4 jälkeen:

Hei!

Tänään puhuimme siitä, kuinka maassa, johon olette muuttamassa, on erilaisia tapoja ja erilainen kieli. Aluksi ne saattavat tuntua lapsesta vierailta, kummallisilta ja jopa pelottavilta, lasta kannattaa kuitenkin rohkaista tutustumaan ympäristöönsä ja sen tapoihin.

Hyvä tietää: Kehitysvuosien aikana omaksutun kulttuuriympäristön vaikutus on äärimmäisen arvokas lapsen myöhäisemmissä kehitysvaiheissa. Jos vanhemmat eivät suhtaudu myönteisesti asuinmaan kulttuuriin, se heikentää lapsen minäkuvaa ja kehitystä. Tämä ei tarkoita, että vanhempien tulisi hyväksyä kaikki kulttuurin tavat ja tottumukset, vaan heidän tulisi osoittaa arvostusta asuinmaansa kulttuuria ja tapoja kohtaan. Lapsi omaksuu vanhempiensa suhtautumistavat, siksi vanhempien suhtautumisella asuinmaan kieleen ja elämäntapaan on niin suuri merkitys. Lapsi alkaa helposti jäljittelemään vanhempiensa kriittistä, jopa alentavaa suhtautumista asuinmaan kulttuuriin ja asukkaisiin. Samalla hän kuitenkin ryhtyy halveksimaan myös omia kokemuksiaan ja elämäänsä.

Uuteen asuinmaahan sopeutumisen kannalta on myös tärkeää, että lapsi saa paikallisia ystäviä, oppii paikallista kieltä ja selviää kodin ulkopuolisesta kanssakäymisestä ilman vanhempien apua.

(Lähteet: Tikka: Suomalainen lapsi maailmalla, Oksi-Walter: Monikulttuurinen perhe, Maximilien: Meno-paluu maailmalle..)

Perheen kotiläksy: Ottakaa yhdessä selvää tulevasta kotimaastamme. Voitte katsella kuvia ja etsiä tietoa kirjoista tai Internetistä.

Kansio: 5. Kerhohetki - Minä lähdän nyt!

Tavoite: Kerhohetken tavoitteena on valmistaa lasta lähtemään kodistaan ja sanomaan näkemiin sukulaisilleen ja ystävilleen.

Tervetuloivotukset:

Jaa jokaiselle lapselle oma nimilappu (matkalippu). On tärkeää, että huomioit jokaisen lapsen erikseen. Innosta lapsia kertomalla lyhyesti, mitä kaikkea kivaa tänään on tapahtumassa. Kerro lapsille, että tänään me leikimme muuttamista. Mainitse, että aiot itsekin olla leikissä mukana.

Laulu:

Love of Jesus sweet and marvellous.

Rukous:

Pyytäkää siunausta tulevaan leikkiin ja voimia lähestyvään lähtöön.

Lähtöleikki:

Ennen leikkiin lähtöä valitkaa yhdessä roolit leikkiin. Lapset saavat itse päättää ketä he haluavat olla leikissä. Ota myös itsellesi rooli. Voitte pukeutua roolivaatteisiin. Ottakaa tyhjä matkalaukku mukaan. Muista pysyä roolissasi. Se innostaa lapsiakin heittäytymään mukaan.

Ensimmäinen rasti:

Rastilla on lankkuja, jotka on laitettu sillaksi limsakorien päälle. Lapsien tehtävä on kulkea vuorotellen lankkuja pitkin hakemaan yksi tavara, joka täytyy ottaa mukaan. Auta lapsia tasapainoilussa. Pakatkaa tavarat matkalaukkuun.

Ennen kuin he aloittavat radan sano lapsille: Meidän on nyt aika lähteä matkaan. Me muutamme. Mitä ennen muuttoa pitää tehdä? Kyllä, aivan oikein. Meidän pitää pakata.

Toinen rasti:

Toisella rastilla odottavat mummo ja pappa (pyydä avustajia pukeutumaan mummoksi ja papaksi). Kerro lapsille, että ennen lähtöä pitää sanoa näkemiin kaikille sukulaisille, koska heitä ei tule näkemään pitkään aikaan. Ota nallekortit

esille. Kysy lapsilta millainen olo heille tulee kun he joutuvat sanomaan näke-
miin mummolle ja papalle. Pyydä heitä ottamaan olotilaa kuvaava kortti.
Sen jälkeen lapset hyvästelevät mummon ja papan, mutta silloin pappa saa
idean. ”Mehän voimme pitää yhteyttä puhelimella! Kokeillaanpa tehdä näistä
jogurttipurkeista ja villalangasta puhelin.” Askarreelkaa yhdessä puhelin (ohje
ohessa). Menkää sitten kauas mummosta ja papasta ja keskustelkaa heidän
kanssaan puhelimella. Kerro lapsille, että vaikka me joudumme sanomaan ”hei
hei” sukulaisille ja ystäville, voimme me vielä olla heidän kanssaan yhteydessä
ja jotkut voivat tulla jopa kylään.

Kolmas rasti:

Kolmannella rastilla on kylpyammeessa tai saaveissa kelluvia pilttipurkkeja. Jo-
kaisen pilttipurkin kannessa lukee yhden lapsen nimi ja sisällä kirje lapsen tule-
valta lähetyskentältä (ohjeet ohessa).

Hämmästele ääneen, että olette saaneet pullopostia! Kehota jokaista lasta ot-
tamaan oma pullopostinsa haavilla ja lukekaa kirjeet ääneen. Kerro lapsille, että
heitä odottavat uudet ystävät siinä maassa, johon he ovat muuttamassa.

Neljäs rasti:

Neljännellä rastilla on seitsemästä limsakorista tehty lentokone. Pyydä lapsia
seisomaan lentokoneen päällä (voit imitoida lentokoneiden kuuluttajaa). Selitä,
että nyt kokeillaan kuinka pienellä lentokoneella porukka pääsee perille. Vä-
hennä tilaa ottamalle yksi limsakori kerrallaan pois. Kehu aina välillä lapsia
kuinka hienosti he mahtuvat noinkin pieneen lentokoneeseen. Kun he ovat sel-
vinneet lentomatkasta anna jokaiselle lakritsipötkö ja lähtekää sisälle.

Askartelu:

Sisällä anna jokaiselle tyhjän matkalaukun kuva ja kehota lapsia suunnittele-
maan mitä he haluaisivat ottaa mukaan kun he muuttavat. Pyydä heitä piirtä-
mään ne asiat matkalaukkuun.

Ryhmäkuva:

Ota lapsista kuva, jonka voit kehystää ja antaa jokaiselle lähtöjuhlassa.

Loppulaulu:

Jesus loves me this I know

Rukous**Hyvästelyt:**

Keskustelkaa millaista oli leikkiä lähtemistä. Pyydä lapsia keromaan yksi kiva juttu ja yksi juttu, joka ei ollut niin kiva. Kiitä lapsia kerhosta ja toivota tervetulleiksi seuraavalle kerralle. Ota lapsilta nimilaput. Jaa lapsia hakemaan tulleille vanhemmille kirjeet ja kerro ensi viikon juhlista. Ehdota, että lapset voisivat laittaa juhlavaatteet.

Kirje vanhemmille kerhohetken 5 jälkeen:

Hei!

Tänään harjoittelimme lähtemistä leikkimällä: pakkasimme, sanoimme hyvästejä, saimme kirjeet tulevasta kohdemaastamme ja lensimme lentokoneella. Lapset saivat suunnitella mitä haluaisivat ottaa mukaan matkaan. Otattehan, jotkut lapsen toiveista huomioon pakatessanne.

Hyvä tietää: Maassa johon perhe muuttaa voi päästä hyvään alkuun vain jos on saattanut edellisen elämän vaiheen päätökseen. Sukulaisten ja perheenjäsenien hyvästely kuuluu tärkeänä osana kotimaasta irtautumiseen. Hyvästien jättäminen on tärkeä osa surutyötä, sille on järjestettävä aikaa. Jos lapsi ei ole saanut hyvästellä itselleen tärkeitä ihmisiä, hän voi padota sisälleen käsittelemätöntä surua. Hyvästit saattavat tuntua lapsesta lopullisilta ja lohduttomilta. Surulle on annettava tilaa, mutta samalla lasta tulee muistuttaa siitä, etteivät hyvästit suinkaan ole lopulliset. (Lähteet: Tanner: Ulkomaille muuttajan opas, Tikka: Suomalainen lapsi maailmalla.)

Perheen kotiläksy: Ensi kerralla meillä on juhlat. Juhlimme sitä, että meistä tulee lähetyslapsia. Olisi kiva jos voisimme viedä jotain uuden kotimaamme paikallista herkkua juhliin. Voisimme leipoa yhdessä tai hakea kyseistä ruokaa yhdessä kaupasta.

PS. Olisi mukava jos pukeutuisitte juhlavasti yhteiseen lähtöjuhlaamme.

Kansio: Kerhohetki 6 - Lähtöjuhla!

Tavoite: Lapset saavat oman päätöksensä lähetyslasten kurssille ja saavat jakaa kokemuksen toisten lasten kanssa.

(Juhlaan osallistuvat myös vanhemmat) Koristele huone juhlavasti ilmapalloilla, serpentiineillä ja laita eri maiden lippuja esille. Pyydä keittiöltä täytekakku. Varaa myös saippuakuplia, kasvomaalit sekä ongintapaikka.

Tervetuloivotukset:

Jaa jokaiselle lapselle oma nimilappu (matkalippu). On tärkeää, että huomioit jokaisen lapsen erikseen – voit kysyä kuulumisia.

Kerro lapsille, että he saavat tänään todistukset siitä, että he ovat käyneet Matkaan! -lähettilasten kurssin. Todistus löytyy vanhempien kirjeen jälkeen.

Esitys:

Tällä kertaa lapset esittävät vanhemmilleen laulun: Love of Jesus sweet and marvelous.

Rukous:

Pyytäkää siunausta juhliin ja kiittäkää hyvästä kurssista.

Tunnekortit:

Kehota lapsia ottamaan sellainen tunnekortti, joka kuvaa heidän oloaan nyt. Pyydä myös vanhempia ottamaan yksi kortti.

Dianäytös:

Näytä dianäytös kurssilla otetuista kuvista. Pyydä lapsia muistelemaan mitä kuvissa tapahtuu.

Todistusten jako:

Jaa jokaiselle lapselle vuorollaan todistus, kurssilla tehty matkalaukku, jossa on kaikki kurssilla tehdyt työt sisällä ja ruusu. Antakaa jokaiselle raikuvat aplodit.

Esitys:

Esittäkää vanhemmille laulu Jesus loves me, this I know.

Herkuttelu

Siirtykää sitten juhlaherkkujen pariin. Herkutteluiden lomassa lapset saavat kasvomaalauksia.

Ongintaa

Järjestä lopuksi lapsille ongintaa, jossa jokainen saa pienen lahjan. Jokainen saa myös valokuva kehyksen, jossa on ryhmästä otettu kuva.

Rukous**Hyvästelyt:**

Kiitä lapsia kerhosta ja toivota lapsille hyvää kesää ja matkaa, kun sen aika on.
Anna vanhemmille viimeiset kotiläksylaput.

Kirje perheelle kerhohetken 6 jälkeen:

Hei!

Kiitos kun osallistuitte juhlaamme ja Matkaan! - lähettilasten kurssille!

Saitte juhlassa mukaanne valokuvan uudesta lähettilasten ryhmästä. Olisi hienoa jos muistaisitte yhdessä lapsenne kanssa muita lapsia rukouksin. Sen lisäksi, että rukous on tärkeää, lapsenne muistaa, että on myös muita lapsia, jotka ovat samanlaisessa elämäntilanteessa kuin hän. Pitäkää mahdollisuuksien mukaan yhteyttä heihin myös kirjeitse. Pienimmät voivat lähettää toisilleen piirustuksia.

Perheen kotiläksy: Voitte harkita haluaisitteko pitää lapsellenne omat lähtöjuhlat, jonne hän saisi kutsua ne ihmiset, joille haluaa sanoa näkemiin. Juhlat voisivat olla vähän niin kuin syntymäpäiväjuhlat (leikkejä, herkkuja ja lahjoja).

Kansio: Maakohtaiset esittelyt

Maakohtaisiin esittelyihin kannattaa tutustua ennalta käsin ja merkitä ylös mitä tarvitsee tehdä ennen seuraavaa maaesittelytuntia. Lähetyskenttiä Kansanlähe-
tyksellä on muun muassa Japani, Etiopia, Saksa, Venäjä ja Viro. (Vuorinen
2010.) Valitsimme SEKL:n kanssa nämä kentät maaesittelyihin. Tärkeintä mai-
den esittelyssä on tuoda asiat esille positiivisella tavalla ja lasten ehdoilla. Anna
lapsille aikaa käsitellä esille tulleita asioita. Jos sinusta ohjaajana tuntuu, että
ette ehdi tekemään kaikkea suunniteltua opetustuokion aikana, kevennä tuntia.
Tehkää asiat mieluummin rauhassa ja anna lasten kysellä ja tuoda esille aja-
tuksiaan.

Kysy ennen maanesittelykerhohetkeä lähettikuraattorilta onko maan asusteita
tai esineitä saatavilla. Pue kyseiseen maahan muuttava lapsi paikallisiin vaat-
teisiin, mikäli sopivat ovat saatavilla. Sisusta huone esiteltävästä maasta tuo-
duilla esineillä.

ETIOPIA

Ota huomioon: Tulosta tietoisku ja Etiopian lippu sekä kuvat maasta. Etiopian lipun voit värittää lasten kanssa tietoisku läpi käydessäsi. Lipun värit ovat vaakasuorassa ylhäältä alaspäin vihreä, keltainen, punainen. Keskellä oleva ympyrä on sininen ja sen keskellä oleva Daavidintähti säteineen ovat keltaisia. Varaa Afrikan tähti pelattavaksi ja samoin eläinleluja. Osta myös popcornia.

Tervetuloivotukset:

Jaa jokaiselle lapselle oma nimilappu (matkalippu). On tärkeää, että huomioit jokaisen lapsen erikseen – voit kysyä kuulumisia ja millä mielellä lapsi on tullut lasten lähetyskurssille. Innosta lapsia kertomalla lyhyesti, mitä kaikkea kivaa tänään on tapahtumassa.

Laulu:

Love of Jesus sweet and marvelous

Rukous.

Pyytäkää siunausta kerhohetkeen.

Tunnekortit:

Kehota lapsia ottamaan tunnekortti, joka kuvaa heidän oloaan nyt.

Tietoisku

*Etiopia on kuudenneksi suurin maa Itä-Afrikassa (katsokaa lasten kanssa kartasta).

*Etiopian pääkaupunki on nimeltään Addis Abeba.

*Etiopiassa on 73 miljoonaa asukasta, eli paljon enemmän kuin Suomessa!

*Maassa kasvatetaan paljon kahvia.

*Etiopialaiset ovat ylpeitä juoksutaidoistaan – ja syystä! Moni etiopialainen on tehnyt maailmanennätyksiä juoksumatkoilla.

*Kaksi pääuskontoa: ortodoksikristityt ja islam.

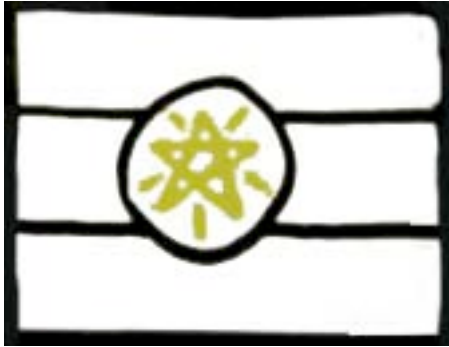
*Keskiviikkoisin ja perjantaisin useimmat etiopialaiset eivät syö ollenkaan lihaa.

*Etiopiassa on paljon vuoria.

*Maasta löytyy paljon erilaisia eläimiä, mitä Suomen luonnosta et löydä: esimerkiksi gaselleja, seeproja, elefantteja ja apinoita monista erikoisista linnuista puhumattakaan!

*Etiopiasta löytyy yhdeksän luonnonpuistoa ja kolme luonnonsuojelualuetta: näihin voi vaikka tehdä retken perheen kanssa ja bongata erilaisia eläimiä.

Etiopian lippu

Kuvia Etiopiasta

Lähde: SEKL:n arkisto

Lähde: SEKL:n arkisto

Kieli:

Etiopialaisia sanoja ja fraaseja amharaksi:

Ao – Kyllä.

Ai – Ei.

Amasagenalleho – Kiitos.

Seme .... no – Minun nimeni on ....

Rumpujen äänet:

Voit kehottaa lapsia sulkemaan silmiään ja kuuntelemaan, mitä ääniä Etiopias-
sa voi kuulua. Kuunnellaan rumpujen ääniä Internetistä.

Eläinpantomiimi:

Esittäkää pantomiimina (tai jos liian vaikeaa niin äännellen) erilaisia eläimiä mitä
Etiopiassa saattaa tulla vastaan. Jos lapset ovat liian pieniä, voit itse esittää
eläimiä ja lapset voivat yrittää arvata. Eläinhahmoja: norsu, apina, seepra, ki-
rahvi, leijona, biisoni, aasi, Etioopian-susi.

Afrikan tähti:

Pelatkaa Afrikan tähteä isompien lasten kanssa. Pienemmille voi antaa eläinleluja, joilla he voivat leikkiä. Syökää pelatessanne ja leikkiessänne popcornia. Etiopialaisissa juhlissa syödään tyypillisesti popcornia.

Loppulaulu:

Jesus loves me this I know

Kirje vanhemmille Etiopian esittelykerran jälkeen:

Hei!

Tänään tutustuimme Etiopiaan, katselimme kuvia ja opettelimme kieltä. Kuuntelimme myös rumpujen ääniä ja leikimme ja pelasimme.

Perheen kotiläksy: Etiopiassa syödään käsin. Voitte kokeilla syödä kotona käsin yhden ruuan, vaikkapa riisiä ja lihanpaloja.

JAPANI

Ota huomioon: käy maaesittelykerta huolella läpi etukäteen ja valmistaudu siihen asianmukaisilla tarpeilla (maisema-asetelmaan tarvittava materiaali) ja tulostamalla tietoisku, kuvat Japanista sekä katakanat. Opetustuokion aluksi katsotaan tietoisku Japanista. Tietoiskun voi tulostaa ennen tunnin alkua. Tietoisuksessa on Japanin lippu jonka voit värittää yhdessä lasten kanssa käydessänne läpi tietoiskuja. Japanin lipun tausta on valkoinen ja ympyrä punainen, joten varaa punainen värityskynä vierellesi tietoiskun ajaksi. Osta japanilaisia riisistä tehtyjä suolaisia naposteltavia kaupasta. (Ne löytyvät usein ”eksoottisten” ruokatarvikkeiden osastolta, mistä löytyvät mm. Tex-mex-tuotteet.)

Tervetuloivotukset:

Jaa jokaiselle lapselle oma nimilappu (matkalippu). On tärkeää, että huomioit jokaisen lapsen erikseen – voit kysyä kuulumisia ja millä mielellä lapsi on tänään tullut lähettilasten kurssille. Innosta lapsia kertomalla lyhyesti, mitä kaikkea kivaa tänään on tapahtumassa.

Laulu:

Love of Jesus sweet and marvelous

Rukous:

Pyytäkää siunausta kerhohetkeen.

Tunnekortit:

Kehota lapsia ottamaan tunnekortti, joka kuvaa heidän oloaan nyt.

Tietoisku:

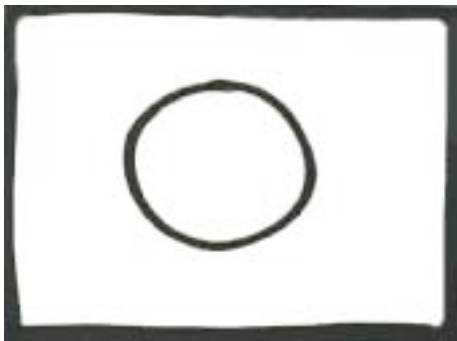
- *Japani on saari Aasiassa (voit näyttää sijainnin maailman kartalta).
- *Japanissa on paljon ihmisiä, yhteensä 127 miljoonaa.
- *Pääkaupunki on Tokio.
- *Japanissa puhutaan japanin kieltä.
- *Maa on kuuluisa monista temppeleistään ja korkeista rakennuksistaan eli pilvenpiirtäjistä. Japanissa syödään paljon riisiä ja kalaa, merilevää ja katkarapuja.

*Japanissa on myös vuoria ja tulivuoria. Joskus maa tärähtelee jalkojen alla, mutta se menee aina ohitse.

*Japanissa monilla on erilainen uskonto kuin meillä. Uskonnosta johtuen Japanissa näkee paljon edellä mainittuja temppeleitä ja istuvan Buddhan kuvia.

*Japania kutsutaan myös Nousevan auringon maaksi ja japanilaiset itse kutsuvat maatansa nimillä Nippon tai Nihon.

Japanin lippu

Kuvia Japanista

Lähde: SEKL:n arkisto

Lähde: SEKL:n arkisto

Lähde: SEKL:n arkisto

Kieli

Japanin kieltä ei kirjoiteta samalla tavalla kuin suomea. Voitte katsoa lasten kanssa yhdessä minkälaisia erilaisia merkkejä japanin kielessä on. Opeta lapsille muutamia käytännöllisiä sanoja ja fraaseja:

Domo / Arigato – Kiitos.

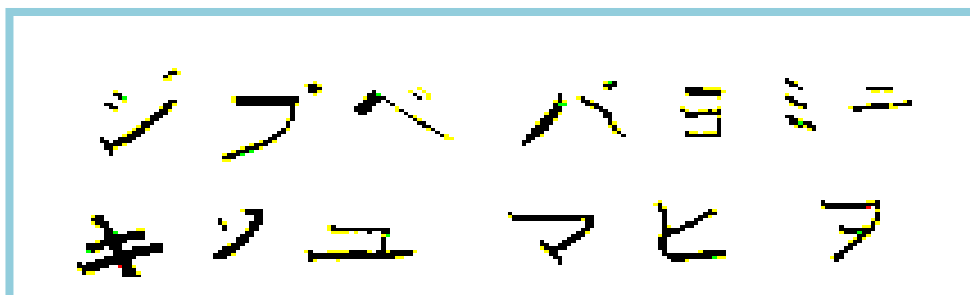
Konnichiwa – Päivää.

Watashi wa ... des(u) – Minun nimeni on ....

O-genki des(u) ka? – Mitä kuuluu?

Genki des(u) – Hyvää.

Katakanoja:

Makuelämys:

Napostelkaa japanilaisia riisistä valmistettuja suolaisia naposteltavia. Voit selittää lapsille, että japanissa pidetään yleensä enemmän suolaisista kuin makeista naposteltavista.

Moribana maisema-asetelman teko

Seuraavaksi askarrellaan lasten kanssa Moribana- maisema-asetelma (Kohl & Potter 1998, 66). Voit kertoa lapsille, että maisema- ja kukka-asetelmien teko on yksi suosittu japanilainen harrastus. Kaikki lapset voivat osallistua, tietysti oman tason mukaan. Lattian tai pöydät voi peittää esimerkiksi sanomalehdillä.

Materiaali: isoja matalia kulhoja tai kertakäyttöisiä uunivuokia maata/multaa
muovisia/luonnosta haettuja keppejä, tikkuja, kasveja, puun kuorta, ruohoa, kukkia, lehtiä, käpyjä
pikkukiviä/soraa
alumiinifoliota
pieni patsas, lelu tai hahmo (vapaaehtoinen)

Maisema-asetelman teko

1. Täytä kulho tai vuoka noin 3-5cm maakerroksella ja taputtele taiseiseksi.
2. Anna lasten käyttää mielikuvitustaan. Lapset saavat ideoida ja toteuttaa oman metsämaisema-asetelmansa. Heille voi antaa vinkkejä esimerkiksi joen, lähteen tai vuoren tekoon. Veden voi taiteilla käyttäen hyväksi alumiinifoliota.
3. Työ on tehty, kun Moribana- asetelma on saatu kuvaamaan pienoiskokoon tehtyä metsämaisemaa.

Loppulaulu:

Jesus loves me this I know

Kirje vanhemmille Japanin esittelykerran jälkeen:

Hei!

Tänään opimme paljon uutta Japanista! Tutustuimme Japaniin kuvien ja erikoisten aakkosten avulla sekä tehden japanilaista taidetta.

Perheen kotiläksy: Japanissa syödään puikoilla. Yrittäkää syödä kotona puikoilla niin kuin japanilaisetkin tekevät!

SAKSA

Ota huomioon: Käsityönä tehdään Oma maailmankartta. Varaudu keräämään tarvittava materiaali ennen tunnin alkua. Aloita taas tietoisuudesta. Saksan lipun voit värittää samalla kun käynte läpi tietoisuuksia. Saksan lipun värit ylhäältä alas ovat musta, punainen, keltainen. Osta etukäteen Nallekarkkeja kaupasta, jotta voitte napostella niitä kerhohetken aikana.

Tervetuloivotukset:

Jaa jokaiselle lapselle oma nimilappu (matkalippu). On tärkeää, että huomioit jokaisen lapsen erikseen – voit kysyä kuulumisia ja millä mielellä lapsi on tullut lasten lähetyskurssille. Innosta lapsia kertomalla lyhyesti, mitä kaikkea kivaa tänään on tapahtumassa.

Laulu:

Love of Jesus sweet and marvelous

Rukous:

Pyytäkää siunausta kerhohetkeen.

Tunnekortit:

Kehota lapsia ottamaan tunnekortti, joka kuvaa heidän oloaan nyt.

Tietoisku

*Saksa on maa Euroopassa (voit näyttää maan kartalta).

*Saksassa on asukkaita yli 81 miljoonaa.

*Pääkaupunki on Berliini.

*Saksasta löytyy paljon vanhoja linnoja ja linnakkeita, vuoria sekä isoja jokia.

*Saksa on kuuluisa monista säveltäjistään, kuten Bachista ja Beethovenista.

Oletko kenties kuullut heistä?

*Saksalaiset tykkäävät pelata muun muassa jalkapalloa ja ovat aika hyviä siinä!

*Saksasta löytyy monia samankaltaisuuksia kuin Suomesta, vaikka kieli onkin erilainen.

Saksan lippu

Kuvia Saksasta

Lähde: SEKL:n arkisto

Lähde: SEKL:n arkisto

Kieli:

Ja – Kyllä

Nein – Ei

Danke – Kiitos

Hei / Hyvää päivää – Guten tag

1 – Eins

2 – Zwei

3 – Drei

4 – Vier

5 – Fünf

Makuelämys:

Maistakaa yhdet nalle-karkit. Nalle-karkit tulevat Saksasta.

Oma maailmankartta–askartelu:

Materiaali: Iso paperi (esim. A3)

Jotakin pyöreää malliksi (esim. kulho), jotta voidaan jäljitellä muotoa

Valinnanvaraa mahdollisuuksien mukaan värytykseen, kuten vesivärejä, sormivärejä tusseja, puuvärejä, väriliituja

Oman maailmankartan teko

1. Auta lapsia jäljittämään (tai tee jo etukäteen) pyöreä muoto paperille käyttäen mallia hyväksi. Pyöreä maapallo leikataan pois.
2. Lapsi saa kuvitella oman maailmansa tai planeettansa, jota ei ole vielä löydetty. Miltä maailma näyttää? Onko maapallolla vuoria, meriä, maata? Löytyykö maapallolta eläimiä, minkälaisia? Entä ihmisiä? Onko maailma kokonaan veden alla?
3. Lapset voivat piirtää/maalata oman maailmansa haluamaine yksityiskohtineen. Pyydä lapsia keksimään planeetalle nimi ja kertoamaan siitä.

Loppulaulu:

Jesus loves me this I know

Kirje vanhemmille Saksan esittelykerran jälkeen:

Hei!

Tänään opimme asioita Saksasta. Väritimme Saksan lipun ja opettelimme kieltä. Lapset tekivät myös oman maailmankartan.

Perheen kotiläksy: Valitkaa näistä yksi

1. Kuunnelkaa saksalaista klassista musiikkia lasten kanssa vaikkapa ennen nukkumaan menoa.
2. Pelatkaa jalkapalloa.
3. Lainatkaa kirjastosta saksankielinen lastenkirja tai kuuntelukasetti lapsellenne.

VENÄJÄ

Ota huomioon: Tarvitset tyhjennettyjä kananmunan kuoria tai askartelumunia. Aloita tunti tietoiskun läpikäymisestä. Venäjän lipussa on ylhäältä alaspäin valkoinen, sininen ja punainen raita. Voit värittää lipun käydessäsi läpi lasten kanssa tietoiskuja. Osta auringonkukansiemeniä kaupasta, jotta voitte maistella niitä kerhohetken aikana.

Tervetuloivotukset:

Jaa jokaiselle lapselle oma nimilappu (matkalippu). On tärkeää, että huomioit jokaisen lapsen erikseen – voit kysyä kuulumisia ja millä mielellä lapsi on tullut lasten lähetyskurssille. Innosta lapsia kertomalla lyhyesti, mitä kaikkea kivaa tänään on tapahtumassa.

Laulu:

Love of Jesus sweet and marvelous

Rukous:

Pyytäkää siunausta kerhohetkeen.

Tunnekortit:

Kehota lapsia ottamaan tunnekortti, joka kuvaa heidän oloaan nyt.

Tietoisku:

*Venäjä on maailman suurin maa. Se on muun muassa Suomen naapurimaa.

*Pääkaupunki on Moskova.

*Venäjällä asuu 147 miljoonaa ihmistä.

*Venäjällä puhutaan pääasiassa venäjän kieltä ja sitä kirjoitetaankin eri tavalla.

*Venäjän käyttämän rahan nimi on rupla.

*Venäjä on niin iso maa, että siihen mahtuu kaikenlaista ilmastoa. Talvella voi olla joillakin alueilla, kuten Siperiassa todella kylmä ja kesällä voi Etelä-Venäjällä olla todella kuuma.

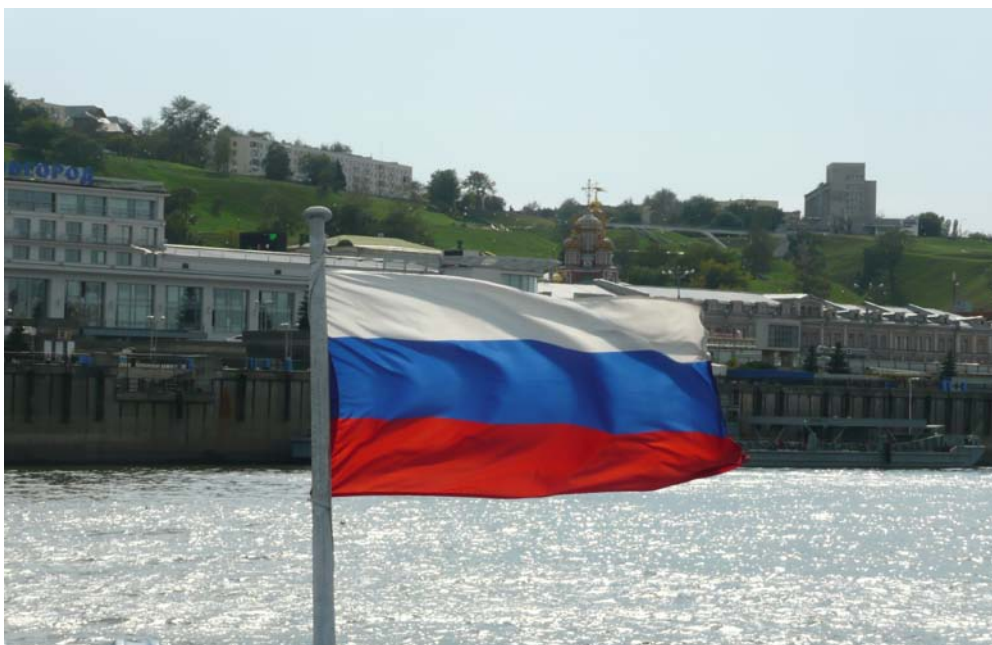
*Suuri osa venäläisistä on ortodoksikristittyjä, mutta Venäjällä on myös muita uskontoja joissa uskotaan eri lailla.

*Venäjällä saatat nähdä paljon asioita, jotka ovat suurikokoisia, olivat ne sitten rakennuksia, puistoja tai jotain muuta. Venäjällä voi tulla vastaan todella rikkaita ihmisiä, mutta myös monia köyhiä.

Venäjän lippu

Kuvia Venäjältä

Lähde: SEKL:n arkisto

Lähde: SEKL:n arkisto

Lähde: SEKL:n arkisto

Kieli:

Venäjän kieltä kirjoitetaan erilaisin kirjaimin kuin suomen kieltä.

(Lähde:
YLE, Opet-
taja.tv)

Буылкаюристпортфельцар

Venäläisiä sanoja ja fraaseja, joita voitte opetella yhdessä:

Spasibo (äännetään spasiiba)– Kiitos

Poka (äännetään pakaa) – Hei hei (lähtiessä)

Horosij (äännetään haroshij) – Hyvä

Menya zovut (äännetään minjaa zavut) ...– Minun nimeni on ...

Makuelämys:

Napostelkaa auringonkukan siemeniä.

Venäläisten pääsiäismunien koristelu:

1. Maalatkaa askartelumunat värikkäästi.
2. Koristelkaa ne hileliimoin ja kultastrassein.

Loppulaulu: Jesus loves me this I know.

Kirje vanhemmille Venäjän esittely kerran jälkeen:

Hei äiti ja isä!

Me tutustuimme tänään suureen Venäjän maahan. Opettelimme venäjän kieltä ja väritimme yhdessä Venäjän lipun. Napostelimme auringonkukan siemeniä ja koristelimme myös pääsiäismunat venäläiseen tyyliin.

Perheen kotiläksy: Venäjällä juodaan paljon teetä. Juokaa kotona yhdessä iltateet!

VIRO

Ota huomioon: Valmistele etukäteen mustalaisen/virolaisen päiväkirja ja jätä adjektiiveille tyhjä kohta. Voit värittää lasten kanssa Viron lipun käydessäsi läpi tietoiskuja. Lipun värit ovat ylhäältä alas sininen, musta, valkoinen. Osta soke-roituja manteleita.

Tervetuloivotukset:

Jaa jokaiselle lapselle oma nimilappu (matkalippu). On tärkeää, että huomioit jokaisen lapsen erikseen – voit kysyä kuulumisia ja millä mielellä lapsi on tullut lasten lähetyskurssille. Innosta lapsia kertomalla lyhyesti, mitä kaikkea kivaa tänään on tapahtumassa.

Laulu:

Love of Jesus sweet and marvelous

Rukous:

Pyytäkää siunausta kerhohetkeen.

Tunnekortit:

Kehota lapsia ottamaan sellainen tunnekortti, joka kuvaa heidän oloaan nyt.

Tietoisku:

*Viro, toiselta nimeltään Eesti, on Suomen naapurimaa. Viroon pääsee vaikkapa laivalla Helsingistä muutamassa tunnissa. (Voitte katsoa sijainnin kartalta.)

*Viron pääkaupunki on Tallinna. Oletko käynyt Tallinnassa?

*Suomen ja Viron kielet ovat sukulaiskieliä. Se tarkoittaa esimerkiksi sitä, että meillä on samantapaisia sanoja.

*Virossa on asukkaita vain 1,3 miljoonaa, eli noin viisi kertaa vähemmän kuin Suomessa on asukkaita.

*Virossa puhutaan pääasiassa viroa, mutta iso osa väestöstä puhuu myös venäjää. Virossa on paljon venäläisiä.

*Virossa on kaksi pääuskontoa: luterilaisuus eli sama kuin Suomessa sekä ortodoksisuus.

*Virosta voit löytää paljon soita ja järviä, mutta et vuoria sillä Viro on melko tasaista maata.

Viron lippu

Kieli:

Tere! – Hei!

Kuidas läheb? – Mitä kuuluu?

Aitäh – Kiitos

Raamat – Kirja

Loom – Eläin

1 – üks

2 – kaks

3 – kolm

4 – neli

5 – viis

Kuva Virosta

Makuelämys:

Maistakaa sokeroituja manteleita.

Mustalaisen päiväkirja:

Tee etukäteen mustalaisen (tai tällä kertaa virolaisen) päiväkirja, missä kerrot kokemistanne asioista, tästä päivästä, luettelet lapset nimeltä ja kerrot hieman tulevasta. Jätä jokaisen adjektiivin kohdalle kuitenkin tyhjää, johon voitte lasten

kanssa keksiä adjektiivejä. Kerro tarina lapsille ja saatte yhdessä makoisat naurut.

Loppulaulu:

Jesus loves me this I know.

Kirje vanhemmille Viron esittelykerran jälkeen:

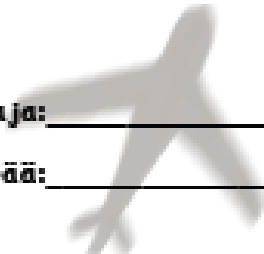
Hei!

Tutustuimme tänään Suomen naapurimaahan, Viroon. Maistelimme sokeroituja manteleita ja opettelimme kieltä. Lapset keksivät hauskoja sanoja virolaiseen päiväkirjaan.

Perheen kotiläksy: Viettäköö yhdessä rento ilta vaikkapa hauskan leffan parissa, kunnon saunasessiossa tai yhdessä väritellen.

Nimikyltit

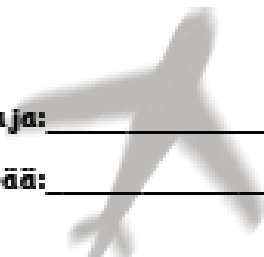
Matkustaja: _____
Määränpää: _____

Matkustaja: _____
Määränpää: _____

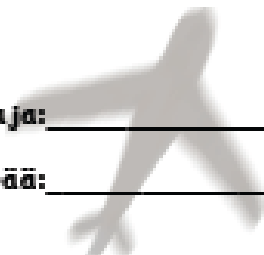
Matkustaja: _____
Määränpää: _____

Matkustaja: _____
Määränpää: _____

Matkustaja: _____
Määränpää: _____

Matkustaja: _____
Määränpää: _____

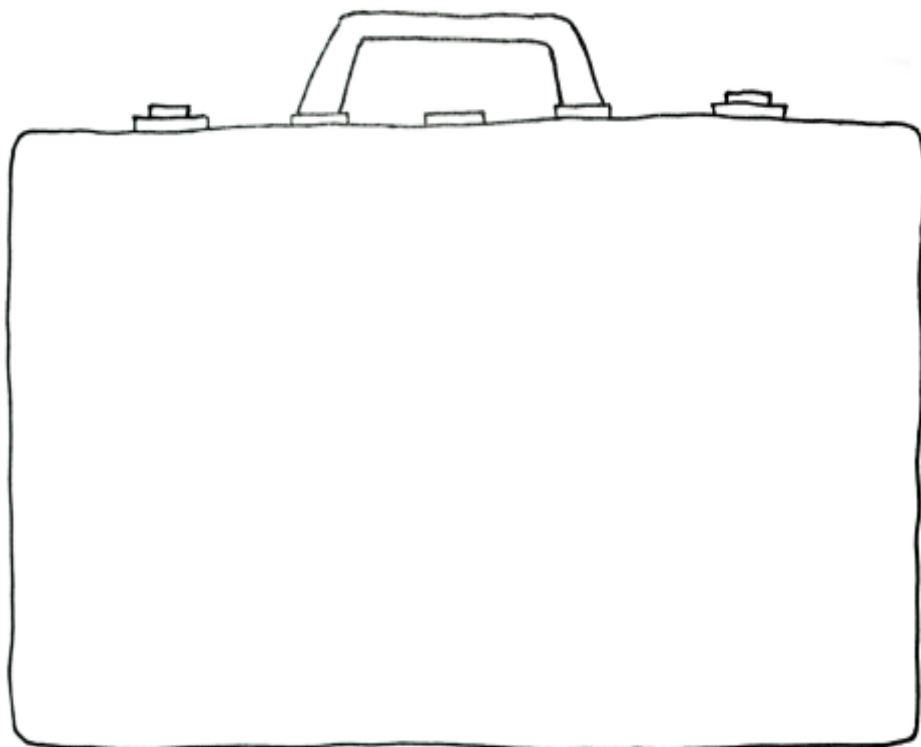
Matkustaja: _____
Määränpää: _____

Matkustaja: _____
Määränpää: _____

Matkalaukku väritystehtävä

Todistus

TODISTUS

Sinä

---

olet erinomaisella menestyksellä suorittanut
Suomen evankelisluterilaisen Kansanläheyyden
MATKAAN! -lähehtiläsen kurssin lukuvuonna

Ohjaajasi

---

ja _____
toivottavat sinulle hyvää matkaa ja jäävät
muistamaan sinua rukouksin.

Tunne-nallet

Satujen kuvitukset

Satu: Jussi haluaa huomiota

Kuva 1.

Kuva 2.

Kuva 3.

Kuva 4.

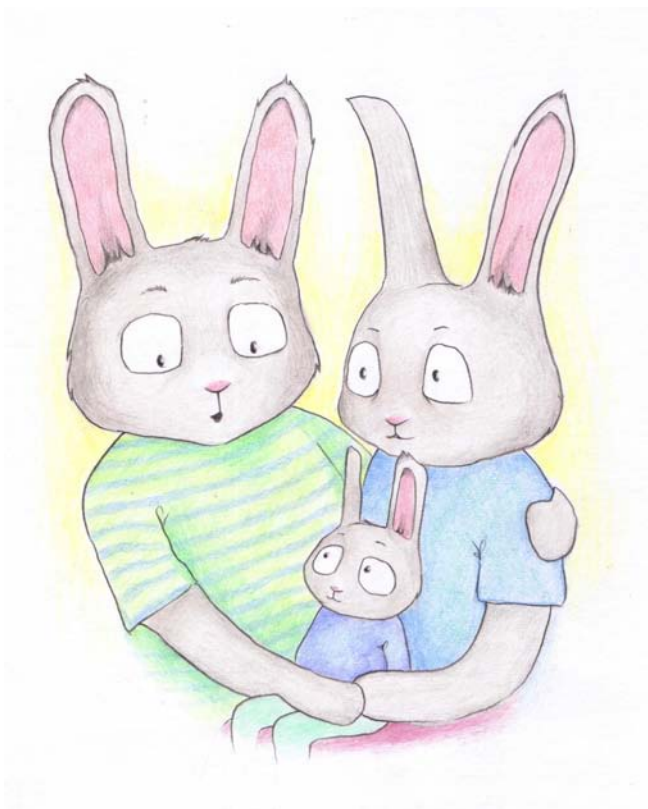
Kuva 5.

Kuva 6.

Kuva 7.

Satu: Tessalla on ikävä Suomeen

Kuva 1.

Kuva 2.

Kuva 3.

Kuva 4.

Kuva 5.

Kuva 6.

Satu: Kalle aloittaa eskarin Japanissa

Kuva 1.

Kuva 2.

Kuva 3.

Kuva 4.

Kuva 5.

Kuva 6.

Kuva 7.

Tanssilikkeet

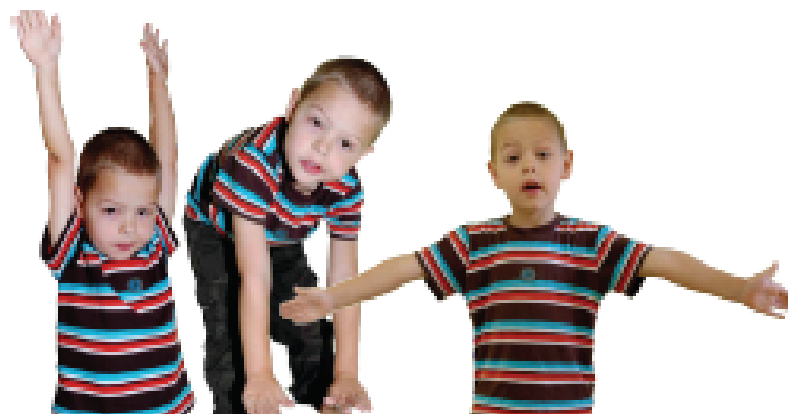
The love of Jesus sweet and marvellous (tanssilikkeet)

The love of Jesus sweet and marvellous.

Oh Oh Wonderful love!

Higher than the sky. Deeper than the ocean. Wilder than the universe.

Suomi-muistipeli

Lähteet

- Habibis, Mary 2003. Russia. A quick guide to customs and etiquette. Culture smart! Great Britain: Kuperard.
- Hall, Stuart, 1999. Identiteetti. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Helsingin Sanomat 2010. Sanakirja.org. Viitattu 1.10.–11.10.2010
www.sanakirja.org.
- Hobby Point. Pyyhekumimassan teko-ohjeet. Viitattu 23.11.2010
<http://www.hobbypoint.fi/sivu.php?id=81>
- Kohl, MaryAnn F. & Potter, Jean 1998. Global Art. Activities, Projects, and Inventions From Around the World. Beltsville: Gryphon House Inc.
- Mäkeläinen, Tapio 2004. Viro. Kartanoiden, kirkkojen ja kukkaketojen maa. Helsinki: Tammi.
- Omilanowska, Malgozata; Stanczyk, Marek; Torbus, Tomasz; Köster, Hanna; Czerniewicz-Umer, Teresa 2003. Germany. London: Dorling Kindersley Limited.
- Phillips, Matt & Carillet, Jean Bernard 2006. Ethiopia & Eritrea. Third Edition. Lonely Planet.
- Rowthorn, Chris; Bartlett, Ray; Ellis, Justin; McLachlan, Craig; St Louis, Regis; Sellars, Simon; Yanagihara, Wendy 2005. Japan. Ninth Edition. Lonely Planet.
- Suomen Evankelinen Kansanlähetyksen, lähetyksentien kuva-arkisto 2010.
- Vuorinen, Paula 2010. Lähettikuraattori, työnohjaaja SEKL. Henkilökohtainen tiedonanto 28.10.2010, 17.11.2010 ja 22.11.2010.
- YLE Opettaja.tv <http://opettajatv.yle.fi/teemat/aine/870>. Viitattu 11.10.2010.